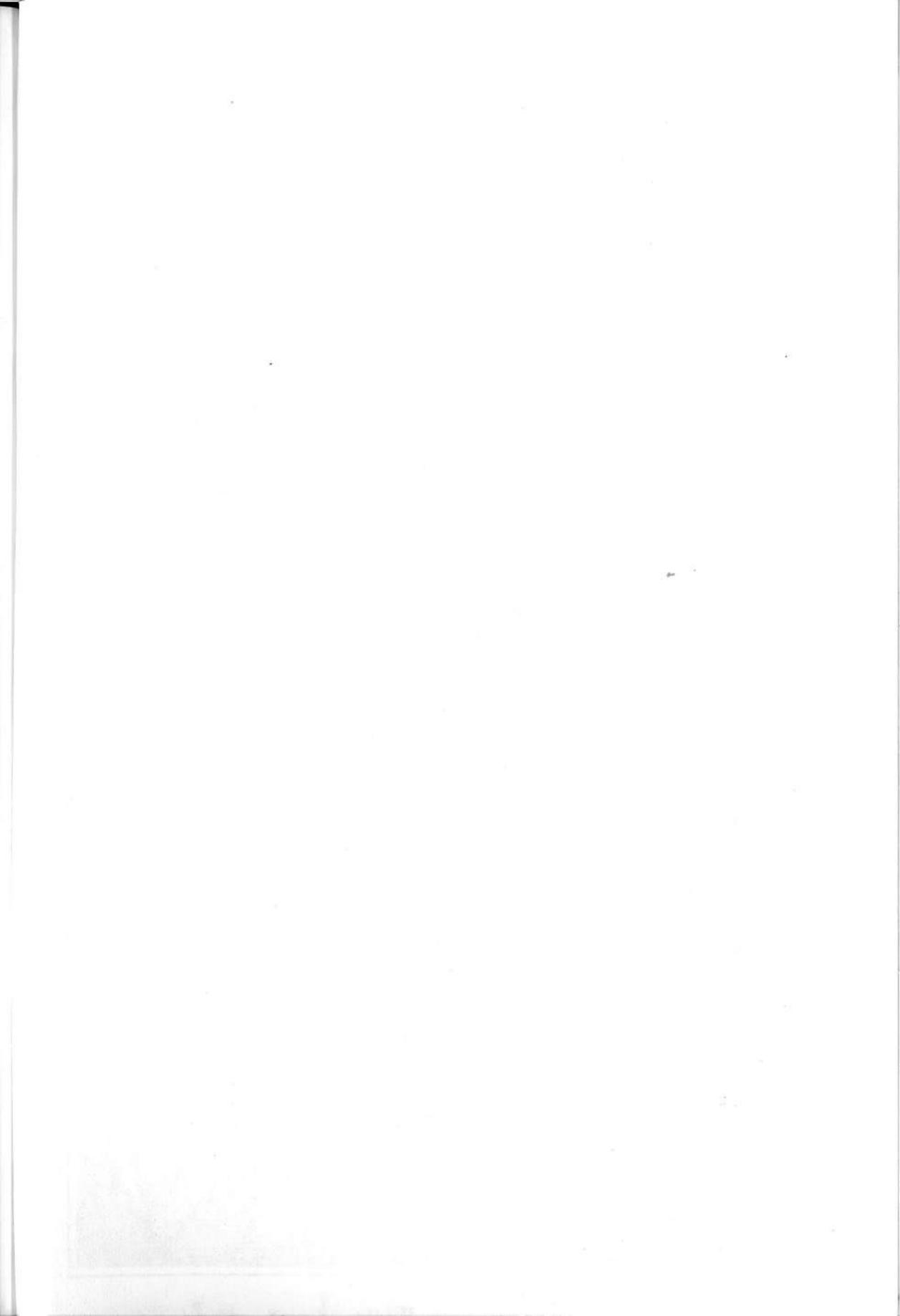
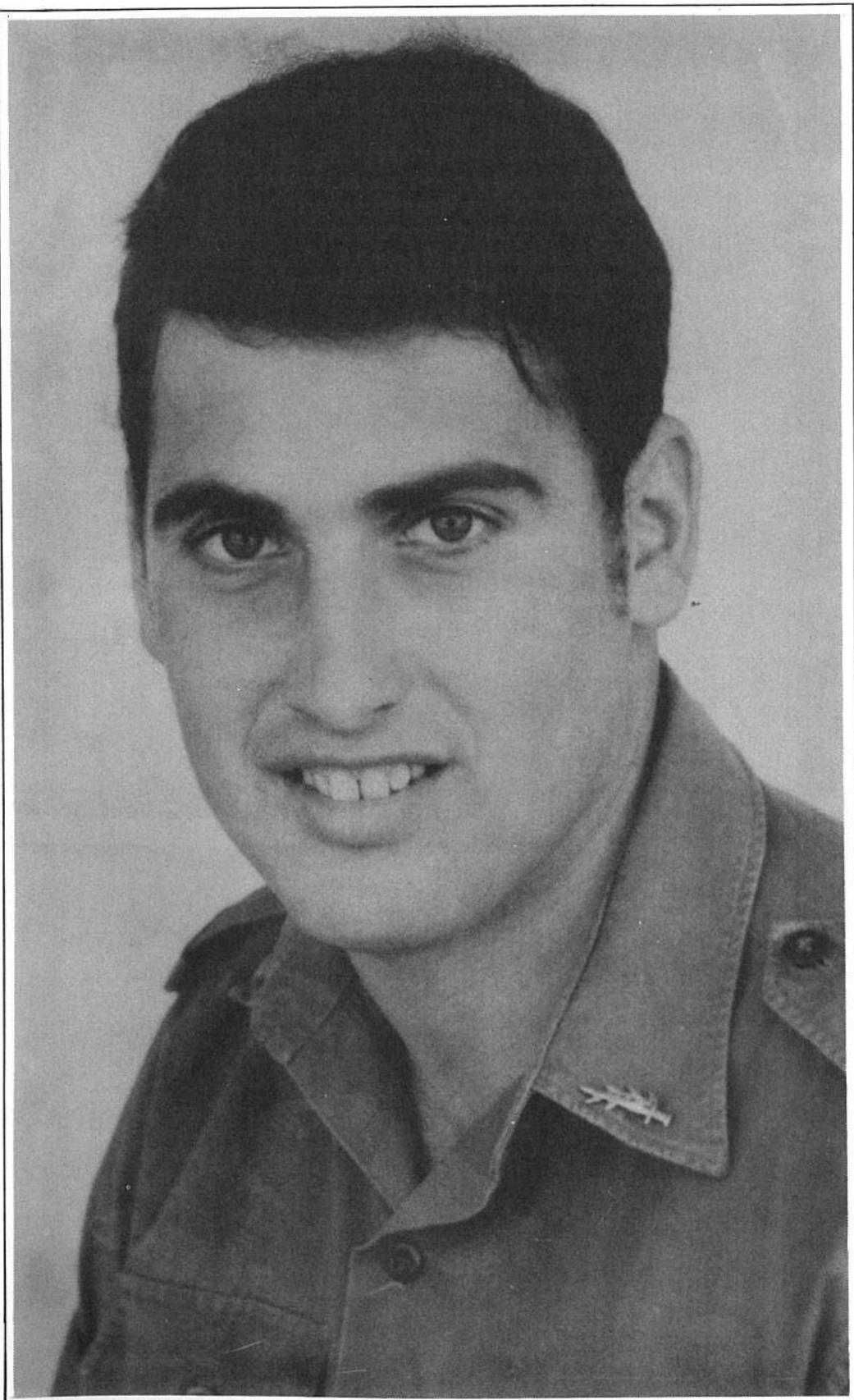

נתן

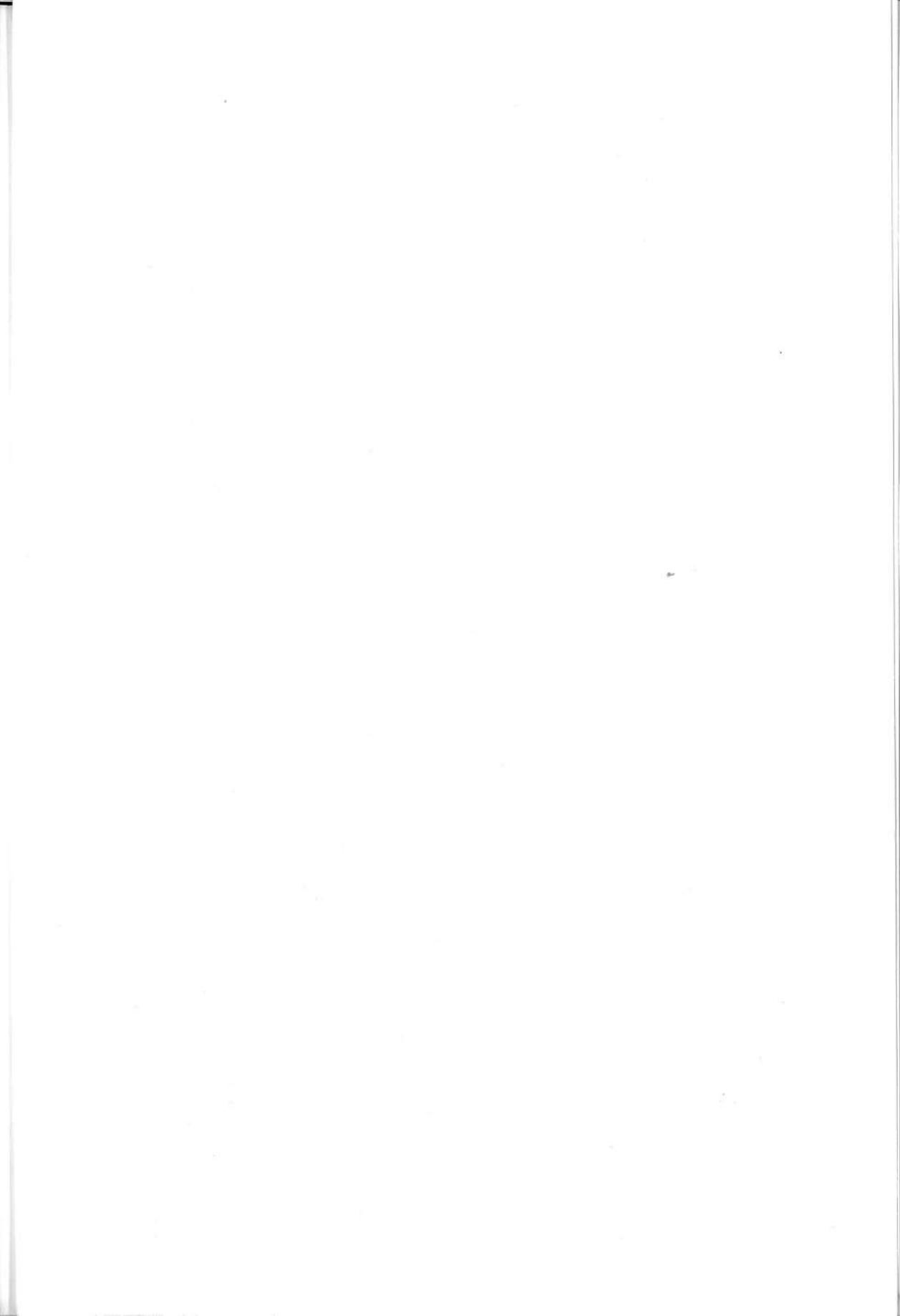

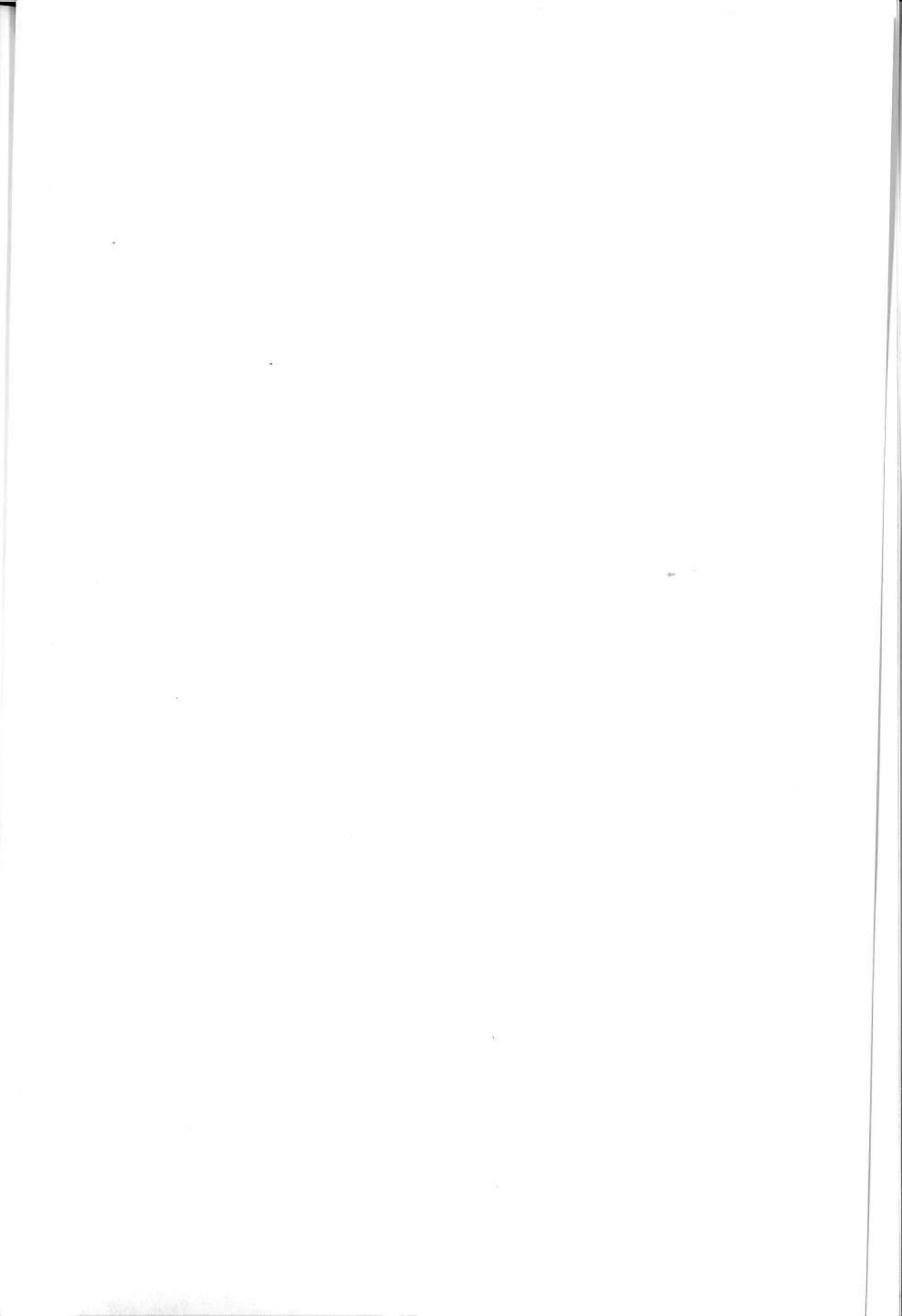
זמן רב התלבטו נו כיצד לשמר את זכרו של נתן ז"ל. רצינו של בני משפחתו, לדידיו, למפקדיו ולפקודיו ייוודהר ממנהע החם והאנושי שנותן יצר בכל מקום שלמד, שעבד, שבילה, שירות, שחינק ושלחם. מצאנו זאת במכתבים שהותיר אחריו, חלקים עוסקים בעניינים של ימיים ובחלקים מושלבים הרוחניים וביטוי רגשות – מההימנותם של אלה, והחוות הקורן מהם עמדו גם במבחן הזמן. לצדדים בחרכו להביא קטיעי זכרונות של אנשים, שמדובר עמו נתן היה קרוב בפרק מסויים של חייו – פרק זה נפתח בסיפורה הרגינש והמאופק של האם.

דברים רבים שעשה נשארו, אולי, חרוטים בזכרוןם של יחידים, אשר התקשו להעלותם על הכתב. מחשבות שחשב, ואשר לא התחלק עמן עם וולתו לא בכתב ולא בע"פ, אבדו. מן המעת המובא בחברת זו מסתמנים רק תווים של דיזוקן, אשר כל קורא ישלים בו את החסר.

נמנעו מלהביא עדויות מקיפות, ולא מצאנו כוח לכתוב על-שםך ההשערה את אשר לא ידינו ודאי. נראה היה לנו שכוחם של הדברים שכחוב ושל עדויות הקרובים לו עשוי לסייע בשימור דמות של איש צעיר זה, שנאבק על דרכו מותך נאמנות לעקרונות שהתויה לעצמי, כשהוא משפייע חום ואהבה ומעורבות בכל מקום שנמצא.

**אמא, בני משפחה, חברים וידידים
מספריים על נתן**

עשור שנים חיכיתי לו. וכאשר הייתה חולה מאוד הרופאים לא האמינו שהוא יכול להתגבר. אבל אני ידעת שעלי להתגבר ולהיות כדי שאוכל לטפל בו. היה לי תפרק. בזוכתו ניצלה. הוא נתן לי את הכוח לך.

ונתן נולד ב-18.6. השחרור היה תינוק גודל וחסן, חיין, שקט וnoch.

ミילדותו היה לו "יחס מיוחד" לבתי החולים ולמחלות.

כאשר היה בן שנתיים ורביע אושפזתי בבית החולים ממש חצי שנה. בתקופה זו נמצא נתן אצל משפחת מושקוביץ', אשר טיפולה בו במסירות רבה. הוא חש או, כמובן, בחשיבותו של בית אמאoba. הוא היה אומר לగברת מושקוביץ': "הנה, בואי נברך את הבית המוקולק". ב"בית מוקולק" התכוון לבית אבא ואמא שברמת-גן, שכן היה "מוקולק" מעט עקב מחלה ואישפוי.

באומה תקופה היה יעקב מביאו לבקרני בבית החולים מדי שבת. פעם אחת, לפני שהגיעו אליו לבית החולים, התעקש נתן לעזר בשדה שליד בית החולים ולחפש מקלט. לשם היה צריך מקלט. "להרבהץ לרופא", כך הסביר.

בגיל שלוש וחצי עבר נתן לחוץת השקדים. כמובן שרצה מאוד לחזור הביתה, וכשהלא הייתה ליידו אמר לייעקב: "אבא, הלבש אותי מהר ובוא נברח, שאמא לא תראה אותנו".

ילד אהב לשחק במלחמות, עם זאת גם בובות. הוא אהב לשחק בחצר עם ילדים גודלים ממנו. עם הקטנים – לא אהב לשחק. פעם ניסו כמה ילדים ממנו לתפוס אותו ו"להענישו". נתן לא ייבד עשתונות, תפס חול בשתי ידייו ופייר אותו בעיני הילדים והם ברחו. שכנה שהיתה עדה למחלוקת אמרה לי אחיך: "הוא היה קצת גבוה, הוא יודע להילחם".

כשהיה נתן בן ארבע וחצי עברנו לנו לבית-חנן, שם עבד יעקב כמנhal בבית-הספר. בבית-חנן נמצא מיד את מקומו בחצר, בmgrash המשחקרים. הוא אהב מאוד חיים, והוא מטפל בחתול ובכלב במשירות של ממש. בגין הילדים נהג לומר לנו: "תמר, אם מישחו לא בסדר, תנלי אותו. אין ארכיך".

כשהיה בן חמיש חציה לנו הגנת להכינו לביית-הספר. אבל אנחנו העדפנו שיישאר שנה נוספת בגן. שיתחזק ויתגבר. רצינו גם שייננה שנה נוספת מ"חופש מלמדים". נתן אהב מאוד לשוחות. בקיין הראשון שלנו בבית-חנן החל עם אביו לבריכת השחיה, ולאחר תקופה קצרה למד לשוחות. כשהיה כבן שבע הziel פעם יلد גדול ממנו מטבעה. אותו יلد היה אורחם של מינה וחיים סמו ז"ל והלך לשוחות בבריכת המושב. הוא נכנס למים עמוקים והחל טובע. נתן, שהיה אותה שעה בבריכה, הבחן בו, קפץ למים ומשה את הילך והצילו.

בבית-הספר היה נתן תלמיד טוב. מוקובל על מורי ועל חבריו לכיתה. הוא בלט בתבונתו, ובכוננותו לעוזר.

באחת מסיטות ההורים שהתקיימו בבית-הספר פנה אליו אליהו, שהיה או המהן של כיתתו, והחל לשבח באחמי את הילד על תפיסתו והבנתו הטובה. ביקשתי מאליהו שלא יפליג בשבי הילך בזכותו הייתו בנו של מנהל בית-הספר. אליהו הביט בי בתמייה ואמר: "דבורה, אני משטומם עליך. מה זה עלה בדעך. דע לך שכלה מה שאמרתי בשבוחו – בזוכות אמרותי ולא בהחseed".

את היגגת ברהמצווה שלו לא רצח נתן לחוגג באולם ובעיר. הוא אהב מאוד את המושב, ורצה שנחגג ברוחה שלפני בית-העם. זכרו לי שלאחר החגיגת העירה לי מינה סמו ז"ל לשלהבדיל מהתנימוצה אחרים נתן לא גילה להיות רובה כל-כך לחוט במתנות שקיבל.

ילד הריגש נתן תמיד בחסרון של דמיות הסבב והסביר. עוד כאשר גרו ברמת-גן היה באלי ושאל: "מדוע לכל הילדים יש סבא וסבתא ולִי אין?" הסבורי לו שהסבירים והסבירות שלו, משני

הצדדים, נספו בשואה. הוא היה קשור מאוד לדודה טובי' אחותי, לדוד אברהם ולאורי בנם שראהבו כעין אח בוגר. ואכן, נתן "אמץ" לשבתא, וגם סבא. השביטה הייתה נחמה ז"ל, בתדודה של אבי. נתן ראה בה שבטא כל דבר, והוא העניקה לו חום ואהבה. בתמונהו עם הנכדים נתן מופיע כאחד מהם. סבו של נתן היה סבא יוסף גולדמן ז"ל, אביה של חרטמי אסתר. בפסח היו מוחנים תמיד לעזרת ה"סדר" אצל משפחת גולדמן. סבא גולדמן היה קורא את הגדה עד הארוחה. אחרי הארוחה נעשה חלש ועייף ונתן היה ממש לקורא במקומו. נתן קרא את הגדה בלילו הנעימה שלמד לקריאת ההפטרה של ברהמצווה.

יעקב ואני נהנו לספר רבות לנタン על בית הורינו בפולין. סיפרתי לו כיצד הייתה משפחתי (הodoreim, הדורות ובני הדורות) מתכנסת אצל הסבים ביום שבת בשעת דמדומים, וכי צד הינו שרים זמירות של שבת.

כאשר נתן היה קורא את הגדה של פסח, הצעירות של לא יכולתי למדוד את כל אותזומיות

נפלאות שנגנו לשיר בבית סבא. לא יכולתי למלמדו כי לביו היה מלא מדי בצער וגיגועים ל蹶ון המשפחתי.

בבית-הספר התיכון למד נתן בראשון-לツיון הסמוכה. הייתה לו ביקורת קשה על שיטת הלימודים, בעיקר על כך שהتلמיד היה "מספר ללא ממשמעות". חסרו לו שיחות אישיות וקשר אישי עם המורים. בסוף בית-הספר הגיעו י"א החליט לעזוב את בית-הספר התיכון כשחווה טען: "אני יכול להיות עגל מלמד". למרות הביקורת שהיתה לו כלפי המוסד, הרי היה מעורב מאוד בהברה. הוא רכש לו חברים וחברות. היה פעיל מאוד ב"הפועל" וראשון-לツיון, והג לשוחות – אפילו בימי החורף הקרים, וכן למד לנגן באקורדים.

נתן לא השתייך לתנועת-זנווער. הוא התנגד לתופעה של ריבוי תנועות-זנווער. לדעתו, היה צריך להיות תנועות-זנווער אחת, גדולה וחזקה, שתעשה מעשים ממשיים. במקום זאת טען, שיש המשם תנועות-זנווער, "בלי מעשים ועם הרובה דיבוריהם".

היי לנתק אוסףים שונים: בולים, עיטים, מטבעות. ואמרו אהב מאוד חיוט. הוא גילה יחס מיוחד כלפי חתולים וככלבים וכאשר מטה את החיות היה נרגש עד לבכי. נתן העיריך מאד עבדות כפויים. הוא רכש כבוד לאדם העובד. אהב לעבוד בחצר הבית, ובחויפות מצא לו חמד עבדות שונות במושב כדי להשתכר לדמי'יס.

זכור לי, שכאר נתק עבר למד בבית-הספר האקסטרוני "רזון" בתל-אביב, וכך שנטורך לשלים יותר כסף עבור לימודיו, ובראשו-לツיון זכינו להנחה בזכות היותו של יעקב איש הוראה. נתן הודיע לנו, שיעבוד ממשק הקיץ וישתכר עבור לימודיו. אמר ונעשה. משך כל הקיץ עבד בפרדס של נסים ורוז'ל, שבת של אוריית זל.

שבשותה עבד כמויל על שפת-הים. דמותו הגבואה והתמרה, עורו שלחן והשחים, וכמובן – חיווכו הרחוב – כל אלו הרשוונו לא מעט את המתחרצים.

יום אחד חזר מהח'ם והודיע לי: "בקרוב היה שולם עם הערכים. איך אני יודיע? היום התנסקי עם ערבי". אחריך הסביר, שהוא משה ערבי מן המים והננים אותו. לדבקותו הרבה של נתן בפעילות ספורת היה מקור ונוסף. עם כניסתו לבית-הספר עממי התחל נtan לגנות סימני השמנה. ניסינו להגביל אותו באוכל. פעם בשחרור מבית-הספר התלונן בפני: "אמא, אני היכי מסכן בכיתה". שאלתי מודיע, ענה לי: "אני מקבל היכי מעט אוכל".

הרופאים המליצו על דיאטה חריפה, אבל לנתק היה הדבר קשה, ולא יכול היה להתמודד בה. פעם, לאחר בדיקה שגרותית של רופא בבית-הספר בא אליו נתן והודיע: "הרופא אמר לי שהגובה יציל אותה מהשומן".

כשהייתי מנסה לשכנע אותו לאכול פחות, היה אומר לי: "קדם תני לי אוכל, ואחריך נדבר על דיאטה".

המרקחה שלהן יעד עד כמה הציקה לו בעיתת ההשמנה. לבית-חנן נהג לבוא אופה מדי יום וחילק לחם. נהגו לשולח את נתן לקנות לחם ולחמניה אחת בשביilo. נתנו לו ארנק, והוא היה הולך וקונה. יום אחד נתן היה חולה, ואני יצאתי לקנות לחם במקומו. בקשתי מהאופה שיתן לי לחם ולחמניה אחת. האופה השותומם ואמר לי: "וק' לחמניה אחת? מה קרא? הרי כל יום אתם קונים חמץ לחמניות". אף פעם לא סיירנו לנתק שתפסנו אותו בקהלתו. לא רצינו לביישו.

כשהחל ללמידה בכיתה ט' גמלה בו החרלה להזות. הוא קם בוקר אחד והודיע לי: "אמא, החלהתי להזות". אויל בഗל שהתבישי מהנעירות, איני יודעת. הוא קנה משקלות, והחל לזרז. הוא נהג לזרז מבית-חנן לראשון-לツיון והוא בא לסבא ה"מאומץ" שלו, סבא גולדרמן, שגר שם. נתן היה מגיע שטוף זיעה לביתו, היה מתחרץ, מחליף בגדים, פעים יצא לבנות בראשון, ולפעמים חזר באותו יום לבית חנן.

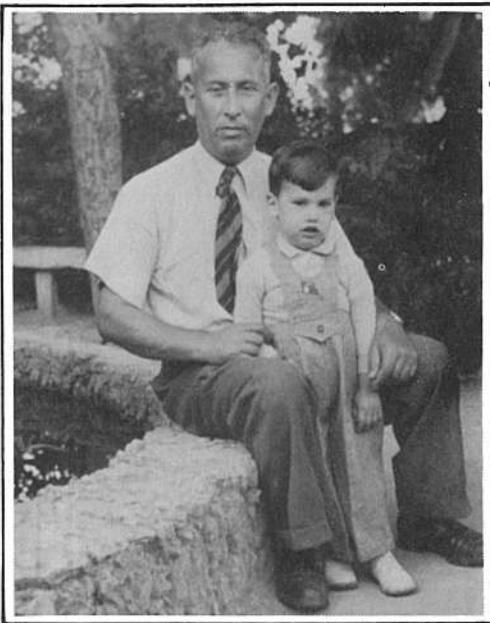
כגער היי לנתק תכניות וחולומות רבים ביחס לעתיד, וכולם היו קשורות בדף זו או אחרית-עליסוקיו ותחביביו. הוא חשב ללמידה ופואה – שכן למד במגמה ביולוגיה, וגילתה עניין רב במקצועות מדעי הטבע. הוא השתתף בחוג לטיסנים, בנה דאוןינים וטייסנים – וגם חלם להיות טיס. הצעירונו מואוד, שגביל נזחות השקדים שעבר לא יוכל להתקבל לחיל האוויר. נתן גם אהב מאוד את הים – וחלם לשורת בחיל הים.

זמן שלמד לבחינות הבגרות בבית-הספר האקסטרוני בתל-אביב, חלה אביו ונפטר. נתן אהב מאוד את אביו והעריכו. אבא היה חבר נאמן. הוא סייר לנתק ובות על חייו, על לימודיו בחו"ל-ארץ ונתנה היה מקשיב תמיד בעניין רב.

למרות מחלתו של אבא ניגש לנתק לבחינות הבגרות ועמד בהן בהצלחה. רק את בחינות הבגרות באנגלית לא עבר. בבית-הספר האקסטרוני מצא מיד את מקומו, הרבה מאוד בוכות יהסיו הידידותיים

נתן בגיל 6 עם הוריו

נתן בגיל שנתיים וחצי עם אביו

עם התלמידים והמורים כאחד. המורים העריכו מאוד את האינטיליגנציה שלו, ולתלמידים היה חבר טוב ונאמן.

מוות של אבא הטבעי חותמו בנתן. כשהבא נפטר אמר לי נתן: "אמא, זה סבלנו שלנו. אנו סובלים אותו בשקט ולא נבקש טובות מאיש". כך ראיתי כמו של נתן, כיצד השתנה, הרצין והתברג. כיצד למד להבין את פשר ההתייחסות. יעקב נפטר חדש אחדים לפני התגייסותו לצה"ל.

עד לצבע עבד נתן כדי לעזור בכלכלת הבית. יחד תמכנו זה בזו. הוא בי ואניבו. כשיעקב נפטר פתחו חשבון בנק משותף לנו ולי. הייתה לו זכות למשוך כסף בראות עיני. הוא ידע כלכל הוצאותיו בתבונה. עוד בהיותו ילד לימדנו אותו ערך הכספי מהו, אבל אין לבזוזו, חשוב גם שתמם תישמר הפריטה מצויה בכיסו". בשנות התברג – זכר את דבריו ועמד ב מבחון.

לפניהם שהתגיס עבד נתן בחלוקת עיתונים במושב ובכיס שהשתכר מימנו את הוצאות הדלק למכונית שקבעו. את הרשון קיבל נתן בגיל 18, אבל לנווה ידע כבר הרבה לפניו.

האמת היא שרבות התלבטתי לפני שקבעו את המכונית. זו הייתה אז הוצאה כבדה עבורנו. אבל לאחר מחשבה החלהתי בלבבי: את אשרלקח ממנה הטבע עני יכול להחזיר לו. לפחות לא אמן ממנה את ההוצאות הנΚנות בכיסף.

בתקופה שלפני התגייסותו לצה"ל הרכבה נתן לדאגות. הוא הצטער שהוא משאיר אותי לבד ואף יותר על חלומו לשרת בחיל הים, כדי שיוכל להיות קרוב אליו כל האפשר. זמן מה לפני השתגיסים התחלתה לעבוד במושב. ידעתני, שכאשר ישרת נתן בצה"ל, ירווח לו, אם יידע שהוא עוסקת ומוצאה בין אנשים.

הтирונות עברה על נתן בקלות. הוא לא התאונן, היה שבע רצון. עד שירתו בצה"ל נתן, כרבבים מבני המושבים, בחברה סגורה. בצד גנג של דראווה אנשים אחרים משבבות חברותיות שונות. הוא התעניין מאוד בחילילם משבבות מעוטרות יכולת, וכاب לו מאוד לגלות כיצד תנאים כלכליים וחברתיים קשים משפיעים ומשאירים חותם על אנשים אשר ביסודותם הם טובים. היה נהוג לומר:

"הביתינו, אנחנו לא כל'ך עניים, אם אני יכול להרשوت לעצמי להזמין חבר לכוס קפה, וואתלמרות שאיני משתמש ברגע". ועוד היה אומר: "אני מקווה שאתה מסכימה אותי שאפשר לעזור לך".

ואכן, במקרה שאפשר היה להושיט יד – נתן עשה זאת. אני זוכרת שנהלץ לעזרתו של חיל השא"ס בקבוק ששתי ריקים כדי למוכרם ולהרווח מעט דמי כס. הרבה לבקש חילילם חברים בבני-ההסדר הצבאי, ותמיד התעקש וטען שהחברים אלה הם אנשים טובים, ושרק תנאי-חמים קשים גורמו להם שיתנהגו כפי שהם מתנהגים.

אחרי הטירונות עבר נתןקורס קשה. נתן שבב סיפוק רב מן הקורס. הוג לומר שהוא נהנה ללמידה כל'ך הרבה דברים חדשים. הוא סייםקורס מ"כים, ואחר'כךקורס קצינים. את שני הקורסים עבר

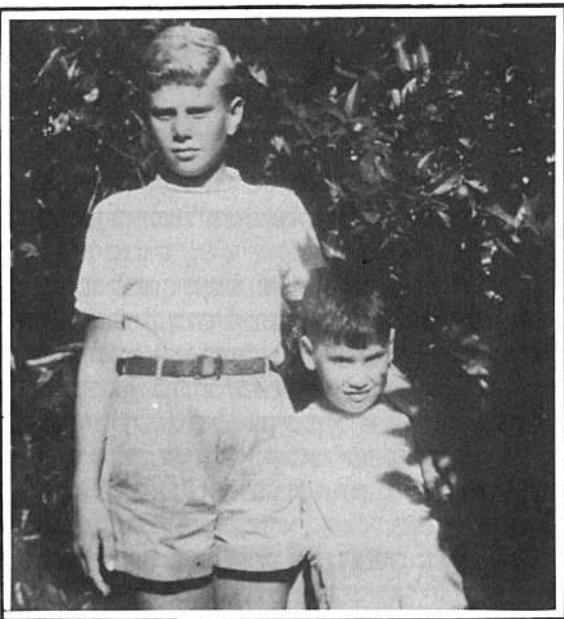
בגיל שנתיים וחצי

בשבת אצל סבא גולדרמן זיל

בריהמזהה עם אורי האחים

עם בני זילבר שנפל במלחמת יום הcapeiros בחווה הסינית

נתן, אמו, אביו זיל, דודתו אחות אמו ר'ל, דודו ואחינו אורי

ברוח טוביה, כשהוא מבצע תמיד את המוטל עליו בלי להתלוון. יותר מאותר עבר גם קורס קשר מקצוע, וגם קורס צניחה.

פעם ראשונה שפרצטו חילוקיידיעות רציניים ביןינו היתה כאשר החליטו נתן לחותם על שירות בצבא קבוע. אי טענותי שעליו למדוד ולרכוש מקצוע. הוכרתי לו שאביו זל היה אומר לתלמידיו בסיום כל שנה, שעלייהם להמשיך וללמוד ולרכוש להם מקצוע. נתן היה מרגיעו אותו ואומר שאין זה נורא, אם יתחל ללמידה קצת יותר מאוחר. וכשם שתמיד בטחתי בנתן ובדבריו, כך גם במקרה זה בטחתי בו, וחיכיתי בסבלנות שתקופת הקבע תסתיים, שייתחיל לרכוש לו מקצוע.

עם כל מה שהרגשתי שאני יודעת מה טוב עבורי לא רציתי לכפות עליו את רצוני. רציתי שיחפש לנווה כראות עיניו. למשל, כשהחל לקורס צניחה, נתתי לו את ברכת הדור. ושמחה ישך עשייתי. גם כאשר עלה לרמת-הגולן – לא הבעתי את התנגדותי, ושוב שמחתי על כך שאפשרותילנותו לפועל כרצונו.

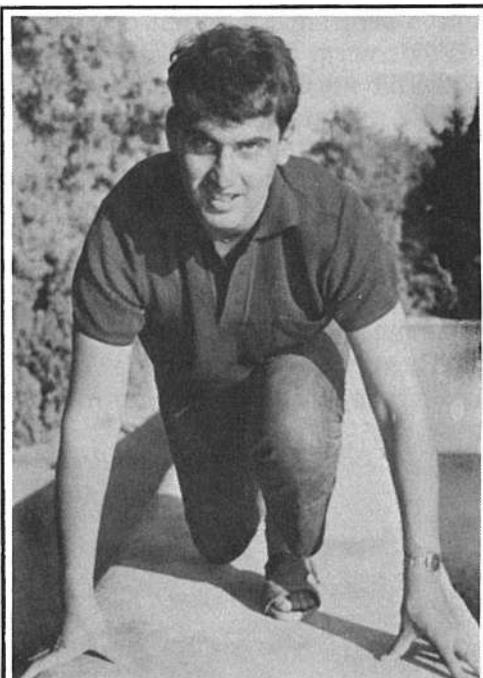
באותנו זמן התפנה משק במושב. (אנחנו גרנו במושב בשל משרת בעלי כמנהלה. ביה"ס), הריתה זאת הzdמונות לתקשר למושב חברים. המשק נרשם על שם נתן והוא הקדיש זמן החפשי לעבודות השונות בטיפול בפרדס, בעקבות התרכזונו בשניות הקנים, בתקווה כי לאחר השחרור מהצבא יוכל נתן לפתח את המשק כראות עיניו.

ביום שישי, ערב יום כיפור, הבטיח לי נתן שיחזור הביתה יותר מוקדם כדי שובל את תיבות-השדה לפרדס לצורך קטיף הקלמנטיות שבו התחלונו. חיכיתי ונתקן לא הופיע. בצהרים התקשר נתן, והודיע שלא יכול לבוא. זכרו לי שאפילו בעסת במקצת, כי לא ידעתי איך אוכל להתחיל את העבודה עם הפועלים ביום ראשון.

עוד يوم לפני כן, ביום חמישי, הגיע נתן מהצבא בשעה מאוחרת כשהוא טרוד ומודאג. למחorbit, ביום שישי גם מוקדם מאד ומיהר לחזור לבסיס, אבל הבטיח לי שיחזור מוקדם כדי להזכיר את תיבות-השדה לפרדס. אני זוכרת שיצא מהבית, ואחרי דקות ספור חזר כי חשב ששכח דבר מה, נכנס למטבח, ומיהר שוב יצא. ב策תו הספיק לומר לי את ברכת הפרידה שהיתה שגורה בפיו: "בְּיַמִּים".

זה הייתה הפעם האחרון ששמעתיו אומר לי "בְּיַמִּים". אחר כך, ביום הרביעי למלחמה, דיברתי איתו בטלפון. אני שמעתי אותו טוב וברור אבל הוא לא שמע אותו, נוראה. זה היה בשעות הלילה המאוחרות. או אףלו לפנות בוקר. הוא שאל לשלומי, אמר לי: "אני ביריא, אני מרגיש טוב". כל פעם חזר ואמר: "אני לא שמע אותך, אני לא שמע...". ואונקטעה השיחה. מאו לא שמעתי את קולו. אבל המשכתי לקבל את גלויותיו שלשלל.

אמא

בגיל 18

בגיל 8 ליד הים

בדבורה ויעקב, הוריו של נתן, פגשו לראשונה אצל אחותו של בעל דוד. הם, חייה והורי נתן, היו חברים עוד בקבוץ וכאשר עזבו את הקיבוץ, רכשו דירה ברמת-גן באותו בית משותף. בבית זה נפגשו עמם פעמים רבות וקשרינו הידידותיים הלכו ונתחזקו. يوم אחד פנתה אליו דבורה וסיפרה, כי עומדת בפניה בעיה קשה. היא הייתה בהריון ונגר עליה להיות מושפצת בבית חולים משך זמן הריוונה. הבעיה שנותרורה הייתה, מה שעשו עם הבן הקטן נתן. היא ביקשה ממנו לקבלו בבית. אנו הסכמנו בראון לקלבו אלינו.

באו של נתן שימה אותו. הכרנו את נתן עוד קודם ובכבר אז נקשרנו אליו בעבותות אהבה. לנו עדין לא היו ילדים (היה זה חדש מועטים לאחר נישואינו), ולכן היה יכולתנו להקדיש את מירב תשומת הלב לנתקן.

קשה לתאר במילים את שמחתו כאשר נתן עבר לשוכן בביתנו. הבית נמלא או. היינו מאושרים מאוד עמו. אופיו ותוכנו היו האzielות بد בבד עם היוטו יلد עליי, פיקח ושובב. מדיהום היינו מתרשם מפקחותו ונוהים מונוחות בbijtano. בראוני להעלות כמה מקרים מאותה עת, שנחרתו היבט בזוכרני.

נתן אהב לצאת לטיולים וכשהרגשי כי הגעה השעה לטיעיל (בשעות לפני' הצ) וудין לא הייתה מוכנה ליציאה היה מביא לי את הבגדים ומציין "הבדים האלה מoad מתאימים לך להיום". הרמז הובן עלי' ידי וידעתי שנתן מצפה בקוצר רוח לטיעיל.

שבתוות אהב ללכת לבית הכנסת. בעלי היה נהוג לחתנו אותו וההlica לשם הייתה מoad אהובה עליו. זכו ל': פעם אחת בא יעקב אלינו בשבת בבוקר, כדי לחתת את נתן לבקר את אמו בבית-החולים. אולם נתן רצה תחילת ללכת לבית הכנסת ואי אפשר היה לנתקו. יעקב לא הייתה ברורה אלא לחכות עד חום התפילה, ורק אחרי כן היה נתן מוכן לכת לביקור בבית-החולים.

אלו כמה המקרים שהוכיחו על אופיו וחיבבו אותו על כלנו. לא רק אנו אהבונו אלא כל השכנים. ראוי לציין שבאותה תקופה הייתה הירון והתפלתי כי יולד לי בן שידמה לנו.

לבו של נתן הקטן היה קרוע לשני ביונים – הוא אהב מאוד את הוריו, אולם גם אלינו נקשר לאהבה.

כשדברה הייתה בבית-החולים, הוא הרגיש שהסר לו משהו בבית וקרא לבתו בית מkollek, היה ואן בו אמא. לאחר שדברה חורה הביתה שבורת חולשה ביקש מאיתנו יעקב, שנחזק את נתן עד להבראתה של דברה. אך הייתה כבר בחדים האחרונים להריון ונאלצנו בכאב להחוינו. כשנולד לנו יצחק ז' היה עברו נתן אח קטן והם אהבו מאוד אחד את השני. עד שהוריו של נתן עברו לבית חן ואו נטרוף מעט הקשר, בוגל המורתך. אולם לבנו נשארנו קשרים והיינו באים לבקר איש את רעהו.

הניא מושקוביץ

אם רק נשתק לרגע, או נעצום את עינינו וונתקנס בתוך מחשבותינו – הנה אפשר שعود וגע תיכנס לכאן, אותו נתן שהכרנו. חיק רחਬ וחם, כף יד גדולה, חמה גם היא. הנה ילחץ את ידיינו בלחיצה שכזו. אני זוכרת: היה משה את כף ידו המברכת, הלופתה, ואז לפטע היה נתון לחיצה חזקה. כף ידי שהшибה לברכתו כמעט שתהתרפה. צעקתי "איי" ופרצתי בצחוק. בן רגע והסרו המחייזות והחוודשים הרבים שלא ראיינו היו כלל היו. הוא כאן, עם הרבה חום ולבביות, והלצותם בל סוף. הכהרין שלו להתלויץ, כמעט על כל עניין שבעולם....

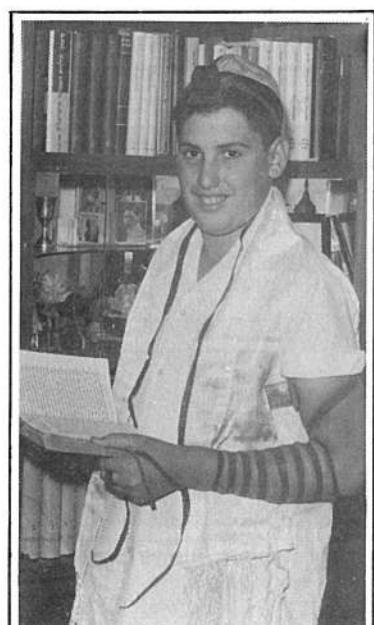
כשאני נזכרת בו אני נזכרת בילדותנו. בקוריינו בבית-חנן. בשביבינו היה זה עולם אחר. ריחות אחרים. צבעי אדמה ורוק. הרבה עצים, ובמיוחד החורשה שליד הבית הישן. היינו ילדים והחורה הייתה בעינינו גדולה ומסתורית. אם איני טועה, אפילו פטריות ליקטנו שם. אמא שליל מבינה בפטריות, גם יודעת לבשלן. ובר-המצווה שלו. אני זוכרת כשהגענו באוטו יומם למושב. אווירה של חג. לא הכרינו את אנשי המושב, לא ידעו בדיק מה מעמדם ומה יחס חברי המושב אליהם. אבל, נראה באינטואיציה של ילדים, חשו שבר-המצווה שלו הוא אידוע חשוב, לא רק לאביו ולאמו, כי אם לכל אלה שהקיפו אותם. בשביבינו היה זה כל-כך ברור ומובן מآلיהם מהם מוקפים בכבוד והערכה. שכן, איך אפשר היה שלא לכבדם ולהוקרים.

נתן היה צער מADOW כשייעקב אביו נפטר, וצער מאד נעשה הגבר במשפחה, בנה היחיד של דבורה. עם זאת, אף פעם לא היה ילד מעורר רחמים, לא דרש לעצמו וכיווית יתר, ובمعنى נוחשות שכזו התעקש תמיד להיות ככל הילדים, ככל הנערים, אשר כך – בכל החיללים. אלה שהכירו אותו ידעו שהdagנה לאמו – לתא המשפחתי שהוא, היו חלק בלתי נפרד מאישיותו. אבל לפני חוץ אף-פעם לא נראה כמו שנושא בנטל כבד ועמיק. אהנו לשמעו ולראות כיצד הוא מתבדר עם אמו. היה בבדיקות שלו משוה שדיבר אל לב מבוגרים צעירים. בדוחות טוביה, מחמתת, מהחדר, מאהדת לבבות....

אחיה אריה אומר שהיה ידיד אמיתי. והוא יודע. הוא מוקד לידיותו יותר מפעם אחת. תמיד ידע שמאחורי הלהצלחות והדיבורים הצעוניים כביכול היה לב, והיתה אונן כרואה וקסבת. מי שנוקק לו יודע להעיר, ומרגישי בחישרונו. לפניו כמה זמנה סייפה לי אמו של נתן "מעשייה" מימי ילדותו. כשהיה ילד קטן מאד, חלה יום אחד. אמא יצאה לקרוא לד"ר קולסקי שגר או בשכונות. השAIRה אותו רגע בלבד בבית, כשחוורה גילתה שהספק לצייר צייר גדול על הקיר. באהה במכוונה: מה יאמר הרופאי והנה, הרופא נכנס לחדר, הביט, והיסה את התנצלותית: "תראו", אמר, "לי הוא כבר יסביר מה זה". והוא, התינוק, אכן הסביר: "ימ, שם, עצים".

כשאמאו שלו סייפה לי זאת פרצה בצחוק. צחקה בצחוק מלא ומתגלגל, ולא יכולת לעצור בעצמה. באותו רגע רציתי לומר לה: "דבורה, המשיכי לצחוק, המשיכי כך לצחוק!". שכן, בצחוקה כמה דמותו של נתן לנגד עיני, חמה והיה כל-כך. כזה נוכור אותך נתן.

משפחה גורסקי
מאי 1983

כושר מנהיגות מילדות

שנת לימודים חדשה. לכיתה א' באים תלמידים חדשים, ביניהם גם תלמיד שהוא חדש במושב – הוא מצטיין בגובהו ובגונו המוציא.

התלמידים, יושבים על הספסלים ומביטים עליו בעיניהם חשדניות... כעבור זמן מה מתיצב האמון לפניו.

התלמיד החדש מגלח כושר מנהיגות וכוכנות לעזורה הדידית. שאינם מאפיינים ילד בגילו – הוא מחליט לעוזר לי ולתלמידים. הוא משכך שלום בשעת מריבות, דואג לכבוד כולם ולכבודו גם יחד. עם זה אינו מתחבר במיוחד עם הרבה ילדים. שתקן הוא ומוסגר מעט.

נתि אהב ללמידה והוא מוכשר במיוחד במקצוע החשבון. בלט באופיו הטוב – מכניס אווירה טובה בכיתה, אהוב וזוכה לבבוק מהתלמידים.

חנה קוסר

תלמיד טוב וחבר

אני מנסה להעלות זכרונות משנות הלימודים הראשונות, עת הייתה מורה של נתן. כה קשה לצלול ולהתרע מועלם העבר ולהעלות תקופה רחוקה, אך כל העת דמותו הגבוה והתמים מהלכת לנגד עיני.

כאשר התחנתי לעבוד בכיתתו של נתן, היהת זו קבוצה של שובבים קטנים, שמעשי קונדסות לקחו את ליבם יותר מאשר הלימודים. נתן לך חלק פעיל בכל התעלולים של החבר'ה. אך לאט לאט נרhamו לעול הלימודים. נתן היה תלמיד שוקד, בין הראשונים. ידע לקרה, כי מהיר תפיסה היא. מראשית הצטיין בחשבון, מחברותיו היו מסודרות ונקיות. וכשם שהיא מהיר וחיפה בכלל בחיקם, כך גם בלמידה נגמר תמד רاشן. לא קרה שנתן יבוא לכיתה בלי שיעורי בית. מצפונו לא הניח לו, עד שייהיה הכל גמור ומסודר. דבריו היו קצרים וברורים בלי مليצות וסלסולים. תמיד ניגש ישיר לעניין. אם פרץ ריב בין הילדים, והן זה עבעי היא, היה מתרצה במהרה. לא היה בין אלה השומרים עינה כלפי העולם. לעיתים קרובות היה מסתומים ויכול או ריב בביטחון ובליטוף חבריו.

נתן הצעיר בספורט. שאיפות גדולות היו להתבלט בכל הענפים, ואכן הצליח. הוא גבר על חבריו בהישגים בספורט וקנה לעצמו עמדת השובה בעיני הילדים. משיכה חזקה היהת לו לחוץ, ולכל מה שמתתרחש בטבע. על כן לא פלא שהוא נודם בעותה הקין לעורת המציג על חוף הים. ידוע היה בחביבתו בעמל כפיים, ולא נרתע ממשום עבודה קשה. כך צמה, כששתי רגליו עומדות איתן בקרקע המושב וכן מכורו אותו תמיד.

קונייק צפורה

הכרתית את נתן עוד בהיותו בכיתה ב'. ילד שובב, שמנמן, עלי, יודע כל, כדייד המשפחה הריבית לשוחח עמו בבית, בצרכנית, על מגרש המשחקים בכל מקום שפגשתו. מצאותי בו שמחת חיים, עליזות, מרץ וגם רע קטן לשיחה. חיש מהר חלפו שנים והוא הגע לכתה השביעית של בית"ס היסודי, וכך זימן הנורל, נראה, וכתתו נפלה בחלקו והייתי למחרנה.

האמת היא שבתחליה היסטורי קיבל את הכיתה, כי זהו טבעם של מורים – ובמיוחד בכפרים – אין הם ששים לקבל ברצון כיתה, שבה לומדים בני מורים העובדים באוטו בית-ספר, קל וחומר בנו של מנהל אותו בית-ספר. אך נהפוך הוא – נתן נתגלה כנערמן השורה, הוא לא התבטל במובן זה, אלא התבטל בלימודים והפגין יכולת לימודית עצומה, עוז לולות מחמד-גיאס, והיה פשוט וענו מאידך גיסא.

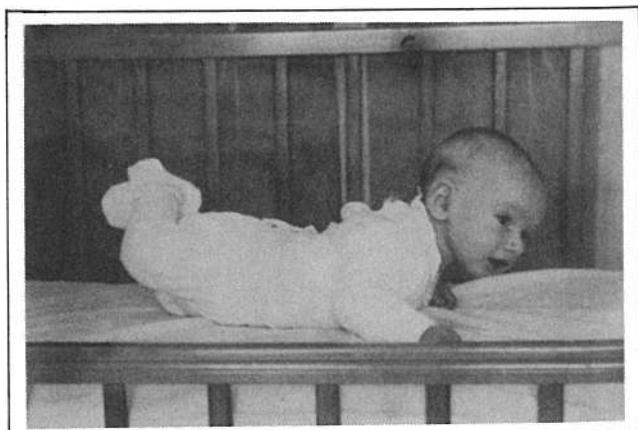
אפיודה מעוניינת מאוד הייתה בכיתה השמינית, זה היה בבורו של יום בהיר, כאשר הגיעו אליו המפקח וככבי לביקור בבית-ספרנו, מפקח זה היה איש מתמטיקה וחיבר ספרי לימוד. הוא החליט להיכנס לכיתה בשעה הראשונה, היה וככיתתי ציריך היה להתקיים שיעור בחשבון, הוא הגיע לינה את השיעור כמחצית השעה, ובשעה הדקות האחורונות הוא נטל דשות ורצה לשאל את הכיתה שאלות ולבקש מתלמידים שיפתרו תרגילים בחשבון.

במושימה עצורה עמדתי באחת הפינות של הכיתה והתבונתי בילדים שפניהם החווירו מרוב פחד, יצורים אלה קפאו על מושבים וציפו למטר השאלות של המפקח, כי הם ידעו שהוא מחבר ספר החשבון שבו הם לומדים.

בביקורו זה נלווה אליו יעקב המנוח, כל מהלך השאלות אצבעו של נתן לא ידועה לנוח, תמיד הייתה מורתה, וכאשר הגיע המפקח לשאלות קשות יותר ויוותר, נתן תמיד ענה ובטל בכיתה. ולפעמים כאשר היו השאלות קשות מאוד נשאר נתן היחיד שהצביין. אז פנה המפקח לעברו של יעקב המנוח ואמר לו: "אתה יודע, יעקב, הילד הזה יהיה בעtid בנקיר". העפתה מבט לעברו של יעקב וראיתי את האושר בעיניו וחיווק נסורך על פניו, הוא לא גילה למפקח שהוא בנו שלו.

כך הייתה דרכו של האב. הצניעות והענו, תוכנות אלה הוריש גם לבנו.

אליהו אליאס

נתן בגיל 6 שבועות, תמונה ראשונה כפי שצולמה ע"י אביו

נתן – כך קראו לו כל השנים. כך קראו לו כולם. השם נתן, שם חיבה שנייתן לו מאוחר יותר, זו לילחברים שגדלו אותו. כך קראו לו גם דברה ויעקב והצליל עדיין מההדר באוני. דמותו ניצבת לפני שוררה במסכת זכרונות הילדות והגעוורים, ימים רבים וארכונים של היوتנו יחד.

היוינו "וותיקים" בגין כאשר הוא הגיע. קיבלת פנים לחבר החדש. בנו של מורה, בן של מנהל בית-הספר בבית-חנן. הייתה זו ראייתה של דרך משותפת. זכרון ראשון של חיים יולדות – למדתי לרכיב על אופניים. הנהו מרכיב את נתן על ה"סבל" בבוקר שבת חורפי. בדרך להתיישבות, בסמוך לא "אגם ידידה" נופלים שניינו ונפצעים קלות. היה זה הנדבן הראשון בידידות ארוכה. חולפות השנים.

שנתיים בבית-הספר במושב, לא באותה כיתה אך חברים של הפסיקות ואחרוזהדרים. זוכבי קיש ארכונים בוגרים הגדודס. גם מריבות היין, והכיצד לא יהיה בין ילדים פחזונים? השלישיה – נתן, מולי אחוי ואני מתבגרים. אנו התאומים נשארים בקומתנו. הוא – הצער מיתתר מעלה. עינינו קורצחות לילדים חמודות ואו השמן מחליט לזרות. מחלת ועושה. ריצות ליליות של קילומטרים רבים – בלבד. דבק במשימה ומצלחה. התגייסתי ראשון לצבא. הטירונות מפרצת וביעזומה נודע לי על פטירתו של יעקב – אבא של נתן,

מחנן ואישיות מרכזית במושב שהעמיד דורות רבים של תלמידים. מאזו העמיקה ידידותינו, והיוינו לבני בית בתים של דברה ונחתן. נתן מתגיס, מגיע לאותו בסיס שבו שרתי אני. זמן קצר היינו יחד. הדרכים נפרדות אולם מצטלבות שוב במושב, בביתנו, במושב, בבית העם. עדין החוזהות הרעיוןנית מביא וכוחים, חילוקי דעתות. נתן – ענייני, ללא התנחות אישית, צלול ותקייף, עומד על דעתו.

השתחררתי מזכה"ל ואו נפרדות הדרכים. נסעת אל מעבר לים נתן ממשיק לשורת מכתבים בזודים אולם הקשר נשמר. שם נتبחרתי על היותו בין הנופלים.

חיים ישעה

הכרותי עם נתן היהת עוד משוחרר הילדות, מיד בהגיע המשפה לביתך. הנגנו להתרועע וmdi יום ביוםנו ונפנסנו בצל החורשה, להשתעשע שעות ארכות במנגרש המשחקים הסמוך לבתו. כבר או התבבלט באופיו המזוחה, בחן ובנועם הליכותיו ובפשטוותו. לימים הלבכו קשרינו ונתחדקו כשלמדתי להכיר היבט את תכונתיו וסגולותיו. ואכן ניכר היה שההוריו השתדלו לרבות להעניק לו ערכיים חשובים –ומי כאבוי יעקב – המחנק הדגול, היבט בכך?!

נתן היה שקדן, ותמיד מצא תעסוקה לשעות הפנאי, ואף לספרות הקדיש את מיטב מרוץ. כשםן יתר על המידה, החליט לבער גע זה בכל מחיר – והחל לעסוק בענפי ספורט שונים, וביעיר זכורות. אותן ריצות מפורסמות שהתמיד בהן ללא לאות, והתוצאות לאחר מכן העידו על המאמץ הרוב שהשקייע. לא עבר זמן רב ונתן הפך להיות צנום ורזה – ממש ללא הכר. מות יעקב אביו הותיר אצל נתן חלל עמוק אך את אביו ידע להפניהם היבט, עד כי לא שיתף איש בצערו. אך ברוגעים של אמת שככל זאת פתח מעט את סגור לבו – ניתן היה לחוש בו כעמידתו ובאיפק הרוב הצפון בו, שהוא בו אף כדי לנסוך בטחון ועידוד בלבבות אחרים.

הרביה מאוד חוותות, בילויים וטיולים עברו עליו במשותף, ודומה שהיינו קשרים קשור אמיין לאורך כל הדורך. בתקופת השירות הצבאי ניכר היה בנתן שאף תמיד קיבל הכל בדרך הקשה ובמלוא הרצינות. הוא דחה כל הצעה לקבלת זכויות העדפה בגין מצבו המשפחתי ובثور שוכה, ומאהר שגילה עניין רב במסגרת חיל הקשר – שובץ בחיל זה. לימים, באחד משלביו הקשיים של קורס הקצינים, שוב זכה נתן לבשורת איוב, שנוחתה על כלונו כשהאטובה והנפלהה שבין הידיות הקרובות מכולן – אוריתி מצאה את מותה בתאונת אכזרית. אני שמצאתינו באחת הסדרות בשדה בבואו לבשר לו זאת, לא אשכח לעולם את אותם רגעים קשים, אשר אותותיהם ניכרו שנים אחרי כן.

והיו לו לנtan הרבה מחשבות נוגות כאשר הטעול עליו למלא תפקיד שגרתי שאותו مليא בא רצון כלשהו, ואז בא לידי החלטה – לקבל על עצמו תפקיד חדש – שאתגר בצדיו, ועלה לרמת הגולן – אל אחת מיחדיות השדה. שנה לאחר מכן, כאשר סיימם את התפקיד נוחתת עליו מלחתת פטע – נתן היה בתוך המלחמה אי שם מול התעללה. הוא "זוכה" אז להגשים הלכה למעשה את אותן תאריות של לחימה שלמד, תוך גילוי אומץ לב וכוכנות גבוהה באוטו קרב בלילה עקוב מדם – כשל אותן זכויות שעמדו לו כבן יחיד ויתום מאב להישאר בעורף לא שייחקו לגביו כל תפקיד. נתן מת מות גיבורים בסוטו לחלק פצוע תחת הפגיעה כבודה, וכן קצר לפניו שעמד לחצות את התעללה.

מוועי

נתתי, רע וואה ליל, חבר וידיד נוערים. אינני ידידו היחיד כי כל מי שלמד להכירו – לא יכול היה שלא לחברו.

זכור אני את נתוי עוד מימי הגימנסיה כאשר היה המושבניקה זהה, בעל העליונות הבלתי גורייה, מעלה חיוכים ועשה "מצב רוח" אפילו בשיעור המשמעם ביותר. אך כל זה רך מבחוץ, מעל פניו השיטה, משום שבתוכו השתתר מוח חריף ובועל כושר ניתוח מבrik שהוכיח את יכולתו בשעת הצורך.

זכור אני את נתוי, לפניו הגיעו לצבא, כאשר נפשו יצאה לגמור את הבחינות, וללבוש מדים כמו הרבה מאיתנו. נתוי לא רצה ללבוש מדים כדי להתפרק בהם. כבר אז הוא ידע, יידעו הרבה אחרים

ממכרו שהוא מסוגל ורוצה לתורם את חלקו לעניינו שהוא שמי שטעותיו לו. תקופת הצבא הפרידה בינוינו, אבל אף ורק באופן זמני. אני זוכר את ערביו השישיים המוחהבים בשמש אחר הצהרים בבית-חנן, כאשר היינו נפגשים לביקור של כמה שעות – מי לביקור חטוף בבית ומילחופה בין אימון לדירה, בין תרגיל לקורס היינו נפגשים ומבלים חוותות והתרשםויות, "מקטרים", מספרים ודפים בענייני דזומה, החשובים יותר והחשובים פחות. כבר אז ניתן היה לראות כי אין נתוי לובש מדים למען התהדר

בهم, אלא מכין שהוא צורך בעניין. מין חוסר ברורה שמעסיק את חיינו בארץ זואת. מפני חבריהם וידידיהם ששורדו עם נתוי או תחת פיקודו שמעתי ממעליהם וסיפורים רבים עליו. היה מי שתיארו כمفקד קשה,ומי שהגדירו כבוחר טוב, אחר אמר: "פיקח", אך אלה מבן כולם, שהיטיבו להכירו, הייתה להם דעה אחת על נתוי – כי הוא אדם עם נשמה טובה ורגישה עד מאד. אני זכר את נתוי ואת חברותיו. את כולן אהב והעריך וסבל את כאבה המתוק של האהבה, כפי שהוא ידע לאחוב ולכואב, ציפפה לאושר המזוח שיבוא, למרהים שאוטם לא השפיק לקטוף.

אני זוכר את נתוי, כאשר היה נושא בנTEL חי היומאים, כאשר היה חזר מהבסיס הרחוק ומיד היה רצן לפידס להש��תו. לנכש את העשבים, לגרו ולשמן את הטרקטו, למסור את המכונית למושך ולחקל את העיתון השכם בבורק. אך מעל לכל, היה עלי לדאוג לאיומו שאינה צעירה עוד, לשוחח איתה ולתכנן ביחד אתה את עתידך ולגלוות בפניה את מיסתורי לבבו. נתוי רצה ללמידה. מדי שינה בשונה דחזה את מועד תחילת לימודיו על מנת לחזור שוב לשות Shirot Kavua. הוא ידע כי יש לו עדין מה לתרום למדינה שכח אהב. פעמים אין ספור ניסיתי לשכנעו כי יעזוב, שהרי יסתדרו בצבא גם בולדוי, אך תמיד נכשלתי במאצ'י.

הוא היה כעמוד האש ההולך לפני המונה בטוחה מידותיו, בחזונות נעריו, באש אהבתו, בעוז אמונה ובעומק ידידותיו. הוא היה... הוא היה וכך גם יישאר דוגמא לכולגנו, דוגמא לטוב שבאדם, היקר לבניים והנאמן בחברים.

נחמן שגיא

23.2.75

לדבורה היקרה שלום

ישבתי ערב שלם וקראתי את המכתבים השמורים אצל מותן. התעדورو בי זכרונות נועימים מאד, וכן נזכרתי בהובחה חוותה שעברנו יחד. היום בפרשპטיה של מרחק וזמן אני רואה ומקרתת דברים אחרת, ואני מוכרכה לצין בכוונות ולא מפני שנותן איננו, שהוא היה מיוחד במנינו. הוא היה מבוגר ממוני בשנותיהם בלבד, אך בהבנתו את החיים היה אדם זקן לעומתי. למרות מה שעבר עליזונעורי ובחייו, ובעיר – החוויה הקשה ביותר של האב, היה אופטימי מאוד ועליז מטבשו, וחיפש את הטוב בכל דבר. וגם כשהיה לוין, הוא לא נהג להפגין זאת, אלא התהלך בפנים מחייכות, ורק בפניהם ידע את האמת. וזה תכונה שהאנשים מעיריים מאוד כי אנשים מעובדים אינם חפצים לשימושו אתה עצמה של השני, אלא מעדיפים לראותו שמח, ולמנוע מעצם את אי-הנוחות של השתתפות אמיתיתו מזוייפת בצרותיו וב策עו.

בנתן הייתה אהבת בריאות והיה לו כוח רצון לא רגיל. ולכן, אם כי זה נשמע מackbar, אמרה לי חברה שהכירה אותו כשמו על נסיבות נפילתו בקרוב: "את יודעת, ליורה, זה התאים לנתק – למותכתה". משום שהתקדמית של אדם שהולך בקרוב תחת אש הגש עורה לחבר פצעו היא של אדם שאוהב אנשים ואשר מתגבר על פחדיו האישיים, הלוואי ולא היה צריך להשתמש בתכונות אלובנסיות שכאלו והלואי והוא מביא לידי ביטוי את כשרונותיו באופן המוחשי בחיותו. אולם לצער הרוב – זה בלתי אפשרי.

לי אישית – נתן הוא החבר הראשון והאהבה הראשונה וכך תמיד אזכיר אותו. החברות היו נראות לי היום כל כך תמיינה ונחמדה, וחבל חבלה השתפתחות הנגרה הימם מתחבطة בין השאר באובדן התמימות.

לא אשכח איך כתבו על הלוח בכתבה "ליורה ונתקן, חתן וכלה" – זה היה שנודע לחברינו שאנו "חברים". וכשהענו לחתת יד זה לו – זה נחשב בעינינו וביעני האחרים כשייא הנזונות, וכבר הייתה עיליה לריכילות. אם כי כל זה התרחש בסרך הכלל לפני זמן לא רב, נראה לי שמאו השתנו הרבה דברים. אני מצרפת למכבת זה קטעי מכתבים אשר לדעתם הם מעוניינים ומAIRים על נתן כפי שהוא – בן אדם במוקן הטוב של המלה. רגש ומבין, אופטימי ומפוכח ואוהב בריאות.

רציתי רק לספר לך עד כמה נתן הערך את דעתך ואהב אותך. במידה בלתי רגילה להבחורים בגילו ולבנים בכלל. הוא ציין זאת לא פעם בכתב ובטלפון. (אני מצטט מכתב שבו הוא מספר על רגשותיו לפיר וערך אותו.) אני יודעת אם תרצה לפרסם זאת. אבל אם היה לך צל צילו של ספר – תודיע לך שתאת הייתה אהבתנו הגדולה ביותר של נתן ועמדת בראש מחשבותיו. אני חושבת שזו כותבת גדולה להיות אם כזו. אני זוכרת, כי לא פעם קנאתי ביחסו הקרבה והאמון שיש בינוים – נתן יגיד שעתה יש לו אוון קשבת ואוהדת בבית. ואני מניה שידיעה זו השפיעה על מעשיו ועל השינוי. אני מקופה שיום אחד, כשbatis תהיה גדולה יותר בזה, ואולי יוכל לפתח בינה לבנייהם יחס אמונה הדדי כפי שהיה בין לבני נתן.

לא אוסיף עוד – אני מקופה לבוא לבקרך באיזו שבת. אודיע לך מראש. ולעתה להתראות שלך ליורה

על הכביש הסואן, בדרכּ לראשון לציון, רואים בשעות הבוקר בחור צעיר עושה דרכו בריצה. רק מכיסים קצרים לגוף המלא ליגלו. נתן הגיע בעצמו להכורה והחליטה נחושה – לירות. להפתעת הכל, באמת הוא מרוזה – נתן מתנדב להיות מציל בחוץ הרחצה. הספרות איננו תחביב בלבד, אלא מטרה – נתן עובד על עצמו, נעשה עצמאי.

מושיע במדี้ צבא באירועי המושב. עם שמתפנה משק ובעל מוכן להעבירו בגלגול זיקנה, מудינים את נתן על כל שאר המועמדים. החברים שמחים לשמור זכרו של יעקב פישמן המורה הותיק שהיה בחיו חלק מנוֹף החברה במושב. נתן קורא דברי הספד על קבר חילית שנספחה בצורה טראגית. חברה בילדות ובשנות הנעוריהם. נתן פישמן הי"ד – נלקח מאמו ומיהילת מושבו הקטנה – האחידה כמשפחה. נAKER מנוֹף המקומם, מהמטע שציפה למגע ידו וטיפוחו.

מתוך עלון בית-חנן

בתוקופת השירות בצבא קבע

דברים באוצרה בבית-חנן

פנו אליו בבקשת המושב שאכתוב על נתן, שאדבר עליו. הרגשה היא מאוד משונה, כשצריך להסביר היום חבר, כי יקר, אחרי שהורגת תקופה ארוכה לדבר אותו ולכתוב אליו. עובדה זו ממחישה יותר את הכאב העצום, שנתי כבר איננו יותר אנתנו... הכוורת עם נתן הייתה במסגרת הצבאה, כשהיה כבר קzin בדרגת סגן. לאחר תקופה קצרה של הכוורת הייתה לי הרגשה שאני מכיר אותו כבר שנים. התגלו בו תכונות מיוחדות של אדם שיש לו הרבה רצון טוב ובעל תקופה לגדלות. (לאחר תקופה ארוכה יותר של הכוורת הייתה מוארת שזכיתי לחבר כוה. היום, נוסף על הרגשות האושר, יש גם הרבה גאווה).

שני דברים מרכזים מילאו את חיי של נתן: הצבא והמושב. את הצבא אהב בכל רמ"ח איבריו, והצטיין בכל הדברים שעשה שם. הוא ראה את עתידו בצבא – הוא היה אכן עדין בתחום הקריירה הצבאית, אבל כל שלב בסולם הצבאי עבר בהצלחה גדולה והתקדם מהר מאד.

באחת משיחתנו אמרתי לו, שאלוי כדי שייעזוב את הצבא. "הרי יש לך משק במושב, ואתה אהוב כל'יך את המושב, ואתה גם חשוב על המשך לימודים". אמרתי לו. את תשובה בחר לכתוב לי במכותב, ימים אחדים לאחר השיחה: "טירידה אותי מאריך העובדה שדווקא את מבקשת ממי שאעוזב את הצבא. הרי מישחו חייב להישאר בצבא ולעשות את העבודה הגדולה והחשובה זו. היה לי הרושם שאת מסתכלת עלי כעל פושע בגל העובדה שנשארתי בצבא. אני חושב שהצבא זה גוף נפלא,

והחיילים שלנו הם נחדר, אני חושב שהצבא הזה עוד יצטרך להוכיח את עצמו פעם, כי השלום עדיין רחוק מאייתנו, ולרגע זה שבו הצבא יצטרך להוכיח את עצמו, צריך להתכוון. אני מרגייש שני תורות דבות לצבא ובלבד זה אני גם נשאר בצבא, כדי לי שיש לנו חילוקי דעתות בנושא".

האהבה למושב הייתה צריכה להתחלק עם האהבה לצבא. מעולם לא ראה את עצמו חי במקום אחר רק כאן, במושב. נתן הרגיש שהוא חלק מהמושב והוא שייך לו, רבות סיפר לי על

ילדותו המאושרת כאן.

בתקופה הראשונה שזכה תחתיה את נתית הוא שות בצריפין. היהת לו משימה: לחלק את חייו בין הצבא לבין המשפחה. הוא השיכם בבודק לעבודות המשק, ומהמשק הגיע לבסיס. בתקופות רבות עבדה במשק, היה מתחנה במשך היום מעסוקה בצבא, על מנת לróżב היהת לעבוד בכחק.

זכורות לי הרובה שיחות טלפון בתקופה ההיא, שנתקטו במילימ. "אני צריך לדודז הביתה לפתח את הקווים", או "יש לנו פועל, אני צריך מהר הביתה לראות מה הוא עשה".

נתית לא בחר לו בשירות צבאי קל. בדצמבר 1972 עלה רמתה הגולן. במסגרת שירותו המתקדם בצבא היה חיבר לשורת ביחידת ישדה, הוא בחר לו יחידה קשה ששורתה במקום קשה. הוא מילא שם את תפקידו בונאות, בMisirut ובהצלחה רבה. הוא זכה להרבה הערכות טובות בתקופה זו, אבל גם בהיותו על מרוומי הגולן, לא חונית את המשק. אמן, שוב לא יכול היה להקדיש שעות רבות לעבודה במשק, אבל מיד כשהגיע הביתה לשבת היה פושט את המדים ורק לבעוד בفردס ולעסוק בשאר עבודות המשק.

ברמת הגולן עבר תקופה קשה וחמה, מבחינה צבאית. נתית היה מלא גאווה וסיפוק מעבודתו, הקשר למושב ונשאר תמיד חזק. אמי זכרת תקופה שניית נשאר בבודד שלושה שבועות וצופים. הגדור היה בהכנות לאיזו תחרות, שבה וכיה הגדור במקום ראשון ולنتי היה חלק רב בתוצאות.

אבי בפיקים עוד קטע מכתב שקיבלה באותו תקופה, שימחיש את אהבותו הגדולה של נתית לצבאי ולأشك: "היה נהדר לחזור הביתה אחרי תקופה ארוכה של עבודה קשה ומאמצת אך עם תוצאות טובות. תמיד טוב להיות בבית, במושב השק ולעבד במשק, רק אחריו שאני נמצאת הרבה זמן בגדור ואני מרגיש עד כמה אני קשור למושב והרגשה היא נהדרת".

את הגדור ברמת הגולן הוא אהב מאוד, והרגיש שהוא שייך לו. ההצלחות הבאות של הגדור בתחום ובאמנות בשדה רק גביינו בו תחושה זו, וכך כתוב: "הצבא שעת נמצאת בו והצבאי שאני נמצא בו זה לא אותו צבא. אני נמצא בצבא שומר על משחו גדול, אך יחד עם זאת גם מתוכנן לקראות משחו, החיים בגדור, האחוות והרעות, השוררים בו, הם משחו שעת לעולם לא תוכל להבין".

משמעותו איש צבאי כה מובהק, שוחחנו לעיתים על צבא ומלחמה, שאלתי אותו פעם, איך יינגן אם תהיה עוד מלחמה, האם יוכל להרוג אדם אפילו אם מדובר באויב, כי הרי מלחמה פירושה להרוג. נתית ענה, שבעה זו מעסיקה אותו מאוד. הוא קיווה, שלא ייצטרך להציג שבו יבצע פקדות בלתי הומניות. השיחה זו מעולם לא הסתיימה. באיה שהוא מקום הוא קיווה, בכל זאת, שלא תהיה עוד מלחמה.

מאחורי המפקד הצבאי ובן המושב הנאמן הסתורה נפש טהורה של אדם עם הרבה תוכנות חיוביות, אני בעצם לא זכרת אצלו כמעט תוכנות שליליות. נתית היה בן נאמן וחבר נאמן, תמיד היה מוכן לשמע ולעוזר. החיילים שהיו תחת פיקודו סיפרו, שהוא היה מוכן לעזר גם לאחרון החילונים בבעיותם הפרטיות. הוא לא שמר טינה לשום אדם, אני לא זכרת שהוא לו אויבים. פעם אמרתי לו, שהרי אין אדם מושלם ולכלנו תוכנות חיוביות ושליליות וזה לא יכול להיות שהוא מסתדר עם כולן. תשובהו של נתית הייתה: "החכמה היא למצוא את התכוונות הטובות באדם, את הרעות לא צריך לחש... כל אדם נולד לאם ולאב והוא טוב בסיסו. צריך רק לדעת למצוא את הטוב". נתית היה חבר של כולם, כולם אהבו אותו. בכלל הייתה הרגשה נפלאה שיש חבר שאפשר לפניו אליו בעת צרה, תמיד היה מוכן להקשיב ולעוזר – את כל הדברים

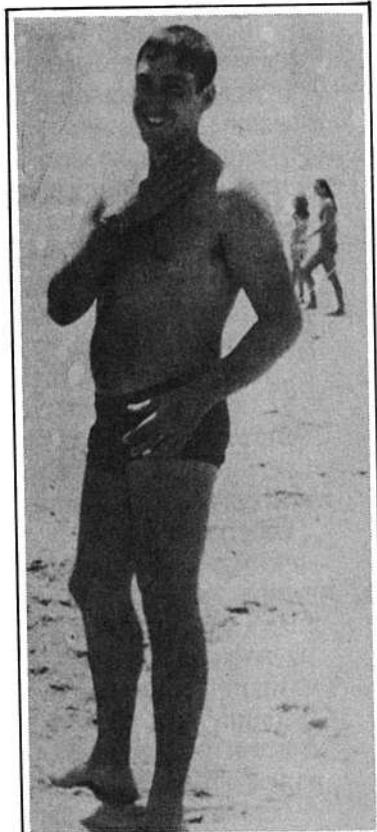
האליה עשה נתי בפשעות ובענוהה.
הוא לא היה מרדופי הכבוד והתחילה והצלחות – כל הדברים
הגינו אליו מעצמם.

הדגשתי קודם שנותיה היה בן נאמן, את אביו אمن לא זכית
להכיר, אבל מסיפוריו של נתן על אביו אני יודעת שהוא הארץ
אותו מאוד. נתן סיפר הרבה על אביו והוא היה לירגש כלילו
הכרתי אותו. מותו של אביו פגע בו קשה – פעם אחריו אוכרה
לאביו ביום השנה למותו, כתוב לי נתן במכחוב: "זה משתנה, אומרים
שהתרופה הטובה ביותר לאובדן אדם יקר זה החיים. בשבע שעה,
באוכרה, חשבתי עד כמה הדבר הזה הוא לא נכון ומאוד מטריד
אותי. משתנה לשנה אני מרגיש יותר ויותר שאבא חסר לי, חסרתו
לי מאוד שיחות הגבר לגבר שהוא ביןנו. היה נפלא אילו יכולתי
לשחר אותו בחוויותי. היום אני רק יכול לומר לך, שאבא שלו היה
גבר. גם את אמא שלו הוא הארץ מארח, ודאג לה מאוד. נתן עשה
כל שיכול על מנת לעזור לה ולהקל עליה בנטל החיים. והנה עוד
קטו ממכחוב שקיברתי מיד עם עולתו לרמת-הגולן: "מהר
שהתידدت מאוד עם משפחתי אני מרגיש שאת הנפש היחידה
שאני יכול לפנות אליה בביטחון זו שאני עומד לבקש ממך. היו
ואני נמצא עכשו כלכך רוחק מהבית, ואמא שלי לא הביעה
התנדות, היא לא רצתה להפיעני בקרירה הצבאיות שלו, אבל
בכל זאת היא נשאהה בלבד בבית עם כל טול העבודה והיא באמות
עובדת קשה. אני לא מבקש שתעורר לה פיזית בעבודה, אבל
השתדל לברך אותה בערבים בבית, ביחוד עכשו בחורף,
כשהערבים כה ארוכים. היא מאוד בודדה, בזה את תקימי שתי
מצאות – אחת שאמא שלי לא תהיה בלבד וליד תעורי בקרירה
הצבאית, כפי שאת יכולה. אני לא יודעת למה, אבל אני מרגיש
שתעני זאת".

על נושא המלחמה לא שוחחנו הרבה, כי בתקופה שאני הכרתי
את נתן לא עמד הנושא ברומו של עולם, ועדין היוו לנו מלאי
גאוות מוצאות מלחמת ששת הימים. הטrido אותנו דברים
אחרים, אבל לא מלחמה, אבל את איש הצבא בכל זאת מטרידה
שאלת המלחמה. אני זכרת שהוא אמר פעם: "היות והצבע זה
מקצוע, הייתה רצחה להיות במלחמה או יותר נכון באיזה קרב, כדי
שתהיה איזו תכילת לכל מה שעושים כל השווים, ובמיוחד בשבי
לבוחן את עצמו. תמיד הטrido אותנו Shirao הצלחה ותועלת
בإيمانים, איך זה יהיה במלחמה? האם אני אצליח להוכיח את
עצמם?"

מסתבר עכשו שהוא הוכיח את עצמו מעל ומבער, אבל בדיק
כפי שהחשבתי והכרתי אותו. השיחות בנושא המלחמה, לא
הסתימeo אף פעם, ככל שנסמכו גבר אצל נתן הרגש ההמוני
והמחשבה שבמלחמה צריך להרוג, לא נשאה חן בעיניו.
הוא אהב מאוד את הארץ, וזמן הפני מהעבודה במסק ובסבב
הוקדש לטווילים לאורכה ולרווחה של הארץ. קשה מאוד להסביר
זאת, אבל בטויולים אותו הרגשה הייתה תמיד, שהחומר מלא
גאוות בארץ וכמה הוא אוהב אותה. והנה עוד קטו ממכחוב: "כל
שבוע אני נוסע מהבית לרמת-הגולן וכל פעם זה-cailo בפעם
הראשונה, הנוף הוא עצום, ביחס בתקופה זו של השנה, כשהscal
פה פורח. תמיד אני מצטער על העבודה שאין לי מספיק זמן לטויל
בארץ, וכן לטUILיה כשהאה זה זקן, לאחר שאגמור לעשות את
כל הדברים החשובים והרציניים שיש עוד לעשות". אחת האהבות
הגדולות של נתן הייתה הים, על כך כתוב במכחוב: "הבורק לפני
שנסעהתי היתי בים. אני מוכחה לומר לך שהים הוא המקום היחיד
לעתיד. אנו תמיד עוסקים ומוטדים ואין לנו הרבה זמן להקדיש
לדברים שבאמת יפים בחיים. והרי יש כה הרבה דברים יפים.
בשבילי אחד הדברים היפים האלה זה הים, ביחס בשעות הבוקר,

על חוף הים בפלמחים

כשעדיין אין אנשים על החוף".

עכשווי, כשאני חושבת על הדברים יותר במפורט, אני חושבת שהדברים שאנו חושבים לקטנים בחוינו היו עבורי נטייה כה חשובה, הוא ככלך אהב אותם: אנשים, ילדים, עצים, פרחים, נוף, ים. היכולת לאהוב את הדברים הללו היא שואה את האדם כה גדול.

אני מגיעו לחלק האחרון. נתि סיימ את תפkidio ברמתה הנולן, שבועיים לפני שפרצה המלחמה עבר לשורת שוב בקרבתה הבית. חשבנו או שהחכים ישבו להיות יותר קלים, והשילוב בין הצבא למשק ימצא שוב את ביטויו. הגול רצה אחרת ואית תפשה אותנו המלחמה, הגודל של נתתי היה בין הראשונים שהגיעו לתעלת והשתתק בקרבות עזים, ואם היו לנו כי פעם ספקות אין יוכיה את עצמו במלחמה, או הם נסתינו מלחמה. הוא מצא את מותו

בעת שרצ לחילץ חיל פצוע תחת הפגעה קשה. גם בעצם ימי המלחמה הקשים המרים לא איבד נתתי את אמונה בצבא, אני רק יכולה לסיים בקטעים שמצאתי גלויות שלח לי בזמן המלחמה: "ההרגישה היא נפלהה. סוף סוף באים לביטוי כל הדברים שעבורם עבדנו כל השניהם. חבלי רק, שקוראים להו מלחמה ושייש הרוגים", ועוד קטע: "... אין לך מה לחוש ולדואג לי. אני מרגישמצוין, אל תיתפסי להאמין שהצבא לא היה בסדר. אנו נכה את העربים שוק על ירכ... ועוד קטע: "לנוח המצב הבלתי סימפטני, יש לי הרבה השקפות והרהורים, שאלוי ישתנו בי פעם. אך כל זאת אחרי המלחמה על כס קפה". ועוד קטע: "למה זה היה צריך בצפון אחריioni כאן בדרכם? אני חושב שמדובר עכשו בצפון אחריioni שהתאמנתי כל כך הרבה. מעוניין מה קורה שם...". את שתי הגלויות האחרונות אביא כלשון. הן מאוד מעניינות, כי הן כל כך שונות. "ההרגישה מצוינת ואני שום סיבה לדואג. כבר אמרתי לך ואני חזר ואומר פרפרים קוראים לדורי ילוד אשה גם לקצת או... ואחרי המלחמה הזאת יהיה לי הרבה או, וזה אני לא מהרהור בכוננה, אבל מאמצע המלחמה...". ב글iosa האחורה שנכתבה ב-17 לאוקטובר, כשקיבלה אותה הוא כבר לא היה, כתוב: "כפי שאת רואה מרגשיםמצוין, אני מקווה שגם אצליח הכל שפיר ושותת לא דואגת יותר מדי. מעוניין אם גם לך יש יותר UBODA, קיבלה תי ממרק ד"ש עקיף. טלפונה אליו יומם מבית ספר ואחד החיללים שבאים סיפור לי, עכשו עד שככל הטורים הזה יונמור לא יותר לי אלא לאחל להתראות כמה שיותר מהר..."

ריקי

תמיד נתן

נתוי כך נקרא הבחוור בפי יידייו, פקידיו ומפקדיו כאחד. נתוי כינוי החיבה הקצר ביטא יותר מכל אופן התבטאותו, דברו הקצר והישר לעניין. – נתן – כאילו השם חייב אותו במובן המלולי נתוי או בשמו המלא – נתן – כאילו השם חייב אותו במובן המלולי של המלה. נתוי תמיד נתן מעט מאד לך נתוי נתן לא רק את שהיא חייב לחתה, אלא הרבה מעל ומעבר להובתו. בן יחיד היה לאמו האלמנה. לפי פקודות הצבא לא שובץ ביחיד

קרביה.

אך לא בחור נתי יותר על זכותו לשורת קצין ביחידה קרבית. בראיונות אין ספר למפקדי החיל תבע, דרש בתוקף, בכוונה האופיינית לו לשבצו בקצין ביחידה קרבית עד שהשיג מוב羞. ושובץ בקצין קשור באחד מגודדי הטנקים בצפון.

למרות קשיים אובייקטיביים ביחידתו החדשה - אורח חיים שונה מה שהיה רגיל אליו, הרוחוק הגודל מהbattle ומאמו הבוגדת שהיא כה קרובה אליה. למרות הכל השתדל והשקייע באמצעותים גדולים ביחסיתו החדש לשפר, לשכלל ולדאוג לחיליו. כלשהו - "להשאיר לבא אחריו יהידה טובה יותר מזו שהוא קיבל".

עם סיום תפקידו בצפון בא להתייעץ לגבי המשך שירותו בצה"ל. לבתו היו קשים - בין חובתו לאמו לבן רצונו העז להמשיך לשרת ביחסית קרבית בשירותו.

הפתרון - שירות בבי"ס לשירות, נראה אידיאלי ועונה על מירב חובותיו ואהבותיו. כאן נפרדנו - כאשר מירב איחולי מלאוים את נתוי להצלחה בהמשך דרכו.

נתוי עובר לבית-ספר לשירותו לקבלת תפקיד. כאשר עודו בחפיפה עם קודמו, מעקים ייחודי למרחבי סייע להשתתף באחת המלחמות הasket והיקרות - במחדר דם בניה - שידעה ישראל - מלחמת ים הכפריים. טובי הבנים נפלו במלחמה זו.

בעיצומה של המלחמה, השיגה אש האויב את נתוי בדמי ימי, ושם קץ לחיי העלם הצער, התמים - תרתי משמע - החולמניים, הדומנוטיים והאידיאליים המושבע שהגשמה האידיאלים הנגבאים היו נור לרגלו.

....הידיעה על מותו של נתוי עשתה לה כנפים חיש כאש בשדה קוצים עד לצפון הרחוק. האבידה קשה. לא רק למשפחתו אלא גם לכל מוקרי זכרו.

נתוי היה אהוב על הכל, שלא הספיק להגשים האידיאלים הנשגבים בהם האמין. בדרכו נחנק חילילים וקצינים. שישאו את לפיד ההגשמה שנשמט מידית בדמיינו.

סמנוטוב רפאל, סא"ל
מפקדו לשעבר

נתוי ז"ל נפל במלחמת ים הכפריים כסגנו. הכרות ראשונה עשוינו רק ערב המלחמה ולא הספקתי להכירו מקרוב. אני בטוח שישופר וייכתב עליו רבות כadam, ואני יכול להוסיף רק כמה מילים על נתוי במאפקד.

לצערנו, לא הספקתי לעבוד עמו ביום שלום. ככלנו מצא עצמנו מטולטל לפתח משגרת האמוראים אל תופת המלחמה. בימים הראשונים, הקשים והארכיכים עבד יום ולילה וסייע בידיו, בהפעילו את חילוי הקשר ומערכות השליטה בחטיבה. קרובים היוינו אז לשואה ועם כולנו עמד בקרבות הבלימה באומץ. שעת המבחן כל מפקד היה בקרב, והוא עמד במבחן זה תוך גילוי תושייה ורוח התנדבות. זאת למרות שעבד ביחידה חדשה שלא הספיק

נתן המפקד

התקון בצפון ולחם בדרום

דברי על נתן, בודאי לא ייחדו הרבה. נתן היה ידוע לכל כאחראי, מסור ומתרנדב. עם סיימו את קורס הקצינים – שובץ בתפקידו הדרמה. עשה מלאכה זו במסירות ובهزחה רבה. תוך תקופה זו נפגשתי אותו ואו הביע את משאלתו לשורת بشدة. המצב בבית היה ידוע לנו, ולכן לא נענו בקהלות להפזרותיו. התמדתו ומסירותו ויחד עם זאת עקשנותו והפזרותיו הבלתי פוסקות גromo לבסוף לכך ששובץ בקצין ביחידת שדה, דבר שגרם גם לקידומו. לפני המלחמה שרת בצפון ואת המלחמה עשה בדרום. לא נפגשנו במלחמות יום הכפריים. והנה תוך כדי המלחמה שמעתי על נפילתו של נתן. מדהים וקשה להאמין. נפגשתי עם חבריו שהיו אותו בקרבות, דברים לא הפליאו. נתן מילא תפקידו במסירות, בנאמנות כפי שאפינו את נתן. החיל הפסיד קצין מוכשר חביב ונאמן. חבלי שאביו יעקב ז"ל, אשר הכרתו מקרוב, לא זכה לדאותו בשנים האחרונות ולהתגנות בו ולהנotta ממנו: תמייר, מצלית. אך העוגמה והעצב נחسقو ממנו. את השכול נושאת האם לבדה. מי יtan ותמצאי האם, דבורה, נחמה ואותך כל עם ישראל.

מונטי

דרךנו נפגשו בשירות הצבאי

קצין צעיר גבה קומה, יפה תואר עם חיוך ביישני במקצת היה נתи כשהכרתו לראשונה. היה זה בעת שהתייצב לתפקידו הראשון בקצין. במרה יצא לו שם של קצין רציני ותקף בדיתו שהצליח בזמן קצר להעמיד על הגלים את הנושא שהופקד עליו, שהוא, אגב, נושא חדש אצלנו. עם זאת היה מקובל על כולנו. הדימוי של נתן שהיה בニיגוד להיליכותו הצנועות מעט ולחוזותו הבישנית עודר את סקרנותי כלפי כבר בתחילת הרכותנו.

לימים נפרדנו דרכינו היות ועבורתי לתפקיד אחר והקשר בינו
נעsha אקראי מאוד. משעמדתי לעבוř שוב לתפקיד אחר התברר
שמחלפי המיעוד אינו אלא נתן, ושוב הצלבו דרכינו והפעם
הקשר העמיך מעט, הרבה בזוכות "סאהה" שהיה ידיד משותף
לשנינו ובתפקידו עבד אתי ואחריך עם נתן.

אחריו שעזבתי את הבסיס, שמרחוי קשר הדוק עם חברי לתפקיד
הקודם: רפואי, רודיקה וסאהה, וכן נגשתי עם נתן לעתים תכופות
יחסית, למרות ששותתי ביחסית שדה. ואו שמעתי לראשונה מנתן
על קניית המשק בבית חנן ועל חלוקת העיתונים בקרים שלפני
העבודה. הייתה מלא התפעלות (ולא מעט קנהה) מהרצון חזוק
והיזומה שגילתה נתן; תוכנות שנטלו מבוקילות אצלם בכל, אפילו
בדייטה (כשהחליט לפטע שהוא משמין).

אותה תקופה עמד נתן לפני פניו שרורו, והחל להתבלט ביחס
להמשך שרותו. הציק לו מאוד שכזין עוד לא שרת ביחס
קרבית, ודומני שזו היה הגורם שהכריע בהחלטתו לחזור
לשירות קבוע ונסף. או החל צעדיו הראשונים בקצין קשר בשדרון.
נתן היה או כבר סרן, למורות זאת ביקש בגדור טנקים,
תפקיד שמקובל לתיתו לקצינים פחות ותיקים. נתן החליט
ללמוד את הנושא בסיסות, מהבסיס, ולא נרתע מ"מחיתות
הכבד" שבקבלת התפקיד.

נפגשו פעמים אחדות בתקופה שבה שרת ברמת-הגולן בקצין
קשר גודי. נתן היה קצין עצמאי ברוחו וותיק יחסית, משומך
עמדו בפניו קשיים אובייקטיביים לא מעטים בתפקיד שאותו
לקח על עצמו.

עם נתן נפגשתי בפעם האחרונה לפני המלחמה. כבר אז דובר
שייחילך תפקיד וייעזר לתפקיד בכיר יותר. או עוד לא היה ידוע
לאן יילך.

כאשר פרצה המלחמה חשתי שנית משרות ברמת הגולן. רק
בתום הקróות משנודע לי על נפילתו של נתן גיליתי שהוא כבר
היה בתפקיד החדש ולחם אתי באותה גורה בסיני ובה מצא את
מותו.

ניסיונות נפילתו של נתן שזרות באוֹת רוח נפלאה של עקשנות
ודביקות במשימה אשר ציינו אותו לכל אורך דרכו הקצרה ורבת
ההשגים. באורך המדינה וכקצין בצבא ההגנה לישראל.

סולי

נתנק, כך קראו לו בביטנו באהבה רבה.

חבריו סייפו על נסיבות נפילתו: בהיותו בתוך הזחל"ם, בזמן
ההסתערות הלחמת הקשה ביוטר במלחתו יום הכיפורים נתף
אחד מפיקודיו בהלם ופרק מתוך הזחל"ם. נתן רצח להציגו.

פינה, לא חשב הרבה על הסכנה האורבת לחיו הוא ומיהר
להציגו. באותו רגע השיגו נשק האויב. ליבו הטוב נדם.

נתן אשר בזמנים שקטים הציג לא פעם חי אדם מטבחה בים,
בעבדו כ"מציל", עפל במהרו להציג חי חבר.

הכאב גדול לא שעור לכל אלה שהכירו אותו מקרוב.

גוטשה

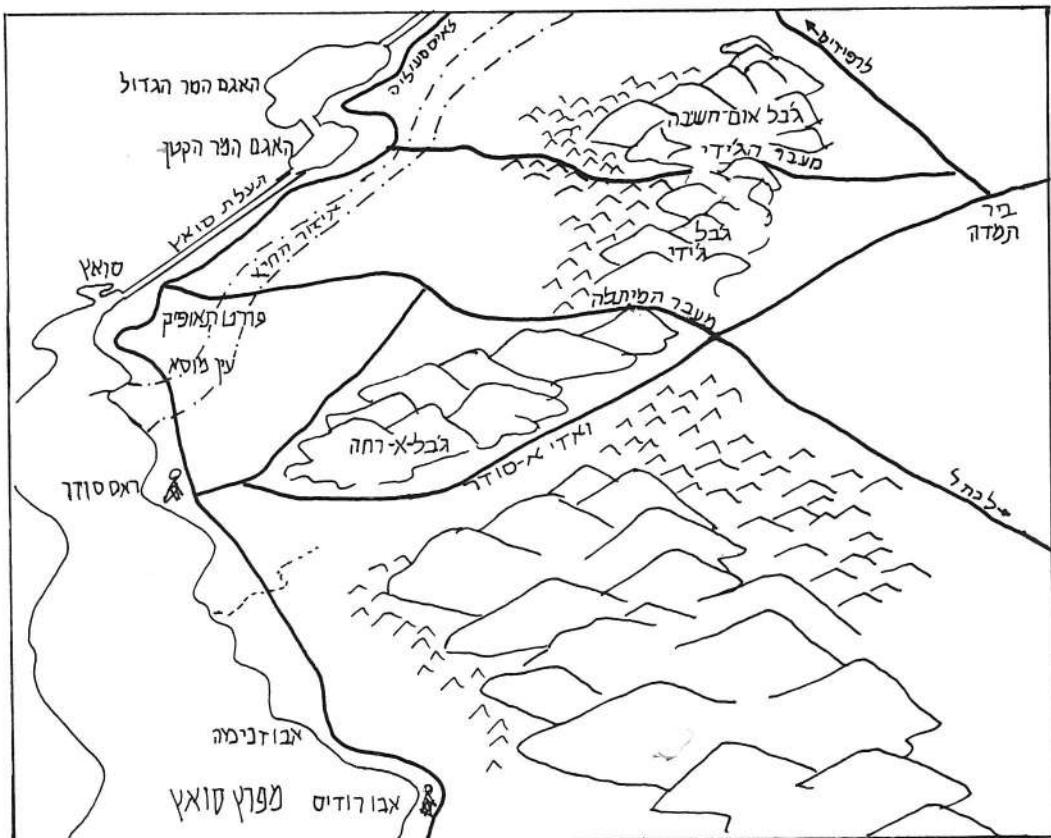
הקול שהופסק...

שמעתי קולך מרוחק, מרוחק. היה זה ביום השלישי למלחמה:
"אמא, אל תדאגי, אני בסדר, אמא אני בסדר".
היה זה בשתיים ושלושים בלילה. צעקה: "נתִי, התקרב הביתה,
אל תהיה רחוק כלכך, נתִי אמי לאם. מגיע לך להיות קרוב לבית".
צעקה בכל כוחותי.

"אמי לא שומע אמא, אמא, אמי שומע – מה את אומרת?"
נתִי, נתִי שלִי, חזר הביתה, נתִי.
השicha הופסקה. הייתה זאת הפעם האחרון ששמעתי קולו,
הפעם האחרונה.
ישבתי בבית וחיכיתי. חיכיתי לנעמי שיבוא. יחד עמי חיכו לו גם
אחרים.

הבית, החצר והפרדס – המשק של נתן.
המשק שניתי חלם עליו. עכשו לנו יש משק, במושב שהוא
כלכך אהב. "אמא אני רוצה לגור פה, במקום שגדلت, במושב
שאבא הילך בשבייליו".
בחוץ הכלב נובח, מתגעגע לנעמי שיבוא ויקח אותו לטיזול.
הפרדס זוקק לידה צעריות אהבות.
הבית גדול ורחב, אך נשאר ריק ומימות, נתִי רחוב הכתפים.
נתִי עם עיניים מחיקות
מתבונן מתחמונה שעלה הקיר עם מסגרת שחורה.
נתִי שלִי שיצא עם בוקר על מנת לחזור, נתִי שלִי שרך להצליל חבר
פצע – ונפל.

אמא

אינו יודעת כיצד עברו כך כבר שנים מאז שנותן – לא חזר.
 וanon המשכנו אכול ושתה!
 וanon חיים ברגיל.
 רק אלה, שלמענו קמו והלכו –
 למען בתינו, ילדינו, פרדסינו –
 רק אלה שלא שבו אין עמדים פה, אנחנו.
 הביתי יולדת: הפרדסים עוד פורחים.
 הביתי – ברחוב משהכים בתופסת.
 השימוש זורחת, עננים אישם מרחפים
 וanon באיםשוב כדי לזכור,
 כדי לעמוד דום מול פרחים על הקבר.
 הגידי לדלה למה לא נשחק "בכיאלו"
 ואתפוס השנים האלו ואשליכן לאחרו.
 וכאילו הכל לא היה אלא חלום
 ויקומו ויבואו כל אותם הנופלים, נתן, דרו ואחרים – שוב להיות
 פה עמננו.

והייתי יכולה לומר לך יולדת:
 מעולם לא הייתה מלחמה.
 לא היו אלמנות, יתומים והורים שכולים!
 היה זה רק משחק כמו תופסת.
 הגידי יולדתי מדוע לא?
 או נוכל לחין ולצחוק לבן
 לאח ולרע – בלי לדאג.
 ולא להשפיל המבט
 בפני אם שכולה וללחוש
 "אני אשמה, אני אשמה".
 באו יולדת נתפלל, לחלום – לשלם שיבוא.

בתיה מקובר

12.5.83

לזכרו של נתן

אני זוכר אותו כילד בעת ביקורי בבית הוריך בבית חנן.
ילד שמנמן, עלייז, קצר בישן אך הנשמה הטובה נובטה מעיניו.

אני זוכר אותו כקצין בצה"ל, גבוה, יפהפה, אותה הבעה
בישנות וטוב לב, תומם נערות טרטם נמוג.

הזכרונו האחרון נגע بي עמוק. השתתפות משלבות בר -
המצויה של בני, במדים עם דרגות סרן,יפה תואר. הנצחנו את
המשיבה בסרט ומדי פעם צופים בו במבט לאחור ושם נובטה דמותך
היפה הצחורה והאצילה לצד דמותו של אחיך זייל בנימין.

מי יכול היה לחזות אז כי נגזר עליכם גורל שווה וטרagi
בעבור חדשניים ספורים. וכאשר צופים אנו באותו סרט וננהנים בתוגה
מהופעתכם הגזעית.

תמיד עולה בי התהוושה לగביר נתן, כי הקראת העצמית
במלחמת יום הכפורים למען חבר פצוע, אותה הקראת שלמת עבורה
בחירות הצעיריהם הינה טבעית וחטומה באישיותך.

יהי זכרך ברוך זכרונו נשמר הטובה נחמה פורתה לאמך
היקраה דברה.

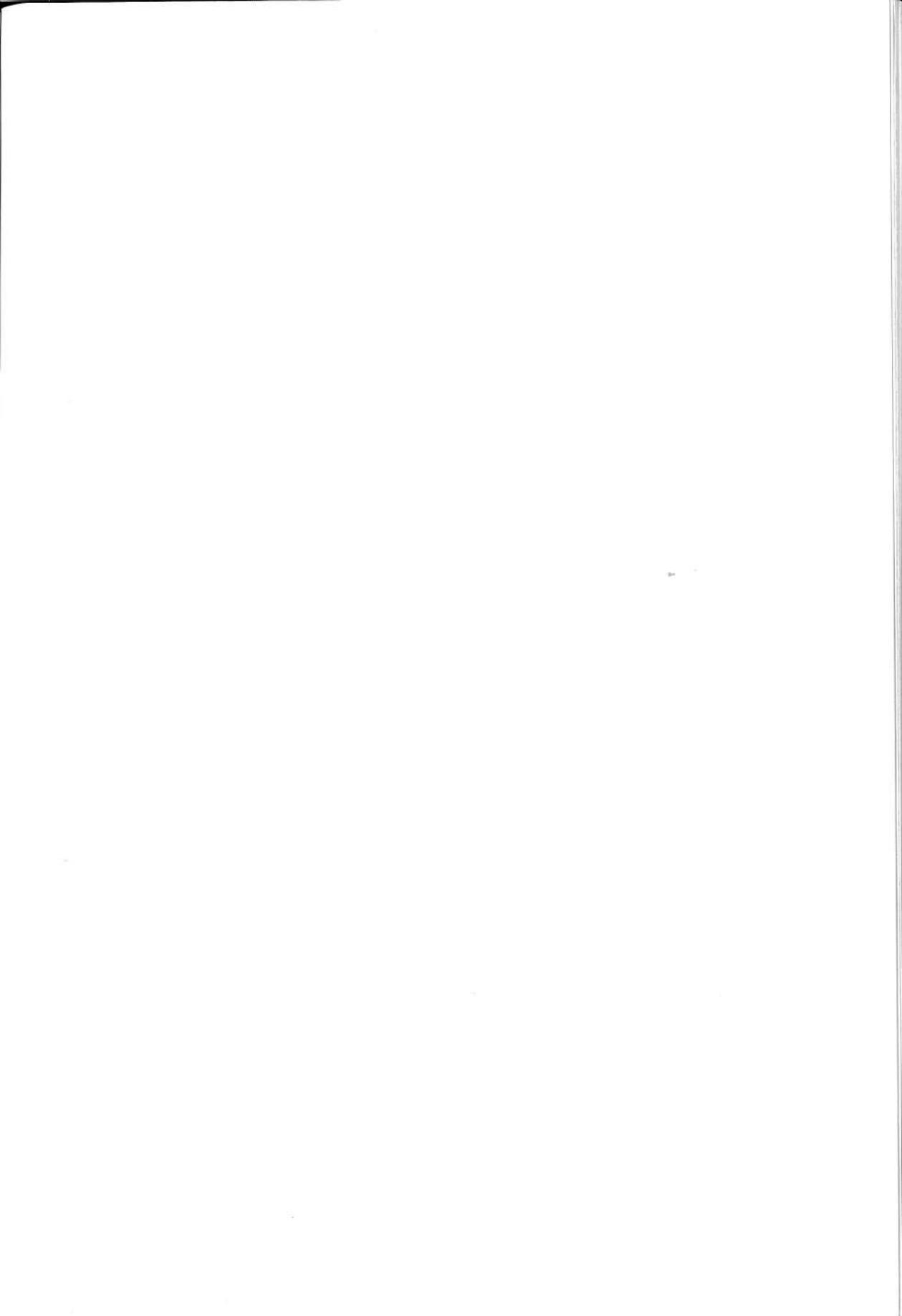
חיים זלבר

לדברה היקרא,
מי כמונו חש גודל הכאב וגודל האבדה,
אין מקום למליט, הרגשות מלאו את מקומן.

הביה ומשה זלבר

**דברים שכחן נתן
אל הקרובים לו ועליהם**

לאבא ואמא היקרים שלום!!!

יום שני כמעט הגיע לסיומו. החיים נכנסו למסלולם. השד לא נורא. הגשמיים מאוד נחוצים לארק להקלאות כי אם גם לו. בעורת הגשמיים חיו הופכים לקלים יותר. פשטוט המכ"ם מרחמים עליינו, ולכן אין אנו מתאמצים במילוי.

ושובים בביטחון או באهل ושותעים הרצאות וסיפורים. האוכל טעים מאוד. הצרה שיש מעט מאוד ממנה על הצלחת.

אני בריאות ושלם. אבא מה שלומך? האם ההתקנות עברה? מה שלומך אמא ומה שלום החתולים וה"קדילק" שאני מתגעגע לנוהג בו קצת.

שלכם באהבה

נתן

ג'וית 8.10.64

שלום אבא ואמא יקרים!

הזמן חולף מהר והיום כבר יום חמישי. ככלומר, בעוד שבוע ויום אנו חזרים. עובדה זאת קצת מעצבה אותה ואותנו כולם. היום יש לי חופש, אני לאעובד, כי עבדתי שעות נוספת, ועתה מחזירים לי אותן.

אני עובד בפלחה בדיישון. עבדה קלה ומזכיינית בשביili. אני ממלא לטורקטור מובלעת עם פוספט, והוא מפזר את החבל בשדה, הדבר לוקח לי כשלושת רביעי שעה, ובזמן זה יש לי מנוחה חלקי בלבד, כי אני צריך לפחות פחים בדשן. אז אני יוצא לרחוב בשעת עבודה עשרים וחמש דקות. הביאו לישדה פלטפורמה כדי שאוכל לוחץ בצל ולא להשתמש.

אני יוצא לעבודה ראשונה מכל הכתה וחזר אחרונה. בעוד שיכולים עובדים 6 שעות ליום אניעובד 8 שעות, וכך כל שלושה ימים יש לי יום מנוחה. לעומת זאת, אני נהנה מיתרונות רבים של העבודה, דבר שאין לשאר הכתה. כאמור, העבודה קלה מאוד. אני עובד קבוע בעונף זה, בעוד שיכולים עובדים פעמיים בשבוע, פעם בבוקר ופעם אחרי ה策רים. האוכל שאני מקבל הוא הטוב ביותר, כי אני לאחזר מהשדה לארות בוקר. אני מקבל מנת שדה לארות בוקר שכוללת בשור במנות גודלות מאוד.

אתמול, קיבלתי שני שニיצלים גדולים, שלושים – רביעי עוף, צנצנת אשל גדולה, עוגה, בגינה צהובה, נקניק, ירקות והרבה תפוחי עץ. ככלומר, ארוחת策רים שלמה. אני חזר מהשדה בשעה 13:00: אחד"צ ואוכל策רים המכילים יום יום בשור. אפשר להגיד שאני יושב על סיר הבשור. דבר שאין אניrigil לעשותו בבית.

אחרי策רים אלו יוצאים לטווילים. היינו בכוכב הרוחות, מקום נחדר הצופה אל עמק הירדן, הנוף הנשקף ממנו הוא יפה מאוד. אתמול עליינו לתבואה. אני עשית את כל העליה מדבורה בריצה. העליה לקחה לי בריצה 20 דקות, והריצה בירידה כ-8 דקות. מבצע אישידי נאה. גם בערים דואגים לנושאל ישבעם והיה לנו כבר קומזץ ופעם ערבות. הקיבוץ מתיחס אליו מציין, ועשה הכל כדי להניעים לנו את החום.

מהמכתב הארוך ניתן להסיק שאני מרגיש טוב ואני לי כל בעיות. אבל איך אתם מרגשים? מה נשמע בבית? מה שלום הטורנטה? ומה שלום החתולים? אני מסיים כי עלי ללבת.

שלכם באהבה

נתן

שלום אורי יקר!

את מכתבך קיבלתי זה מכבר. אבל מסיבות שונות לא התיישבתי ליד הניר לכתוב לך תשובה. אם אתה כועס או אני מבקש ממך לדון את העניין במידת הרחמים, ובאופן כזה שאני יוצא. אני שנות הלימודים נסתירה, והחופש החל, ואני קצת עומד נוק בקשר לבוניה בסיס איתן לעתידי. אני לא יודע לבדוק لأن לפנות, ומה לעשות. על כל פנים, ברור לי שככל מהיר אני חייב לעשות את ה"בגירות". אבל גם בקשר לעשיית הבגירות יש לי קצת בעיות והן: א. אין צער מדי מכדי לגשת לבחינות חיצונית. ועליה להמתין שנה תמיינה עד שאוכל מבחינות גל לעמד בבחינה הראשונה, אלא אם אקרה לצבא קודם ואני לאכ'r הרבה סיכויים. ב. באיזה מקרים מוחבתה חסר לי הרבה חומר ואני יודע אם בלבד במתמטיקה מצומצמת עברתי עד תום, למתרטיקה מוחבתה חסר לי הרבה חומר ואני יודע אם בלבד יהיה אפשרות להשלימו. איןני יודעת אם לבחור בפיזיקה או ביוווגה במקצוע בחירה שני, בפיזיקה

אםنعم חסר לי רק מעט חומר, רק הפרקים החשימים ור' חילופי והתורה האוטומית. לעומת זאת בביולוגיה חסר לי יותר חומר אבל הבחינה עצמה יותר קלה, ואני קל להתכוון לה בית. פיזיקה נחשבת כיום לאחת הבדיקות הקשות ביותר אצלו. בכתה י"ב הראלית פחדו החברים מהפיזיקה יותר מאשר ממתמטיקה מורה. באשר לאפשרויות להישאר בבית-הספר עוד לא מיציתו עד תום.

את החופש אני מבלה יפה מאוד. ביום הראשונים עשית חיים בקורס מצילים מעטים וראשיים הספורט ומשדר החינוך שהתקים בבריכת גלי גיל. הקروس היה חינם והקניסה לבירכה חינם, והלימודים בו היו קלים יותר. את תרגיל היגיינו בימים שלומדים בו דעתית משועורי בבית-הספר. את בוחינות הכנסה עברתי בהצלחה. הדרישות מהמוסמדים היו: א. שחיה בסגנון חופשי לפחות מ-22 דקות, ואני

עשיתי זאת תוך 11 דקות וארבעים וחמש דקות. ב. הדגמה של סגונות: צד גומ' קלסי – גם אתחזת הדגמתי. ג. צלילה למרחק 12 מ'. אני צלחתי 20 מ' גומ' וזה רק בגל שזה אורכו של כל הרוחב כדי לעשות יותר חיבים להסתובב. ד. משנית אבן עמוקים.

בקורס עצמו לא התיעפתי יותר מדי. הכרתי שם בעיקר שחינויים שבארץ נחשים כתובים ביוור, וכיוום מופיעים בקשר ליציאה ליוון. את בוחינות הגמר עברתי גם כן בהצלחה. הבדיקות כלוחך משעשע מאוד למורת שהוא חיוני. שחיתה 100 מי כשאני לבוש בגדים ולאחר מכן להתפשט בתוך המים בלי להיעור בקייר הבריכה. ועוד גידות שונות של טבועים בחולצות מתוך תפיסות שונות של טבעים. וגם בוחינות גמר בכתב. את תעודת המציג והסמל עוד לא קיבלתי, ואני מצפה להבלין עייניהם, כל יום היא עשויה להגיע. עתה אני יכול לקרוא לעצמי בשקט מצל' חובב דוגה'. בעקבות כל זאת קיבלת עבודה במועצה בשכר 15 ל' ליום, העבודה קלה מאוד ומשעשעת. וכן עוברים הימים על שפת הים תוך כדי בילוי בנעים וניתול שעתיים מזמן העבודה ללימודים.

על לסיים מכיוון שהשעה כבר רבע לשמונה ועלי ללבת, יכולתי לכתוב ולספר לך עד מהחרת שלמה.

שלך באהבה

נתן

שלום אמא!!!

לא הוסיף לך ד"ש במכתב שכתב אבא. אבל לפני שלחתי את המכתב (ברוחבות), התעוררבי רגש הבן המשור והדווג לאימנו המבלה בעין גדי כשהוא מתענה בבית-הספר, אני סומך عليك שאתה מבלה היטוב כל דקה של פנאי.

אצלו הכל בסדר אני הובס במטבח, וגם קצת דואג לנקיון. את החדרים שטפתי באופן יסודי לכבוד שבת.

אצלי הכל בסדר אין כל חדש הכל כשוורה.

שלך באהבה

נתן

אבא,

ולקחת ממי שאין עומד על סף הבגירות וhogli בשעריו העולם. השקעת בי אכן, חסר מעצמן
וונון ל' הכל ומכל הלב, על-מנת שאהיה מוכן לצאת אל החיים, שאהיה אדם, ושאוף שאפת, שאהיה
גם אדם טוב.

בשבילך המושג "אדם טוב" היה קדוש מכל. בשבילך אדם טוב היה אדם הדובר אמת, המכבד את
החולת ללא סייג, ולא סתם מכבד, אלא מוכן לעוזר, מוכן לתה, אדם הרוחש כבוד לעצמו ולמולדה,
אדם האוחב את הספר, את היופי, אדם המכיר את יפי הטבע, את יפי העולם.
לא דגלת בגדיים ובגדוליות. השתקת להקות ל' את הדרך, כיצד נמצא את הטוב שבאדם, שבכל
אדם...

או, כפי שהתבטאת: "כולם נולדו לאמהותיהם באוטם הכאבם, וכך כלנו שווים".

ערבים שלמים בילינו יחד; על פירוב אתה שקווע במחבורות תלמידיך – ואני על ברכי, על הכסא,
מתאץ להגיע אל השולחן. מبعد לאותיות הזעירות שבמחברות השתקת להכיר את התלמיד
ולהעירכו, כואב את כאביו ושם בשם מה.

זכור אני כמה שמח הייתה עת יכולת להעניק ציון טוב, וכמה הצעירות, כשהיא הגיע לתלמיד להשגים
המניחים את הדעת. לא אחת הרוגשתי, שאבא של – הוא אבא גדול.

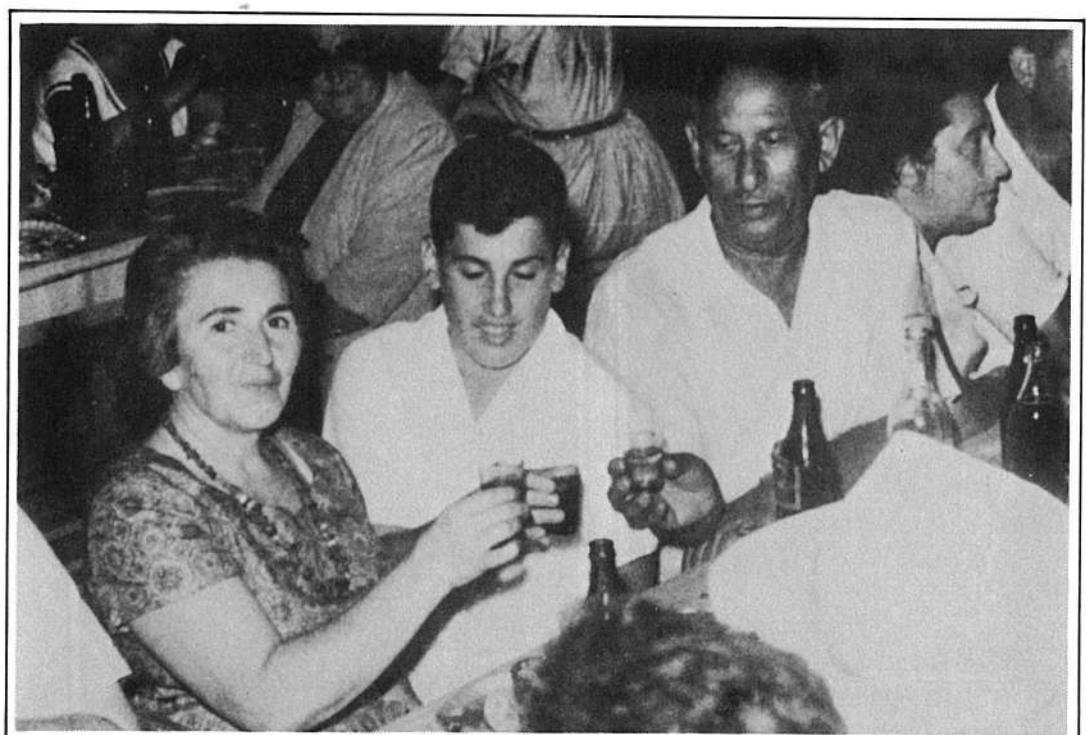
גדול היה אבא של, וחבל שהוא גם "אבא" של המוני ילדים...

וזקרה, כשהיהיתי חזר מהדואר ובידי מעטפה גדולה, ואומרו: "אבא, הזמנה לחתונה של פלוני". אזהה
זהר וקומו משמהה ואומרו: "ראה נתן עוד בן הבאתך להופה. כבר נכדים יש לי בבית הספר. עוד מעתים
תור הנינים יגיע".

ולראות אותן בך לא זכית... לא...

אבא של,

על אבא כי איןנו...

שלום יקרים!

לפניכם ישני מכתב לכתוב אני חייב התנצלות על האיתור בכתב המכתב. פישוט היהתי בתקופת הבחינות, ולא מצאתי זמן לשכת ולכתב. עתה הבחינות אחריו, והראש פנו לשאר העוניים.

אצלנו אין כל חדש. אנו ממשיכים לשכת בבית-חנן. אמא משתדרת להחזיק עצמה טוב. אמי עבדתי במרץ כדי להשלים את אשר החסרתי במשך חום. ניסיתי לגשת לבחינות המין של בית-הספר לרופאה, אך הדבר לא התאפשר כי אין לי שחרור מהצבא לשנת הלימודים הקróביה. ולכלת לעתודה. אין לי חשך, כי יצאנו להיות משועבד לצבא במשך ארבע-עשרה שנה. (בעתודה חביבים לשורת שנותיהם על כל שנות לימודים ולימודי הרופאה נמשכים שבע שנים). יודיע דבר אומרים שקשה לרופא להתקדם בצבא, כי הוא נמצא הרחק ממרכז רופואה, וכיידען, כל רופא מתחילה חייב לעבוד בצד מומחה למן ירכוש נסיון.

עתה אני ממתיין ליום גיסטי לצה"ל. במשך חום אני עובד וחושך קצת כסף לעתיד. בעת מחלתו של אבא זיל ביקשתי דחיה מהצבא וקיבלת דחיה עד חודש Mai 67, עתה ביקשתי הקדמה, ואתכדי לגמור את השנתיים מהר ולהיות פנו להמשך הלימודים.

מה נשמע אצלכם? מה חדש אצל יורים? באיזה שיטה היא מסים את לימודיו? הייתה מעוניינן מאוד להיפגש עימנו, אולי הוא יצא לNOPSH בארץ מולדתו? גם אמא רוצה לראותנו. גם אתם היינו רוצים לדאות, אבל מי אני העני ממעש לבקש מכם לצאת לטוויל. מירום יש לי חזופה לבקש לבא קצת, כי אנו בני גיל אחד וחברים. ביום "השלושים" נערכה עצרת לזכרו של אבא, אם אתם רוצחים אנו יוכלים לשוחח לכם הקלטה על טייפרוכדור מ.hebrevoזה שהיא מאוד תרבותית ויפה. גם תמנויות מערכה מצויות בידינו, ובאחד המכתבים הקרובים אני מקווה לשולח תמונה.

שלכם באהבה
נתן ואמא דברה

6 בפברואר 67

אמא יקרה שלום!

שליחי לי אם הכתב יהיה מעט לא ברור אבל העיקר הוא האות הכתובה שתקבלי ממוני.
אני כותב מכתב זה בערב היום הראשון להיוטי בצה"ל. עד עתה החיים בצה"ל קלימים יחסית לסיפורים. עברתי את שלבי החילוץ והפכתי מנער לחיל. הדבר נראה לי קל ופשוט זאת הודות למורתו הנאמנה של המפקד הנחמד שהוקצת לנו.
איך את מרגישה לבד? האם את מסתדרת עם העיתון? ובכלל איך זה לאחר שהביטה ניתרונן. עד כה הבית לא חסר לי, אמנם האוכל לא הכיר טוב אבל אם אוכלים אותו באהבה, הוא הופך לטעים. המדים קצר גודלים או בכלל קטניים וצריך להחליף. את המדים הגודלים אין מחליפים ולכן תצטרכיליה מוכנה כמעט לגמרי בתיקון בגדים.
אני מסיים בתקווה להתראות מה שייתר מהר
ד"ש לכולם!

נתן

שלום אמא יקרה!

יום ראשון בצה"ל עובר די נחמד. למשעה אין אנו עושים דבר; אנו למשעה מתוכנים למאץ שיבוא – בעתיד הקרוב.

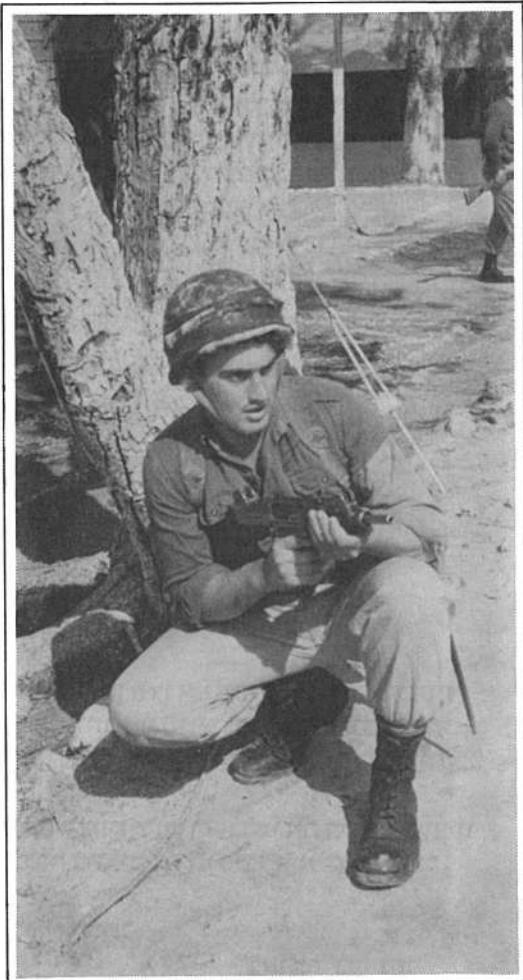
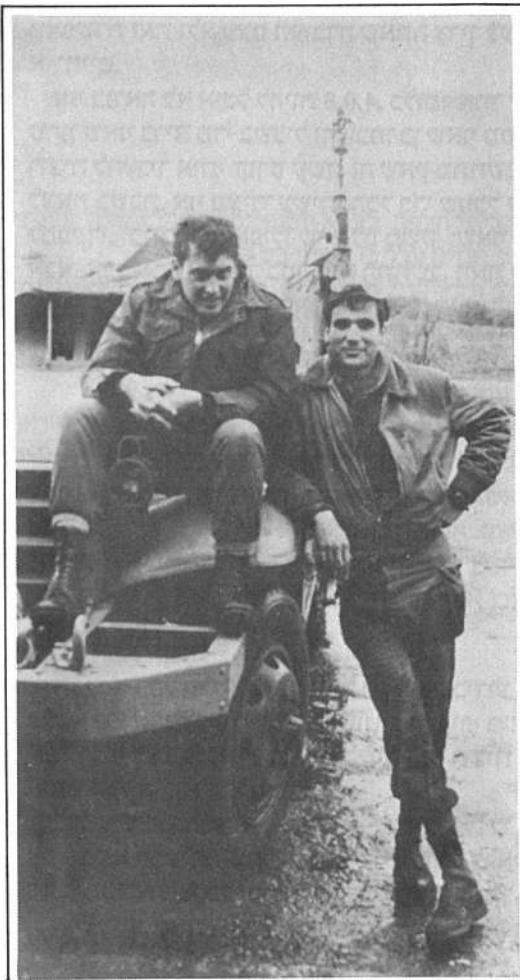
הצבא אינו שד גדול כל כך כפי שכולם מתארים אותו. יש מפקדים יותר נחמדים ויש כמובנפחות נחמדים. הכל תלוי בטיב המילוי. לנו במקורה נפל מדריך והב, בחור ילדותי, אבל חביב מאוד, והדבר מכך הרבה על צוריכם כמווני. אני מכנה את עצמי בשם יצור, פשוט משומש שאין אני מוצא מילה מתאימה יותר לתאר את הקריكتורה שייצאת מהחברה בשעה שקיבלו בגדים גדולים או קטנים. איך את מרגישה בבית ריק? איך את מסתדרת עם העיתון? ובכלל מה נשמע? אני תקופה שהכל שפיר ואין את מבקרת הרבה אצל ד"ר כשר.

על לסייע

שלום ולהתראות מה שייתר מהר

נתן

"ב"ד"ש לכלום. מה שלום הבן של עדיה. האם הוא נחלץ מהצתבת?

שלום אמא יקרה!

אני כותב לך מכתב זה לאחר שיוומים לא ראייתך ואני מקווה שתאת בסדר וمستדרת עמַכֶּךָ
העובדות.

אצלי אין כל חדש. אני עדין בבית-הבראה צבאי, ככלומר אין אני יודע היכן אעbor את הטירונות. אני
יושב על החבילות ומצבה שאשלה כבר. פשוט משעמם לשבת בחיבור ידים, לא לעשות כלום זולת
לעבור מחלקות ואוהלים שלוש פעמים ביום. הדבר לא נעים, כי כל פעם עלייך לקשרו קשרים חדשים
עם חברה בלתי מוכרים.

מצב בראותי שפיר, השילוש שקיבلتני בבית חוף כלא היה, אני אוכל הכל, ועד עתה הכל בסדר
ומקווה שימושיך להיות בסדר.

ד"ש לכולם

נתן

18.2.67

שלום אמא יקרה!

כפי שאתה רואה ומרגישה על בשורך לא נתנו לי לצאת בשבת לחופש. עתה הגעתו לבסיס אימונים
כדי לעبور את הטירונות שהוא שלב ד' מהורבן בחיל החיל. אין זאת אומרת שהחכים אנקשים
עבורי, הדבר המקשה על האימונים הפיזיים הוא הרעיון שאנשים כמו ח' או נ', למשל, יכולים לפקד
עליך ולשגע לך את הנשמה.

עתה יום שבת, יום של בטלה בצבא, ובטלה בצבא היא גרוועה מעשייה, כי הצבא בנווי כך, שתרמיד
צריכים לעסוק במשהו, ובאם אין מה לעשות או תחסים לכל מני מחשבות על מה הייתה עשה הבביה
או באמת מריר על הנשמה. כי יודעים שאפשר לעשות זאת, וxorק המשגרת בה אני נמצא איננה
אפשרות זאת ולא עצם העובדה שאתה צריך לעשות משהו היא שגורמת לך לא לעסוק בתענוגות
אורחות.

אני בנראה לא אוכל להיות 4,0,8, כולם אחד שבא לבסיס ב-8 עשרה 0 והולך ב-4 אחה"צ. הצבא
טווען שנייני בריא מדי בשבייל זה, וכמו כן שנייני מספק מוכשר כדי להביא יותר תועלת למدينة, ולכניהם
רוצהים להעביר אותך קורס קשר. זה שאין מתחשבים פה במצויב המשפחתי גומך לך שלא אפשרولي
lezat שבשת. אני מצידי עשייתי הכל כדי שנוכל לבנות את השבת ביחד. הגשתי בקשות בכתב
למפקדי, וכתבתתי לו אפלו שיש לנו משקה, ושאני צריך לגמור עבודות. כתבתתי שניין בן יחיד, ואיני
אבא. אבל אתה רואה עד כמה הוא התיחס. אתה לאחר שניין בעלי פרוטקציות יצאו לשבת חופשי.
איך את מרגישה לבד? האם מצאת לך תעסוקה? האם את مستדרת עם העיתון, או שאתה נושא את
הרעיון.

עליל לסייע לך שלום ולהתראות

ד"ש חמ לכולם! מבוק האוחב

נתן

28.2.67 צה"ל

שלום אמא יקרה!

אצלי אין כל חדש ימין ושמאל רק צבא. כידוע לך, אין אני רותן ואין אני מקלל את היום שוננסתי
לצבא כפי הרבה עושים, אני פשוט בעל אופי משפחתי מסורתי, אני מרווח בכל מקום ומכל דבר,
אפלו אם לעיתים יש מבעדים קשים כגון ריצות וכו'. אני מיחס זאת לקלות שבה אני מבצע את הכל,
פשוט הכל הופך לדבר נעים.

ביום ראשון בוקר איך שהגעתי לבסיס היה לי וראיון עם קצינת סעד, והעברתי את הטיפול בעניין
לייה והיא הבטיחה שתסדור, ואני – לא נותר לי אלא לבתויה. אני ראייתי כיצד היא מלאה טופס
רשמי, וכנראה שהכל יסתדר על הצד הטוב ביותר.
אני ממהר מאד ולכן אני מסיים בתקווה להתראות לפני המכתב.

באהבה ביך נתן

4.3.67

שלום אמא יקרה!

כפי שאתה וואה לא נתנו לנו לצאת בשבת וחאת למורות שהיה לי ראיון עם המפקד. העלית בפניאת בעיתני, אך הוא מצא לנו לאי השחרורי אלא כשל הפלוגה תצא לחופש. אני מקווה שהוא יהיה בפניאת שישי הקרוב. מה נשמע אצלך? איך את מרגישה בדך? האם את מסתדרת עם העיתון? האם האופניים תקינים?

האמינו לי שכט בוקר אין לך, וחושב, או יותר נכון מתפלל לאלה הפניצ'רים שלא ישלח איזה תקר בפניהם, כי אז איני יודע כיצד תשתחרי. אני נמצא עתה במנוחה צבאית. והוא אופי השבת בצבא: לא עושים כלום, אוכלים ויושבים בצריף, אבל יצאת ממנה אסור פרט לשירותים, כך שמאוד משעמם, וזה על אף שקיבלו ספר צבאי שנותנו לנו ללמידה, וזה מתוך מגמה שניבחן עליו בקורס, ומטרת השבת נשולמד את תוכן הספר. את החבילה שלחלה לאחרונה עם חימי קיבלתி. אני חייב לציין את חימי, שהוא משתדר הרבה למען, וביום שישי הוא עשה הרבה למען סדר לי שאוכל להיות בבית בשבת, אבל כפי שאתה מרגינש על ברוך הוא לא הצליח.

היום כתבתי המונע מכתבים, ובין היתר כתבתי גם למשפחה גורסקי וביקשתי שייכתו לך. ובכך קצת ישמחו את ליבך. בידוע לך, לא עולה כסף לשולוח מכתבים בצבא, ולכן אני מנצל את הזמן הפנויו שלוח מכתבים אליו, אולי זה מעט, אבל פשוט הרבה זמן אין, היום כשיש זמן כתבתי שמונה מכתבים. אני משטדל לשומר על קשר, כי כתבים לי בחזרה זהה מוסף המונע.

אני מסיים כי מכתב זה האחרון, ואני נקרא לצאת אל האוכל.
שלום ולהתראות מה שייתר מהר
באהבה נתן

6.3.67

שלום אמא יקרה!

עוד יום חלף. לנושא עוד לא חלף, כי רק מחציתו חלפה. בצהא יום פירשו שבע-עשרה שעות של פעולות, ולכן כבר באמצע היום אנו חוזבים שיום תמים עבר כי עשינו כל כך הרבה. חוץ מזה אין כל חדש; קמים בבורק, מתרחצים וממרקים, מתחאמים, אוכלים וישנים. ואנו שוחה בתוך מעגל חיים זה כdag, אין אני מרגינש אפילו שנייה אחת ברגע, פשוט אני שומר על מרווח גבוה, דבר החשוב ביותר לחיל. מבחינה פיזית אני מרגינש ממצוין – כל המיחושים כלא היו, והלוואי גם הלאה.

הרבבה זמן אין, ולכן מ壓ך למורות שיש לי עוד הרבה לספר ולחתאר. ובכל זאת לא הספקתי, משומ שהפריעו אותי ואני ממשיך לכתוב לאחר ארבע שעות של אימונים, וכל זה בזמן שלפני האוכל (ארוחת ערב). לפי כל התיאור תקבי ודאי את הרגע הנכון שכאנץ' נצכל ביעילות כל דקה. ואכן, חיל טוב הוא וזה אשר צופה מראש את אשר ידרוש המפקד, וכרגע מספיק להזכיר אותו מראש, למשל – מסדר נקיון על הנישק. או דברים דומים.

לפי הידוע לי, אני יוצא לחופש ביום שישי. יתכן שהמחלקה לא תהיה בסדר ואו יגלו מאייתנו את חופשת השבת, דבר שאינו לא מאמין שיקרא, لكن אני מסיים בהתראות בשבת.

בן האוחב
נתן

אני תוהה למי להקדיש מכתבון עליו זה לך או לאורית, את שתיכן ניתן לבנות בהדרי כינויו, ואילו עתה אני נתון בדףיציט של ניר. אולי זה קצת תמהה דפייציט כזה, אבל בצבא הוא יתכן מאוד, היה וביום שבת ובימים שיש לי מצאתני זמן לרכוש בлок חדש, لكن גם אנצל את הדף משני צדדיו. ובכן עתה שבת, שבת צבאית, ובטעות שבת די מעניינת, זאת ממש שלקחו אוטנו לטייר בקרבת רملה. שמענו הרצאה על הקרבנות באיזור בזמנם מלחתת השחרור. ובכלל שעשית קצת יותרORGANISATION בצבא, ואפילו החלטתי לבית הכנסת המרכזีย בשבת. היה כביר, פשוט אין אפילו מילים כדי לתאר את ההרגשה שלי שם. אולי תחילה אני קצת. טרלה, אבל האמינו לי רגש מיוחד של התעלות פטביות עת עמדתי בצדior המתחפלים. בפעם הראשונה הרגשתי מה פירוש המלה התעלות, ומוכרתי בהםים סיפוריים יפים על התעלות הנפש בשבת, פשוטו, נראאה, כל היהודי טוב יכול לעשות בעל זיקה ליהדות. אין זאת אומרת, שניי חש עצמי דתי, ההייך – איןי חש עצמי כזה, פרט אולי לאמונה בגורל. שבוחאי ידועה לך, ואני מעוניין לחזור אליה במחודורה שנייה. וברגע יאוש או חולשה אני קורא בתהילים קב"א "אשר עני אל ההרים מאין יבוא עורי...". ואין חש בהקלת מסויימת.

למוציא הרוב בצבא עוד לא הצליחו להביא אותנו לידי כך שאוריגיש באיזה דקאנון שהוא, אני אמץתי לעצמי את קו המחשבה שלמענשו צריך לעשות את החיים קשים, וכמה שלא יעשנו לנו חיים קשים בצבא עוד חסר, ומה חסר? הבדור הבא מהאויר, لكن תמיד אני מרגיש שהמצב טוב. למשל ביריצת 1500 מ' מכשולים שנוחשב לאותה הקשות ביותר, אני תמיד אומר לעצמי: נכון, אבל בעצם לא כל כך קשה, כי חסר אותו כדור אוויר הדורך אחריו. נראה מחשבה זו מעודדת אותי, ומזכיר אותה שלא להתפצלאה, זאת בצווף לכשור האורוחי שלי.

אני מרגיש שכאן בצבא מה שעשיהם עושים למען ולמן האומה כולה, כי סוף סוף במה אכן מעוניינים אם לא בニיחון? שכן הוא שצבאו צבא ההגנה, אבל אין מלחנים חיל ישראלי אלא לניחון, וכן חיבים לניצח כי ברגע שנגלה חולשה נהיה נאלצים להיכנס לים, אולי אם הוא לא נח לרצחא, אני אישית אולי לא מפחד מזו, אבל בתור פרט של האומה הישראלית אני חרד, וכך כמה שמנסים להקשות עליינו הרי הדבר לטובתנו, יבוא יום ונכיר לכך תהודה (הלוואי ולא יבא). פשוט ניתן לסכם את כל התורה הנרכשת בצבא, באיך לחיות יותר, ואפילו חמיש דקות יותר. כי מי שלוחץ ראשון עללההדק,ומי שמכוכן יותר טוב וזהאר בחים. כמו"ל לגבי מי שרך מהר יותר, ומדל געל כל משוכחה מהריותר. אני, אולי, נראה כחיל טיפש, משומ שקו זה של מחשבה הוא לא מודרני, לצער, אבל הואalamעה הגורם לכך שרבות חילים רונינום ומקלימים את יום גיוסם.

מהור אנו מסיימים את האימונים הבסיסיים ביום הרים שיצוין עלידי מסדר מורה. לקרה יום זה אונו עובדים רבות: טורחים לניקות, להבריק, למרק ולצחצח את הכל מ"א עד ת'. זאת כדי שההרים יקבלו רשם שהצעירים חיים בתנאים משופרים, ושהנקון למופת. אבל את העכברים המתוילים עליינו בלילה קרוב לדאי לא יצrho למסדר. ואכן, כל העולם מסיכה, איש איןנו מעוניין לגלוות את הפרצוף האמתי, אולי מוסד רשמי לאומי בצבא.

בימים ב' אנו יוצאים לשדה. ודאי נעבור בעיר היין. את פורים נבלה, נראה, בשדה, חזאת על אף הבדיקה של מפקד הפלוגה (סרון) שבשבת הבאה והיה בבית. אבל אני אישית לא מאמין בכך במאה אחות, משומ שקשה מאד להוציא חיילים לחופשה מהשדה. אם כן אהיה בבית בפורים, נכון, כמובן, לשמה ייחד, אם תרצה, لكن עליך לכתוב כן או לא, או אם את משארה את הדבר פתוחה. כשאני מכר בכך שביום שישי שעבר כשהיהתי בבית היה בלבד ואני שוטטתי באפס מעשה ברחבות רחובות ראשוני, פשוט הלב מיתפלץ. אבל אין איש מיאתנו נביא ואף אחד לא יודע לחוץ מראש את אשירקה.

אני מסיים כדי שלא אוסף להרביין את שטויותי בניר המסקן.

חתום בנשיקה במצח
נתן מותק

לאורצ'י המתויקה רוב שלומות

הזמן עובר חולף אمنם בקצב קבוע שמהלci על שתיים חילקו אותו ליחידות שונות ומשונות. אבל – ישנה תורה אחרת המתגנשת מעט עם תורה הזמן (יעני), והיא תורה היחסים. ועתה בקייזר מלהשא נרוצה לספר בסיפור ארוך זה הוא, שיחשית הזמן חולף באירועים ממש ימי הצעדה. וזאת משום הנטול הרובץ על שכמו.

הימים הם ימי הצעדה. השמחה במחנה מרובה: דגליים, דגלונים, של צבעים וחתיכות מכל המינים מכל הסוגים – יותר צוללות ופחות צולעות. עתה לאחר שהבאתי את הרקע ואת הבעה נשא לבן. ובכן, כך הוא המצב: מחלקתנו (לפי הגירה) עובדת ממש כל ימי הצעדה במטבח עבודה קשה מאוד ומהוותה. הובטח לנו שנעבד שטיים-עשרה שעות ונוח שטיים עשרה שעות. המשמרות נקבעו להיות משעה שלוש ועד שעה שלוש. אבל התברר לנו מועטים, וכך הפרט חייב להזכיר יותר. כך שאנו הסובלים העיקריים, וכך קרה שב-48 שעות האחרונות ישנת רך וש ساعות, כשמתוכן שעה אחת אני שומרה, יתר הזמן עבר עלי בחברת סירים, גורים ולעתים בצללים. העבודה במטבח היא קשה מהבהינה פשוט ומאוד מילוכבת, כך שהמחלקה מסתובבת כל הצעדה בבדי עבודה מתוונפים, בעוד שכולם מסתובבים בגדי א' נקיים ומצחצחים. מובן, שלחטייל כוה מטונף ומריח במייבר ריחות המאכלים האכתיים קשה להתחילה עם נערה או חילית. אני למשל החמנתי על-ידי יידי למאלה בנות השירין, ולא רציתי לבוא, זאת משום הבושה המלאה בחוסר זמן.

לי יש מזל שאני מצלה לשומר על שלוחה יחסית, אני לא מקטר, לא מתרוג, לא מאשים. אני משתדל לקבל הכל ברוח טובה, וזאת על-ידי ההבנה. כי אם האדם מנסה להבין ולהעמיק קצת בסובב אותו הוא יוכל לשאת גם דברים שימושיים ניטנים לתאזר. אני מבין שצורך עובדי מטבח, והשבאה צועדת על קיבתו, וכך אני מרגיש עצמי בנות. רבים מחיליל המחלקה מסרבים לדודת לעומקה שלבעיה, וכך תקבלי מחלקה נרגות ועצבנית, כאשר מוכן להרוג את רעהו בעבו שעת שינה – על כך באמת דואב ליבי.

בקשר לחופשות אני יודע מתי קיבל איזו חופשה עלייה, יתכן מאד שאתليل ה"סדר" אהיה נאלץ לבנות בצבא וחבל מאד, וזאת משום שאיני מאמין שנגמר את עבודותנו עד אז, ועד שלא נגמודו און סיכוי לוזו.

ביגתים אסיטים בתקווה של להתראות מה שייתר מהר
חתום בנשיקה
נתן מותק

זהו של נתן נקרא
על שם חברתו שנרגה בתאונת דרכים

23.5.67

שלום אמא יקרה!
את ודאי דואגת מאד בימים האחרונים, כשאת שומעת על המצב הגורע. אבל לדעתך אין כל סיבה לדאגה, אנו מרגשיםמצוין, וממשיכים כרגע, וההפסד היחיד הוא שאין חופשות.
למעשה, החים ונעשה הרבה יותר נחמים. רוב ערבי יש סודותם ובידור – זאת בתמורה לבית שנמצא עתה די רחוק. מבחינת זמן ולאור השגונות של נאצ'ר, מי יודע מתי אבאו הביתה. אין כל סיכוי שabayoa, ועל ביקור חטוף בامي שבוע איני יכול לדבר, משום שאיני יודע אם נוכל למצוא את השעה הפנוייה.

אם TABOAI בשבת או ביום שישי בערב, רצוי שתבוא לי לבנים וגורבים.

אני מקווה שאצלך הכל בסדר ושתאת מסתדרת עם כל הבעיות והסידורים.

עד המכabb הבא שלום ולהתראות
נתן

שלום אמא יקרה!

את המכתבים האחרונים קיבלתי ביום שלישי, אך פשוט לא היה לי זמן לענות. עתה בשבת יש לי

רבה זמן ואני יושב אל השולחן לכתוב.
בקשור להזמנה למשפט לא התאפשר ליצאת אליו, פישרו הוא עניין שוטתי ביוור, ואין ליחס לו חשיבות. למעשה, קיומי שאוכל כבר השבת ליצאת ולהיות עימך, אבל הדבר לא התאפשר. אני מרגיש שבעניין זהה קופחת. אני היתי האחרון בראשית בעיל עדיפות ליצאת, כשהגינו אליו, אמרו:

"סטופ", ואכן יצאו כשיisha חברה שהם נשואים, בעלי ילדים וכדומה.
שבשׁוּעַ הבא במעט בטוח שאבאו הביתה. אני רק מקווה שגם אירוע בטוחני לא ישבש את העיניים.

אני מקווה שתאת מסתדרת היטב ועומדת בנשל העובודה הרבה והריצות המוטלות עתה עליך. אני מצטער מאוד שלא ניתן להיות לך ולסייע לך.

להתראות מה שיותר מה
בן האות. נתן

26.5.67 צה"ל

שלום אמא יקרה!

הימים חולפים רצים, ואני לא רואה כל שינוי מעשי במצב (הכוונה שינוי לטובה), ואם ישנו שינויהוא לא לטובת המדינה. הג'וק טרם יצא מראשו של בכיר שליטי ערבי, הגמל המעוופף, בחלוות ובאשלית ימה שמו. לכן אין כל סיכוי שבשבת או באחד הימים יוכל להתראות בבית, פשוט חבל על כל דקה בזבאה ואני טרודים מאוד. סדר היום התגدى עוד יותר מכפי שהיא.

החברה נמצאים במצב רוח פנטסטי. אין בעיות חברה או מושל. אנו יודעים היטב את אשר לפנינו, וידועים להגן על כבוד המדינה בעת הצורך. בדיון כולם נתונים לקרוא את הרצון העז לתת מקסימום למען המדינה. כולם עושים הכל כדי נמרץ ובמרץ, אין יותר פרפרים המנסים להתחמק מתפקיד זה או אחר. למעשה, אנו די מוכנים אבל בכל זאת כל פרט דואג וחרד, וזאת על אף העובדה שהואידע איך להרוג ולא ליהרג, ככלומר אין מלכמתם בעלי להרוג. למעשה, עתה התגנסה תיאוריה שנשמעות מוחרה, שבסבב קשה, אבל מה שחשר תמיד זה הבדור מהצד השני, ועתה כשאין כל מחסור כלשהו איתנים.

וזאי מכל מה שקרה עד כאן התחילה במקצת, אבל למעשה אין המצב כה גורע, ואני ממשיכים בחיי השגרה, ככלומר לומדים ועשויים הרבה חיים. כל ערב יש סרט והסרטים די טובים. ממש כיף.

ועתה אני מסיים בתקווה להתראות מה שיותר מהר.

מבן האות
נתן

5.6.67

לאמא יקרה רוב שלומות!!!

את ודאי כולך גוש דאגה עקב התפתחות. ובכן אין מה לדאוג אני בן ישראל ובתו כזה ישמי שדווגיל. מצב הרוח מרווח, המרגש פנטסטי, (הבריאות – הלועאי עד 120) כך שאין כל מקום לדאגות אמהות, נקוות שמצוות העם והמדינה ישופר.

אני מסיים כי הרבה זמן באמת אין, ולדעתי מספיקות מספר שורות בלבד כדי למצות את שלומי. אני שימרי על עצם היטב.

שלום ולהתראות מהר
בן האות
נתן

שלום אמא יקרה!

אני מוקוה להיות בבית לפני מכתב זה, ולהפוך יפה, לחתת נשיקה, ולקחת גם כמה דברים אישיים.

אבל נראה שאין זמן לזה, היות ואני כבר יושב על הפלך מוכן לתוהה. אמא, אין כל מקום לדאגה אני אכתחוב. פשוט, צה"ל רוצה שם אני עובוד חדש אחד במשר. השירות. ושלא אהיה ג'ובניקמושבע. על המקום החדש, מתי אבוא הביתה, כמו פעמים, איך וכי, אני יכול לכתוב, וזאת ממש שאני עצמי אני יודע לבדוק מה יהיה תפקידי שם, איך מצבאהים וכוח העבודה. בעוד חדש אחזור למקומי הנוכחי ואשוב לחני בטלה רגילים.

שלך באחבה

נתן

25.7.67 ביתיחן

שלום יקרים!

זה זמן רב שלא מצאת את הדקות הפנווות כדי להתיישב ע"י השולחן ולאחוח בעט. בשוטהיים היו קשים. היו טרודים מאוד בצבא, פשוט נאלצנו להזיף פולש. את סיפור הגבורה, הניצחון והrukDOI וואי אתם ידעים היטב מתרן קראה בעיתונים ובשבועונים ומהאונה לדיו וטליזיה. כל שמעוני אתכם בשלב זה הוא כיצד אני בילית את הימים הקשיים. ובכן כך היה: עם תום יום העצמאות האחרון הועמד הצבא על רגלי, וכਮובן שאנו חיל הקשר ונכנסנו לכוננות וראשוניים, היה והתחלו להعبر הודיעות בקצב משחרר. אני הייתי או עוד חינר בקורס, כך שלמעשה עד לא הרגתתי את התוכנה המיווחת של ערב מלחמה, פרט לכך ששינו במקצת את מבנה הקורס. למדתי יותר על זה"מ פיקוד, כך שאוכל לשורת כלוחטן מעולה של קצין גבוה, מה"ט. כמובן שהיוו לנו בכנות מידית ליציאה, ולכן התבכלו היוצאות הביתה, והכנו עצמנו לקראות היום המכריע.

במשך הכנות צורפו אלינו מילואמנים, או יותר נכון עופתאים אליהם. הם כולם פיטורים אחד אחד, צנחים מבוגרים, כך שאני הייתה הירוק והצעיר מוכלים. ובאמת בקורס חשתי בכל עח לקרה מה אני יוצא, חשתי במלוא המשמעות את המלא מולדת. ובינים, כיצד בנים יוצאים להגן על מולדת. אולם חיללים היו ברובם המכريع בעלי משפחות, אבות לשניים שלושה ילדים, והיוו נאלצים לנתקם מילדיהם שבאו לבקרים לשעה. פשוט היו צריכים להספיק תוכנית אימונים כדי להחוירם לבוש. באמת או ידעת לראשונה מה הוא הנשק, שעלו בינוי מדינתנו. כי למעשה הנשק הפוי אינו עומד ביחס ישר לשקם של שכנים. ובמיוחד כשהם בעלי מכל צד ומכל עבר. עתה כשהחל מאוחרינו באורך גדול צריך כוח כדי להחזיק בכל השטחים, אתם ודאי ידועים שאנו מחזקים שטה שהוא פי 4 משטח המדינה. מה שטוב עתה שיש לנו גבולות טבעיים, דבר שיקשה על העומדים בכל תוקף להכחידנו.

בשל הימים הטורפים ודהה מועד הוצאה החוברת לזכר של אבא ז"ל. החומר כולם בידיינו, ועתה משחררנו לחיים של יום-יום, נוכל להוציא את החוברת לאור, וכשהיא תופיע מזרה לשלה אליכם. האוצרה נערכה ביום השלישי של המלחמה, וכך פרנסמו על כך, כך שהיא נתקיימה בחוג מוצמצם ביותר. פשוט לא ראיינו טעם להטריח אנשים כשאן כל אפשרות. אני אישית קיבלת ישיחור לשעותיים ויכולתי להיות נוכה. מחווה זה מצד מפקדי מאפיין לדעתך את הצבא הישראלי שבעצם ימי מלחמה כשהעבדה מעלה הראש, מאפשרים לך לכבד את זכרו של אביך.

אני תקווה שאצלכם הכל כשרה. שולג מרגיש טוב ויאגה מחזקקה עצמה היבט ואילו יורם עשו חיל בתורתו. אין מקום לכל השאלות השגרתיות של מה ושמעו, מה שלומכם. פשוט הכל טוב כי כך חייב להיות. אני מזמיןכם עתה לבוא בקרנו בארץ ישראל. תוכלו ליהנות מכל הגודה המערבית, לטylim ברחבי ירושלים המאוחדת, דבר שצריך לעניין אתכם במיוחד בתויר ירושלים לשעבר, להשקי ממזובי הסורים לעבר משקי עמק הירדן והחוללה. להשתטח על קברי אבות, לדدت לעיני גדי דורך יריחו ולהדרים לשעריו עזה. פשוט תהנו להשקי על עבודתו של צה"ל.

20.9.67

שלום אמא יקרה!

עד יומם חלף ונורם נתאפשר ליצאת. לא חיללה מושום שעשייתי משחו שלא כthoraה אלא פשוטיש
עובדת מעל הראש. אני מקווה שהעונה הבוערת חלפה ומחר בצהרים יצא עד יומרראשון.

בinityim להתראות

מבנה האוחב

נתן

9.9.67 צה"ל

שלום אמא יקרה!

הגעתתי בשלום. אכן למשה אין כל חדש הדורש כתיבה מיידית פרט לעובדה שאני יודע שאתה
קצת דוגמת, ומלים אלה יבואו על הברכה כאשר יקראו עליך.

אני מנסה להזכיר באיזו עין חרוד נמצאת ביתה. איחוז או מאוחז? ואני מצלייה, יש לי גליה
מצוירת לשלהח, אך כאמור הכתובת המדויקת חסורה, מה שכך, אני יכול לשולח תוק כדינטילת
סיכון, נראה, אולי אעשה כן.

בinityim שלום ולהתראות

מבנה האוחב. נתן

לידידי ליום צורו שלמות!

אני מניה שתבן בעצמך מדוע לא קיבלת ממני מכתב זמן כה רב. פשוט אני נמצא די רחוק מהבית (במושגים ישראלים), כשעתיים ומחצה סיעעה, ומגיע הביתה ורק אחר שבועיים לשבת, ורק פעמי שבשבוע לאפער (AFTERDUTY), כך שהרבה זמן אין. ומהצeva אין כל אפשרות לשלווח מכתבים לחוויל. אצלין כל חדש, את הקורס סיימתי ועתה אני עובד בקשר ברדיות גבויהם. בסוף המלחמה אף ישבתי בחמ"ל (חדר-מלחמה) בחברת האלוף עוזי נרקיס והאלוף ריבב. לכל הדיעות תפקיד מלאף, שלא רבים זוכים להגיאו אליו אלא בעלי מקצוע מעולים.

כרען אני נמצא "בגדה", ככלומר באיזור המשוחזר של הגדה המערבית בין העיר שכם לגשר דמי-אייר שיעזין לא למד מספיק לך ופעילות האל-פתחה בו היא עונפה. מטרתו העיקרית היא להשלאת הכנסיות שמטותן להשליט הרס והרג בישראל. כמובן, שמעוניין מאוד לשורת באיזור זה: יש תמיד תקריות והתקלויות, ופושט יש ריב בין החבר'ה מי יצא עם החפ"ק (חברות פיקוד קידמית). בכל תקרית או התקלה הקצינים הבוגרים יוצאים בראש לטשת. הם נמצאים על זהל"ם שממננו מהלים את המלחמה, ואנו אנשי הקשור מספקים להם את הקשר עם כל ורועות הכוח, כי הרי הקשור הוא אזורו המפקד לפיקוד ושליטה.

בקשר לכל מה שכבתת על אוזות ההכנות וכוונות בני הדודים שלנו – הכל ידוע כאן. את הטילים ואת המכניות ושאר מכשירי הווועה אנו ראיינו, ולמעשה ידעו על קיומם. לדעתך אין לתמונה שగבורה על האויב. ביום הקיימים של הכוונות רק לראשונה ראייתי במeo עויי בה נתייחד עמי משארעים. האמן לי, כל העם היה צבא. גילאי 18 – 48 אוחזים בנשך באופן פעיל. גילאי 48 – 60 מהווים הגנה מרחיבת. בכל יישוב הייתה הגנה הן בפני תוקפי קומנדו והן בפני התקפות אויר. נשים עבדו במפעלים חינוניים וכחובשות. נערים עשו בחפרת ביצורים ואך שמשו כאلونקים בנזקנות איסוף לפצוצים. כל המכניות, כולל פרטיות ואוטובוסים, גויסו. שוה לנפש שאותובוס טיגר שכשמו כן הוא פרוץ בעקבות חזהו של האלוף לעיר העתיקה, כשלג הנגוזב מקלע ובפני מחילket חיילים. בשום צבאו בעולם לא היו מעיזים לעשות מעשה טורף כזה. אבל אצלנו פשטו לא הייתה ברירה, כי אין לנו די כיסף. لكنות ציד יקר, או בעת חירום הכל מוקדש להגנה. ובאמת הצלחנו וירינו מרכבות פרעה וחילו בחול. מרובה מלחמות שכחתי לברך אותן ואת הוריך ברכת שנה טובה, שנתה בריאות ושיגשוג, שנתה שלום לכל (גם באורה"ב לא תמיד יודעים להעיר טעם שקט ושלווה ונחלצים אל הנשך).

מצפה למכתב
בידידות נתן

ד"ש חמ לאבא ואמא מאימי שכרגע ישנה וחבל להעיר אותה

לzdדים ולzdדות הדואגים שלום!

בשמחה רבה קיבלתי את מתנתכם החמה. השבוע עת פקד אותנו גל הקור וכאן במדבר שלפתני מהתרミל את מתנתכם החמה. פשוט ועשה חם בלב, חם בראש ובידים. נעים לחשוב שבבית הדואגים לך בשאתה תקווע בחור ומתאמן בכל מגוון בכל שעות היום.

לכל הדודות שטרחו לסרוג את הכובעים (בצבא קוראים להם קוטר) ברכבת יש כוחותודה.
מבונם הנמצא אי שם
נתן פישמן

18.1.68 בית-חנן

שלום יקרים

זמננו רב חלף מאו קיבלונו מכם לאחרונה כמה מלים, ואנו מאוד מודאגים, היות ותמיד כתבתם לנו כמה מלים בלבד, אנו תקווה שלמרות זאת הכל יצא לכם שפיר וזה עניין של טיריה בלבד.

אצלנו אין הרבה חדש. הימים רצים ואתה לא מסוגל להבטיח ימינה ושמהה וכבר מהר. לי נותרה עוד שנה בלבד כדי לסייע את השירות הציבורי. עתה אני משותך קרוב לבית, ובא לעיתונים קרובות, וכך בעפעמים בשבוע, וגם מאבסוטה מזה עד הגג. אני משתמש במדרכך בחיל הקשור ומוחנן דורות של קשורים. בקץנין אני אחראית על מדור שלם שרצות בו כמה מחלקות בעת ובעונה אחת, כשבועיים אני יושב ולומד לקראות שיעורכוה מדריכים זוטרים. אני מעביר את השיעורים היוצרים קשיים, ולעתים אני יושב ולומד לקראות שיעורכוה שעתיים טובות, דוגמה לשיעור כזה הוא שיעור עקרונות ח-פ-ס.א.או. שיעור סוג אנטונוט והתפשטות גלים, שיעורים שהחייבים מקבלים על רמה גבוהה, וכך לנהל שיעור כהלהאת החביב לבוא מוכן, וכן לחשיב על כל שאלה שתישאל. בקיצור בעיות דומות לשול מורה ואני ממשיק קצת את המסתורת. אני מקווה שאצלכם הכל דופק כהלה. כולם בראים, יורם עושה חיל בשטחו, ושתוך כמה ימים נקבל מכם מכתב.

שלכם דברה ונタン

zech"l 20.1.68

zech"l 20.1.68

שלום אמא יקרה

עתה יום שבת ויש מעט פנאי לכתוב שורות. האמינו לי שיש לי כל יום תוכנית לכתוב, אבל לא מסתדרים עם הזמן. פשוט אין ומן. החיים כאן כל כך מלאים וגודושים שיש תעסוקה כל היום, כולל לפניות בוקר ובלילה עד מאוחר.

אבל במקרה, אני מרגניש מצוין. בשלב זה נכון שאין כאן חיים קלים, אולי היפנים הוא נכון, אבל מסתדרים, משתדרים, מקבלים את הכל על הצל, המאמץ הנדרש כאן הוא רב, פשוט קשה לתאר על הניר יום עבודה מפרק.נושא החופשות הוא כאן עדין מאוד, פשוט זה מקום שברפינצייף לא מוציאים ממנו חילils לחופשה. לנו מתוכנות חופשה אחת בלבד משך כל הקורס. כאמור, החופשה תהיה בערך ב-16 לפברואר. אני אישית אבקש ראיון עם המ.פ. שיתן לי אפשרות לצאת קצת יותר. אני מקווה שהוא יבין, ויאפשר לי קצת יותר יציאות מאשר לכלום. את ודאי סקרנית לדעת הין אני נמצא. אסור לספר, אבל מה שאני יכול להגיד שהוא נמצא בחיל הדורומי של הארץ. כך שהקורן כאן הוא בעל אופי מדברי דייבש.

השפתים מתבקעות, הקורן חודר לכל המקומות, הלבוש החם הצבאי הוא לא הכי מספיק, אבל המעל שהבאתי מהבית עור המון. גם הכבע והכפפות עורירים המון. פשוט קשה לתאר כמה הם חינויים ברוח המודחת הנושבת במקום זה בדרך כלל. היום אני מנצל את הזמן וכותב גם מכתב תודה למושב על הכבע והכפפות.

אמא, אני בקשרי ממיישי, מאורי או ממיישחו אחר שיכתבו בשמשך כמה מילים. בין היתר כתבתי במכתבךhaiilo את מאוד מהונגענות. ולאחר מכן וגילה לראותי הרבה בביות קשה לך מאד. אני רוצה להראות מכתב הזה למ.פ. כמו כן אני סקרן מאוד לדעת מה שלומך, כיצד את מסתדרת כשאני די רחוק. מה שלומך? מה שלום כולם? מה עם הדודה? בקיצור כתבי על הכל. אני מבטיח להשתדר לכתוב הרבה יותר על מנת לשם לך.

בינתיים מסיים בתקווה להתראות מה יותר מה בנק האוחב נתן

זה"ל 26.1.68

שלום אמא יקרה!

עוד שבוע של יג עבר. עתה שבת מלכה פורשת כנפיה ואין אפשרות להיות עימך. אטמול התקבלתי לראיון אצל המ.פ. והוא הסכים לאפשר לי לצאת פעם בשבועיים לשבת. כמובן, הוא נדרש תמורה זה שאהיה ממושמע, כך שמרבית הנסיבות שבשבוע הבא, ככלומר בשבת, אהיה בבית. בשבת הקדובה, הוא טוען, פשוט אי אפשר. אם ההסדר יתאפשר זה יהיה מצוין, אני אוכל להיות בבית שבת�� שבת לא.

חו"ץ מזה אין כל חדש. את הקופסאות שב חביבה | עדין לאفتحתי. פשוט אין צורך בכל כך הרבה אוכל. אני מסתפק די במעט. בכל אופן שוב אני מודה עבור החביבה, מה שכן חסר קצת זה פרי, אם היית יכולה לשולח במקומם כל השיטויות איזה קילו שניים חפוח עז היה עדין על הכל. אבל אם אהיה בבית פשוט אין צורך, כי אוכל להביא עימי בחזרה. אני תקופה שאת מרגישה טוב וכולם יכולים מרגישים טוב. מסרי להם ד"ש ממוני, אני מקווה לראותכם בקרוב. גם לארוי ולמוטי מסרי ד"ש.

מבנה האוהב נתן

זה"ל 10.2.68

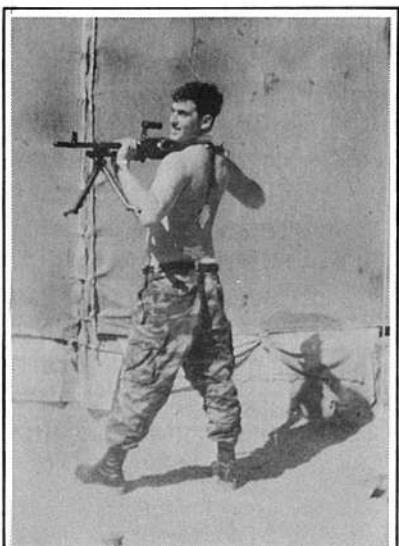
שלום אמא יקרה!

שמחתי מאוד לקבל את חבילתך. היא הגיעו ביום חמישי בבוקר. עתה שבת בצהרים לאונטו ממנה הרבה. במיוחד שמחתי לקבל את הסpong לניקוי הרובה, אולי לאדם מהחוץ קשה לתאר איזו שמחה יכול לגרום כבר סpong כזה לאדם, אבל מי שבקיא בענייני נشك יודע שהוא מקל למרק את הנשק. גם השוקולד היה מצויין עוד לא ליקרתי אף עם שוקולד מסווג זה, יש לו שני צבעים והוא טעים מאוד. חבל רק שהתפוחים הגיעו במצב לא הכי טוב, חלקיים נפחים כנראה מהלחץ שב חביבה |. את הגבאים אני גורב כבר היום, הם ממש מצויינים היום והם גדולים. אצלנו בשק אין מהסוג הזה. גם מחירם יקר יותר.

חו"ץ מזה אני מרגיש מצויין. את היום אני מקדים למנוחה שלמה. אמש הלכתי לישון בשעה שש שלשים בערב וקמתי היום בשעה שבע – יותר משתיים עשרה שעות שינה. אולי אפשר להלום על דבר כזה בבית? עכשוبيبsti את הגבאים, ואני שוכב על שמיכה, החצוי העליון של גוףך לך רני המשמש החמות, יאורע מען די ביונער, ממש כמו על שפת הים. כותבים מכתבים לחברה. ודאי קיבלת ד"ש ממוני. פגשתו את מוטי בשבוע שבע, אמנים הרבה וממן להחליף עיניו חוותות לאחיה לי, כי הייתה כפוף למכונית שהיתה צריכה לחזו.

אני תקופה שאת מרגישה טוב ושוכב לבלוט את השבת הבאה ביחד.

בנק האוהב נתן

שלום אמא יקרה

הגעתי בשלום. הlk ל' לי מצוין עם טרמפים. מבית-חנן, נסעה בטורמן אחד עד גדרה, ומשם תפסתי טרמן עם משאית ישן עד הבסיס. כך שהגעתי עוד לפני הזמן. בערב הייתה הופעה של להקת השוריון, לא משהו מיוחד, אבל, כמובן, שזה יותר טוב מכלום. כרגע משתוללת בחוץ סערה. רוח חמה נשובת מהירויות עצומה וללא הפסק, כשהיא נשאת עימה אבק וחול ומיבשת את הכל. האלה חורק ועשה רושם שהוא כל דקה עתיד לעוף, זה, כמובן, לא מקרה ראשוני, כundersה אזההים כבדעפו.

חו"ץ מכל אלה הכל בסדר. דאגנו לנו, והוסיפו עוד יומם, כך שrok ביום חמישי בערב תחיה מסיבה. אי-כן, הביתฯ ואצל לבוא רק ביום שישי, נראה בצהרים ולא כפי שטיפות קודם – ביום חמישי.

התוספת הזאת עם סיום הקורס נראית כגולות נוספת, למורת שהיא לא יותר מאשר 24 שעות, אבל היא משנה חלוטין את כל המבנה של השבוע הבא.

בינתיים אני מסיים בבקשת קטעה שכן תשלחי מעתם דברים טובים שהיה לי בראשית השבוע הבא, ובמיוחד אוזני המן היה ווקך ואצל להרגיש שימושו חוגג את פורים.

שלום ולהתראות
בן האהוב נתן

28.3.68 בית-חנן

שלום יקרים!

זה זמן רב לא יצא לי להתיישב ליד השולחן ולמשוך מעט בעט. פשוט עברתי במסגרת שירות הצבאי את אחד הקורסים המיגעים ביותר – קורס מפקדי כיתות, או כפי שאנו קוראים לו בקיצור קורס"ב. עתה אני כבר בוגר הקורס, ככלומר מפקד בצה"ל, אמן בעל סמכות לפקד על שמוֹנה אושי ח"ר בלבד.

אבל ככל זאת זה נחשב לנקודת זינוק.

חו"ץ מזה יצאנו אין כל חדש. יונת השלום טרם הגיעה. שכינוי "בני הדודים" לא רוצים להניח לנו מהות על אף העליונות הברורה שאנו מגלים, ואכן יומם אנו שוכלים ממיטב בנינו, ונאלצים לנגן באיפוק רב, וזאת בשל הצורך הדיפלומטי. למעשה, אין כל בעיה לגמור עם משנאינו, במיזוח לאחר המפלגה האחורה. אני אישית לא מצדד באופי הפעולות, פשוט מושיען אני יודע שבמלחמות אין כל מקום להומניות, ואין טעם שנקריב קורבנות כדי להיות הוגנים. בעוד שאנשי הפת"ח לא מעיזים להתקרב לאיש צבא, כל שהם יודעים הוא לטמון מוקש לחקלאי היוצא לעבד אדמה. הנה למשל היום נהרגו ארבעה חברים קיבוץ מסדה בעלות הטורקטור שבו יצאו לעבודה על מוקש.

اما מרגישה טוב. היא מישתדלת להתגבר ולהזדקק עצמה איתן, עת אני לא בבית. המשימה הядית קשה, אךAMA עומדת בה בכבוד. אני מצידי משתייד לבקר מה שיונת. עתה עיקר המאמץ מופנה לחברת ליצצרו של אבא ז"ל, העבודההן קדחתניות ומשתדרים להשלים את החוברת עד ליום השנה, ואני תקווה שאכן החוברת תצא בדיק ליום השנה השני.

אני מבקש מכם שלא תעשו חשבונות כגון מכתב לך. אם אין תשובה מאיתנו סימן שני לא הגעתית מהצבא. ומכם אני מבקש שתכתבו עוד ועוד, ותספרו על שלומכם ועל ההצלחות של יורם בעולם המדע.

שלכם נתן

6.4.68

שלום אמא יקרה!

היום כבר يوم שבת. אני מוקוה שהשבוע עבר עלייך בקלות, ושהבאת את כולם בסימן טוב ובוגמל טוב אל חיפה. ועתה את נמצאת בעיר כפי שהתקבונת לישות עת היינו בהירה. כאן הכל דופק כלכלת אין אף תקלות מלאה שמספרתי לך אודותיהן. פשטוט כאן המכונה הרבה יותר משומנת. ההרגשה היא ביתהית, התנאים נוחים ביותר, האוכל ממשמצוין: פעמיים ביום בשער, סלטים בארוחות צהריים וערב. כל החמן רודפת אותך הרגשה שאיזה מלצר יביא מיד את החשבון השמן.

גם תנאי המגורים כפי שתכתבתי לך מקריםים: חדרון לא הכיל גודל אך מרוחט בטוב טעם עם הטקה מרכזית, מיטות עם מזרני גומАОיר, פינית עבודה שקטה – הכל כפי שתובב בספרים יפים. כאן אנו תוחים אם גם בארה"ה יש לחיללים תנאים כאלה, או שמא אנו הקדמוניים אותם. הערב, כנראה, יביאו חיילות ממש מקום שכן, ורוצחים לאorgan מסיבותן, אני מוקוה שהניסיון יעלה יפה. לפני המשיבה יש לנו בחינה על חומר שאינו חייב ללמידה בשבת, זה המון המון חומר חדש ובلتוי מוכר. אני תקווה שאצליחי למגורו הכל ולצאת בשולם מהבחינה.

בקשור לליידי הסדר והכמעט 95%, שניצא לחופש לנו אני מוקוה שתכני מוקם טוב לפסוחבו.
להתראות
בן האותב נתן

22.4.68

שלום אמא יקרה!

הימים חולפים די באטיות, יום רודף يوم די בשגרתיות. משך החג עשיינו בית הבראה מלא. לא עשינו כלום, זולת אוכל, ואוכל לא חסר והוא די טוב. פשוט לא עשינו כלום. בברך היינו יוצאים לעשות אמבעיות שימוש על הגג, אח"כ התקלחנו, הלכנו לאכול צהריים – חמין ביתי של ממש עם תפוחי אדמה חומיים ממש כמו בבית ועם טעימים מאד – בקייזר צ'ילנט.

גם בנות לא חשו והיו מסיבות, אפשר לומר שבבית הבראה של קופת החולים לא עושים חיים יותר טובים. אבל כשחוורדים לשירה הכל שונה, שוב אימונים והעיקר – ניחושים מתי תהיה החופשה הבאה. התוכנית אומרת שביום העצמאות נצא הביתה ואני מניה שאכן נהיה צמודים לתכנית.

בן האותב
נתן

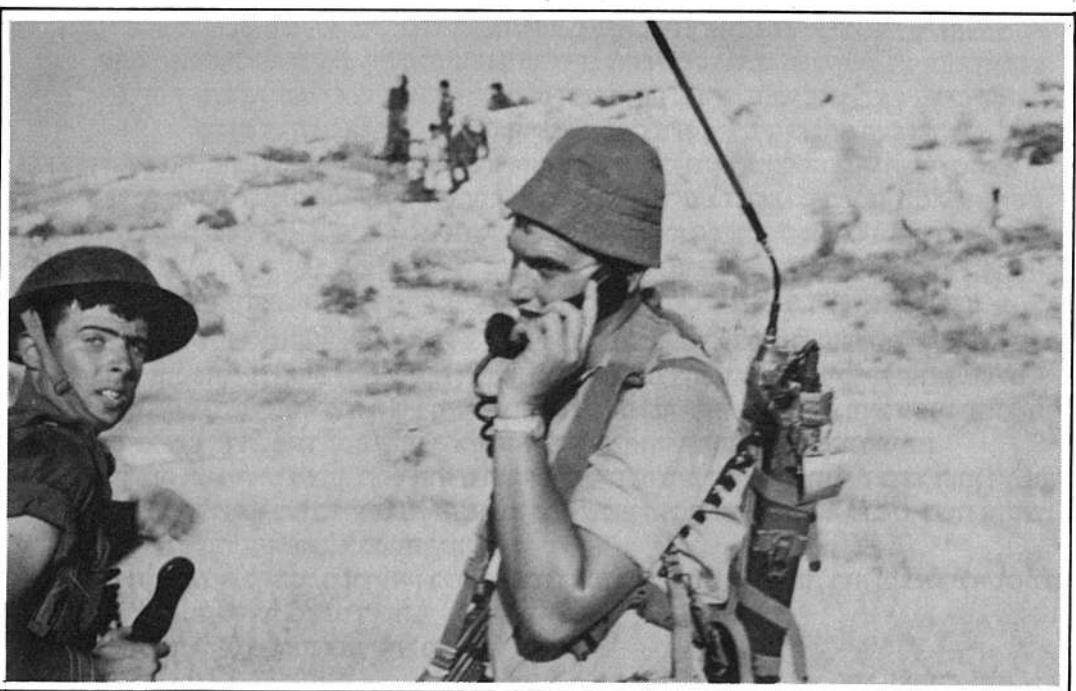
30.4.68

שלום אמא יקרה!

אני מוקה שמצב רוחך שפיר זהה על אף שציפית לבואו ביום העצמאות. וכפי שעיניך רואות לא קיבלתי חופשה. את הסיבה המדוייקת אני לא יודע, אבל כנראה שהסיבה העיקרית הייתה שכולם רוצחים לראות מצעד כזה גדול, ואך מאה לא חושבת שם אמרה בנה יהיה בית לחג, יהיה פשוט יותר רשותה מאשר במצעד גדול. פרט נוסף שישיפרו לנו הוא שככל משך החופשות יהיו מעטות. חוות מהו אני מרגיש מצוין. תנאי החיים הנוחים יחסית גורמים לכך שלא תרגיש כיצד הומן רץ. אבל ככל זאת ביום שיישי בערב וצחים לוזיות בבית. כמה שכאן טוב ושםחה והחבר'ה טובים, בבית והקצת אחרת. אולי יותר משענעם, אבל יותר טוב.

אני תקווה שאצליח הכל בסדר ואני בליבך הרבה דאגה לבן. פשוט זה מיותר, הוא נמצא בידים טובות. וכל הדאגה מתבטאת בסתם דאגה.
אסים בתקווה שהתראות יותר מהר.

בן האותב נתן

שלום יקרים!

אני מוקוה שאתם לא כועסים על שניי מעכבר קצת את מכתבבי. פשוט אני עומד בפני סיוםקורס קצינים, ובזמן הקורס אין הרבה חופשנות, ועד שאין מגיע הביתה זה לוקח קצת זמן. וכך המכתבנים מתאחים.

כפי שכבר הסבירתי לרגע בראשית דברי, אני עומד בפני סיום אחד החלבים הקשים בצה"ל -קורס קצינים, בעוד ששבוע יתקיים מסדר סיום של הקורס, שבו הדרכט"ל ברילב יעניק לנו את סיכת המ"מ. כלומר, אני נחשב כבר למפקד מחלקה. לגבי זו זכות גדולה מאוד להיות בעל סמכות להוביל מחלקה בקרב ולהיות מסוגל לנאל אליה קרב ולערוב לשלים כל חייליה. לדעתך זו זכות גדולה מאוד לכל היהודי להימנות על מפקדי צה"ל.

האזכורה לאבא ז"ל התקיימה השנה במועדה. בשנה שבעורה כפי שוכור לכם לא התקיימה האזכורה, היוות והימים היו ימי מלחמה. רבים השתתפו בעלייה לארץ, ובערך תרבותי מאד שנותקים מיד לאחר מכן בבית הספר. הערב התutowי הוקדש לנו של אבא ז"ל. כן התקיימה פתיחת ספריה על שמו. מה שלום יורם האם גם הוא נוטל חלק במעשי הקונדס של צעירים העולמים? אצלנו אין אפילו שמי של שטויות בנוסח צרפתי. אני אישית מיחס זאת לעובדה שמדובר רב מוצא על שיגורת הבטחון, כך שアイן אנשים עם יצרים חומומיים. והלימודים מתנהלים על מי מנוחות, כשהשנה נוספת נספה לנו עוד אוניברסיטה בארה"ש בעקבות.

אסיים בתקופה שאתם בריאים ושלמים ושהתכתבו מהה
שלכם נתן ודברה

שלום יקרים!

אצלנו אין כל חדש. אני משרת עתה קרוב לבית ועובדת השלהמה חילית. השלהמה של חיל הקשר הנחשבת לקשה ביוטר בצבא היה ותלמידים בה ובם. לא אחת קורה שאני נכנס לכתחנה שמהונה בבורק ועובד אותה רק באחת אחר החזות. כי נוסף למקצועות הצבאיים אנו רוכשים השכלה נוספת במתחמיה, בחשמל באלקטרוניקה ובתוכסוו, הזמן דוחק והעבודה המוטלת עלינו רבה. פשוט עוזבנו לא מספיק לקצין טוב להיות פיטור אלא נדרשת הכרת דברים בוגנה. בית אוני נמצאים פעםיים בשבוע: בשבת - כל השבת (ימים ו' עד ים א' בבורק) ובימים ג' רק ל"אפטר", כמובן, בשעות הערב.اما ממש מושך מכך.

אני מוקוה שאתם מרגשים טוב והכל אצלכם שפיר. יורם ודאי עושה חיל בשטח המודיעין, ומביא הרבה וחת לאבא ואמא. אמא מרגישה טוב ועתה אני קרוב לבית, ניתן אףלו לומר שעוב מואוד. אני מוקוה שבקרובה היא תצא לפוש קצת בעיניגדי כפי שנוהга לעשות בשנים עברו. באotta הזרמנות היא מתרחצת ביום המלח ומעיניות הגפרית, דבר שלפי דבריה עוזר לה ונותן יותר מרצ' ומשמש כגורם "אנטיכאב" לכל סוג הכאבם.

אסיים בתקופה לקבל מכל מכתב בקרובי.
נתן

4.10.68 בית-חנן

שלום לכם יקרים!

רק עתה התפניתי לכתוב כמה מLOT ברכה לשנה החדשה אבל איך אומרים מוטב עתה המאש לעולם לא! מי יתן ותה זאת שנת בריאות ושלום. שנה שבה יגינו כל יווש תבל למסקנה שאכן עת לקיים דברי הנבאים ולכתת את הטוקנים לטורקוטורים. ואנו לא נדע עוד מלחמה וצערו.

אצל איין כל חדש. מושכים בעול הצבע הנושא על כתפיו את כל נטול הביטחון. אם היו שסבירו עד לפני החדש חודשיים, שאכן יתכן שלום בראק'ימה באיזורונג, הרי איין虬 שוגם עני אלה הפנקחו לראות שכנוינו איין מסוגלים לחשב אפילו בכיוון שלום. וכל שבראשם הוא מלכמתה. איין לא מדובר על ארוגוני טורו למיניהם, אלא על קוי מדיניות ברורים רשמיים של מדינות ערב. ואם נסיף לקלחת את העידוד של בהה"מ המשגרת נשך לאיזור לא הרף, ונסנורת את עני שליטי ערָב בשתק, וגורמת להם להיתפס לטעויות בהערכת מצב, הרי שאין מוריים את השקט באיזור.

מה חדש אצל יורם? האם הוא ממשיך למדוד? מתי הוא גומר? אני מזמין אותו לבוא ארצהולדאות ביפוריה, והפעם יש באמת מה לראות ירושלים הבונה מאוחדת, בית לחם, חברון, שכם, ג'ין, רחבי סייני, אני מניח שהיא יהיה מאד גם למראה התקומות הגדולה בכל, ממוסדות המחקר החדשנות ומהאוניברסיטאות החדשנות. בתור צבר אני מניח שהוא יתרשם מכל אלה התרשות עםoka המאוד.

אסיים בברכת שנה טובה וכל טוב.

נתן ומما

30.1.69

אל: קצין קשר ואלקטרוניקה ראשי

דרך: מ'פ' א' (ענף רדיו)

מפקד בה'ד 7

מאת: ס'ג'ם פישמן נתן

מ.א. 2016208

הנושא: בקשה העברת

המפקד!

בתאריך: 18.4.68 סיימתי קורס קציני ח"ר והוצבתי בבה'ד 7 כמ"ד ד' (מדור קשרים גדודיים וחטיבתיים חשן). התקע עליו אני יושב הוא "מפוקך" היהות והמדור לא מאושיע, זולתי פעמי אחת משך כל החון לתקופה של כארבעה שבועות.

עקב הנסיבות אני הולך בעל לפני הקורס של קשרים חטיבתיים חשן ארבעה שבועות ועתה חדש וחצי. והפכת לי להיות הבטלן הפלוגתי, חפץ שאין זוקקים לו, וכל שאין עושה הוא להמתין-000 0800 1700, כדי לлечת הביתה. דברים אלה גוררים יחס שלילי מצד האנשים כלפי לדוגמא:

נשלחת ע"י מ"ד ב' להשתתף בתרגיל של אלחוטני ציבור. סמל המחלקה גרשני בבושת פנים במומו: אני מבקש מך לא להפריע לתרגיל. אני לא נקיתי נגד אותך סמל מחלקה בצדדים משפטים היהות ולמעשה הוא צודק "פְּקָק" מפיעע לעיתים.

לאחר שגיליתי במקצת מהמרורים ששבועתי מאו גמורת קורס קצינים, הייתה מבקשת להרוויח את לחמי בכבוד בצה"ל. אם חיל הקשר לא זוקק לי בקצין, אני מוכן לעבוד כמנעל, או פשוט שינויו לי לעבור לחיל אחר, או שיעבירו אותו ליחידה אחרת בה אכן זוקקים לקצין (שללא תורנויות בסיסיות בלבד).

המפקד!

ס'ג'ם פישמן נתן

מ.א. 2016208

6.9.69 בית-חנן

אורצ'י מותק

הכабב אלים הוא, וקשה מאוד לשבט אל השולחן ולמשוך כך סתם בעט סופרים ולשרטטו דמות של ידידת נוערים. הרי רק אוחטמול היינוכה קרובים; יכולנו לשבת בצוותא ולשוחח שעות על גבי שעות על אלף אחד עניינים, גדולים כקטנים. יכולים לספר חוותו וلتכנן את המחר, את המחר האגדתי, וכמוון, למצואו דרך כיצד להתאפשר עם המציגות, כי הרי ברי לכל בר דעת אייה מותר לחולם, אך כמובן שצעריך למצואו את שביל הזהב בין חלום למציאות.

"אתה יודע, השבוע חוג לנו בחיל-אל תגבור. מה אתם, אושי היבשה, יודעים עליהם על החבר'ה של הים. עובדים קשה מאד הבחרותם, ביום ובלילה לא ישנים. אני חשבת שהם עובדים יותר קשה מכל אחד אחר ובכלל נא לא לזלול. תוכל לבוא ולהיווכת".

"ביום החיל יתנו לאורחים עלולים על הכללים ואחרי כן נראה מה שתגיד".
"שמעו, יש לי רעיון. מחר, מוצאי שבת, אגיד לקצין התווך שאני צריכה לנטוע הביתה להכין את המדים
הלבנים. הוא בטח ייתנו לי, אני באמת צריכה להכין אותם".

כ, היה זה סיכון התוכניות "האופרטיביות" לשבוע זה כפי שנהגנו, אוריית ואני, לעשות מדי שבוע. חשבון נפש של צעירים על הנעשה ועל העתיד להעשות, אלא שהפעם כל התוכניות אבדו ונותר רק יגון ושבול.

חבור עולם ומלאו, שנאמר נשך את מישראל שכולה כגד עולם ומלאו. עולם של שמחה, שwon
וחדשות נערות. אך יחד עם זאת של אדם משכיל ונבון, היודע לבדוק היכן הוא עומד, אדם היודעći
עתה הוא בונה את עתידו, ולכן הוא מתכנן ובודק כל צעד וישען عمل טורה, לומד למען הוסיף עוד נדבך
בבנייה האדם המבווג, אותו בונים הוריו ומורוין.
אריות גנוב בז' אגא ואמא חממה הבוא

אהבתו יוציא עלי בון אמא ונחנכהו הוא. אהבה וטוב כפי שמשמעותם עליה ההורים לא תקבל בשום מקום, ולכן צריך לנצל כל דקה למען תצא לחיים עם מסד איתן, שיאפשר לה לעמוד בפני נחשולי החיים. פעם, עת היינו ילדים, ישבנו אורית ואני בסרט במושב ופסקנו: שתמיד בהכי יפה והכى מותח זה נפסק. ואכן אורית נקטפה בתקופה של הכוי יפה והכוי מותח בחיה, והוא טרם השפיקה לטעום טעם חיים. לנו יותר לערמוד כו庵ים ודואבים ולזעוק על העול שנעשה ולשא את זכרה תמיד, אפיקובעת שמחה. בשtheadם נוטה הקצת לשכונה.

שלום יקרים!

ראשית עליה להוכיח על חטא, שאנו איני האשם העיקרי בו, אבל הדבר בידי ולכן אני מותנצל, פשוט לא תמיד מוצאים את הדקות הפנויות לכתוב כמו מילים. עובדים קשה מאוד אין שיעור עבודה מוגדרות בזבאן, ולא אחת קורה שכך בשעות הקטנות הולכים לישון, ולהשכים חifyים עם קראית התרנגול כי אחרת תימצא מפגר בעבודה. תודה לכם על שאתה איינכם חוסכים ממש כדי לשמר על גשור המכתבם.

אצלנו אין כמעט כל חדש, חיים חי שיגורה מרוחה שבכל עת קמים להרגנו. הימים ימי בחירות אבל אוירת בחירות לא מורגשת במיוחד, פשטוט כולם מאוחדים בשל המצב הבטחוני, ואין זמן זריבורות מטפוחות שבין המפלגות, כי בסופו של דבר וואים כולם את המשימה הבטחונית כעיקר ואת שאר הטעויים בוגרף.

כיוון שעומדים אנו לפני ראש השנה, אמא טרודה מאד בקניות ונקוין. לא החלטנו היכן נבלח את החג, יתכן מאד שבבית, כשבהודה והודוד יצטרפו אלינו.

חג שמח, וכל טוב לשנה הבאה עליינו לטובה, מי יתן ותהייה זאת שנת שלום ובריאות לכל העולמים. שנה טובה מדברה וננתן

אורן שלום!

ב' – י"ח – 11 אוגוסט 72

ראש השנה כבר אחרינו, ואנו בעיצומה של השנה החדשה, ומקווים שתהיה טובה מתקוממתה והותביה עימה רך בשורות טובות ומשמעותות. אבל שאותה לא עימנו כאן לחגוג את החג ולקבל במצוותה אשנה חדשה וברכותיה, כי מי זולתך קרוב לנו.

אני מקווה שלמרות היוטך רוחך מהארץ, חשת את החג. אמונם שמחת החג הופרה ע"י המחלבים במעיהם במינכן, אך כפי שאתה מכיר את העם היהודי יכולת לראות את עם ישראל חי וקיים (על גלגולים כmoben). אצלינו עבר החג בצורה די משענמת. אסתר הייתה אורחת שלנו למשך המהונית השנייה של החג, וחוץ מזה ישבנו בבית ולא טרחנו לצאת.

אין עברה עליך פרשיות מיניכן? מה היו התgebויות ברוחוב? כאן בארץ לפי מיטב המסורת, כלבעיות השעה ונשכחו והעם התאחד שוב תחת נס המלחמה. כולם ישבו ותוקים למקלטי הרדיואן, כשהם מזמנים לשיחורו מהיר ומוסכל לפחות פחות של בני העروبיה. לאחר שהתברור גודל האסון התחלילו נתה להאשים את כל העולם וגם את הממשלת שלנו. ברורו לי לחולוין שהגרמנים עשו את המניינים כדי לצאת ידי חובה, וזאת ייתן להסיק מהעובדה שהנושא העבר לטיפול המשטרה, למזרות שהפעולה המתבקשת הייתה בעלת אופי צבאי, ורק חיל הים מסוגל לבצע אותה.

מה נשמע אצלך? מתי זוכה שוב לשבת אחים יחד? אני מבין שהגושא מוכתב על-ידי מועד פתיחת שנת הלימודים בטכניון, אולי אני מתפלל לשונת הלימודים תחתיל מהר ככל האפשר. האם בדרךך חוזרת אתה מתכוון טויל קצר באירופה? אנא כתוב מחר תוק ציון המועד בו תשוב ארצה ותוכנויותך לעתיד. אם יש לך דברים שהיית רוצה שיעשו כאן בארץ עבורך, כתוב ואש machle ליעזר ולעשות כמייבר יכולתי.

אסיים בברכת גמר חתימתה טובה

שלך בן דודך נתן

וכמוון ד"ש חממהمامא המצטרפת למכתב.

יום ג' 9.10.73

שלום מיכל!

מרגיש טוב מאד מקווה שאתה בסדר לмерות שבתיך יש בשורות לא נעימות.

אצלינו בכח המרגש טוב, וכמוון מהול בקצת עצב, אך לмерות הכל המורל גבוה והבטחון העצמי לא פג אפילה לרגע.

כשאוחר או בהזדמנות ארים טלפון

חותם בנשיקה

נתן

ד"ש בית לכולם.

11.10.73

מיכל שלום!

כפי שאתה רואה התנאים משתפרים מקרים גלויות של גולה. חילקו לנו טרניזיטורים וחבילות שי>Show, בKİצ'ר כל העולם דואג.

אני מניח שאתה יודעת יותר טוב ממני מה שלום החבר'ה ברומה, עד כמה אני בסיני שמעתיהם הצבע די גראן.

ושוב אסיים בשלום ולהתראות

ד"ש לכולם בבית

נתן

15.10.73

מיכלי שלום!

גלויה זאת נשלחת בעת קצרה ביותר של מנוחה.

אני מקווה שבעתיד הקרוב ביותר אזכה לקבל מך כמה מילים כתובות. הנחמה היחידה כרגע היא שדאר חילילים לא מגיע.

קשה לספר חוותות אבל כמובן שהן ישנן ורבות. אחרי שהכל יגמר על כס קפה ונשיקה, אוכל לפחות יותר את הקורותות אוטו בשבועיים האחרונים.

ד"ש לכולם שלום ולהתראות
נתני

שלום מיכל!

עד צמד ימים חלף ואצלנו הכל ממשיך כתמול שלושם למרות שאין שינוי מוקיים בכל זאת לשינוי מהיר שיביא אותנו במהרה למצב נורמלי של פחות או יותר שלום. ונוכך אף לעשות את אשרניסינו (מצב הרוח מרוםם).

שלך נתן

13.10.73

מיכל שלום!

עד צמד ימים חלף והיום שבועיים תחילת הטורים הגدول. אנחנו נמצאים באותו המצב. המרגש מצוין מנהלות השתפורי, והמושר המוגמר מוצא ביטוי בתנאי שירות כגון גדים חדשים ונקיים, כבישת לבנים, קבלת חבילות טונייסטורות הופעות וכד'.

איך המרגש בעיר בימי מלחמה? מה מעסיק ואיך הכנות לקרה העלה לירושלים?
עד כאן, שמי ליב לעובדה שהזוזור הצבאי של התחלף 2040.

נתני

17.10.73

מיכל שלום!

אני מאוד מקווה שמכتب מך נמצא בדרך אליו, ובו את מפרטת מה שלום החבריה בסופה. אני מינה שיש להם נפגעים רבים ואת כשותרת קשרים נמצאת בעניינים.
אצלנו אין חדש מיתחמים, מיתחמים, מיתחמים כבר 21 יום. המרגש מצוין ומקבלים מהעורף חיילות ממתקים ושאר ציוד אישי. מה שחשר במיוחד זה שינוי.
בעניין מה את עשו בכל מוכנות המלחמה האדירה? האם גויסת למילואים או את ממשיכת לעבוד בענייני דיומא, ועתה לא נותר אלא להתראות בהקדם אפשרי.
לדעתי, זאת הברכה הנחוצה ביותר בשלב זה של העניינים.

ד"ש לכולם.

מנתי

10160 1016

10/9/2022

1910 Oct 28, b 116, Et

卷之三

11. *Pyrrhura* *ochracea* (Gmelin)

مکالمہ ایک ایسا مکالمہ ہے جو کسی کا سچا سچا مکالمہ کا نمونہ ہے۔

لـلـمـلـكـيـةـ الـعـالـمـيـةـ

卷之三

مکالمہ

جیل کالج (ج) پاکستان

114

1866-1867

١٤/١٠/٢٣

لهم إلهي

إله إبراهيم

لهم إلهي إله إبراهيم
أنت أنت أنت أنت أنت أنت أنت

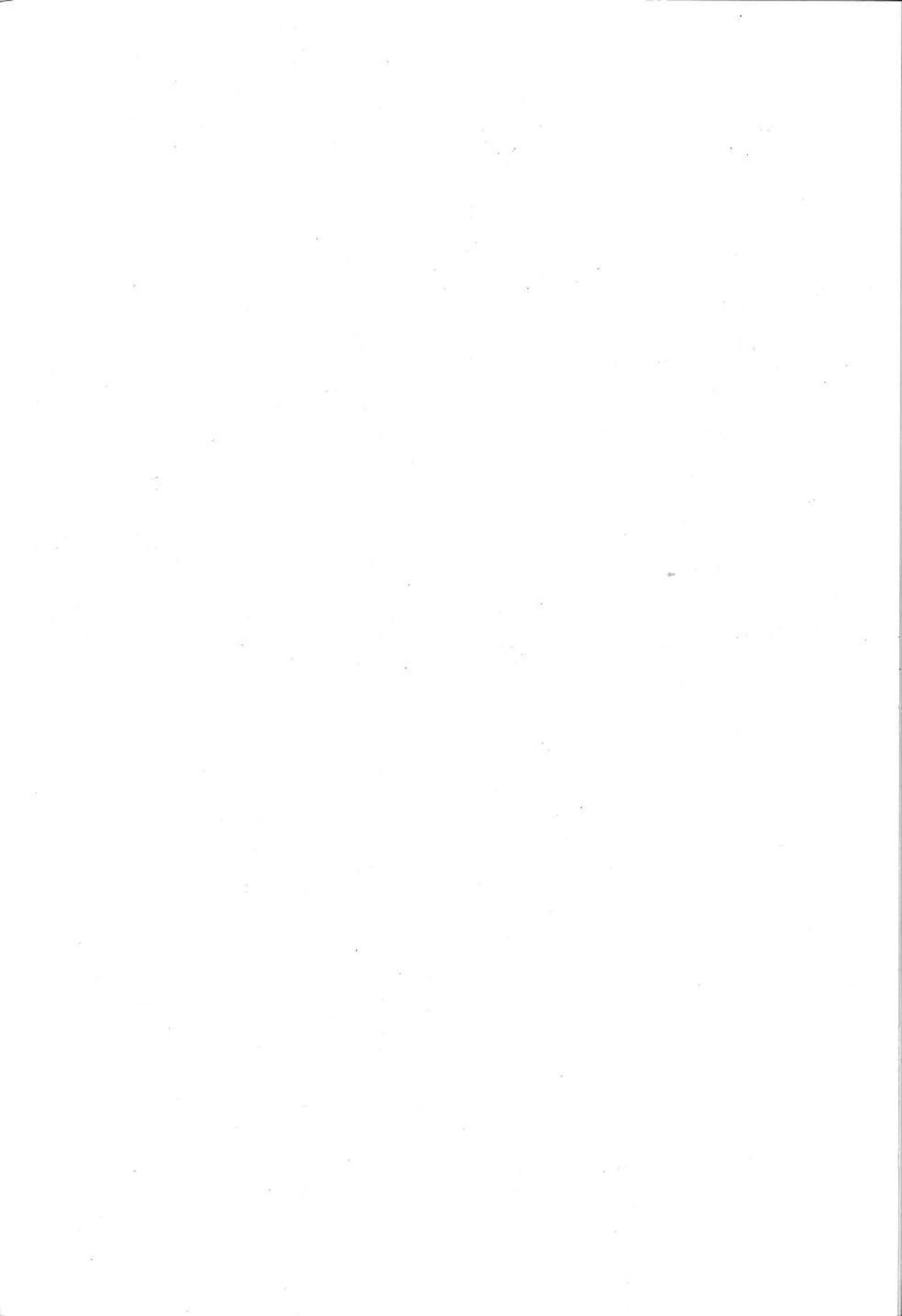
لهم إلهي إله إبراهيم
أنت أنت أنت أنت أنت أنت أنت أنت

لهم إلهي إله إبراهيم
أنت أنت أنت أنت أنت أنت أنت

لهم إلهي إله إبراهيم
أنت أنت أنت أنت أنت أنت أنت

لهم إلهي إله إبراهيم
أنت أنت أنت أنت أنت أنت

(٨٦)

אחרי מות

הכרתי את נתן בילדותו בעורתו וכבוגר; בעל מזג טוב, בן טוב, חבר טוב. איש שונmesh לטבע, לנוף ולנוקות אדמה. אלו חכונות שאפיאנו את נתן, הן היו טbowות בדמי, תורשה מאביו יעקב ומשפחת אמו דברה, יעקב אהוב האם ואוהב העבודה. בוגר אוניברסיטה בפולין, גדול במשפחה אמידה להורים משכילים ואצילי נפש, ציונים טובים, ובארץ עובד בהובלה זיפזיף משפט ימה של ת"א (לפני עשרות שנים בהיותו חבר קיבוץ). כשיצא את הקיבוץ בא לביית-חנן להורות ולנהל את בית-הספר במקומ ו עבר עם משפחתו לגור בכפר זה ישיבת קבוע, מבלי להיות בובעל נחלה, או רכוש.

האם דברה גdale במשפחה שהיתה מעוררת בחו"ל כפר ובחקלאות, אני זוכר את המשפחה – אחת המשפחות המכובדות והידועות בכל הסביבה, יהודים גאים, עממיים ובעלי תרבות. הסבא של דברה, ר' ליב נובומייסקי בעל אחוזה גדולה: שדות, יערות ואינזניר חי. הקים בתחום האחוזה מנזרה, תחנת קמח ודירות לקיטנים. כל הבנים, הנכדים והנינים היו יחד. למרות האמצעים הרבים שעמדו לרשותם – בחרו לחיות בכפר. עד מלחתת העולם השנייה שבה נספהה המשפחה הגדולה הזאת בשואה, חוות מושדים בודדים.

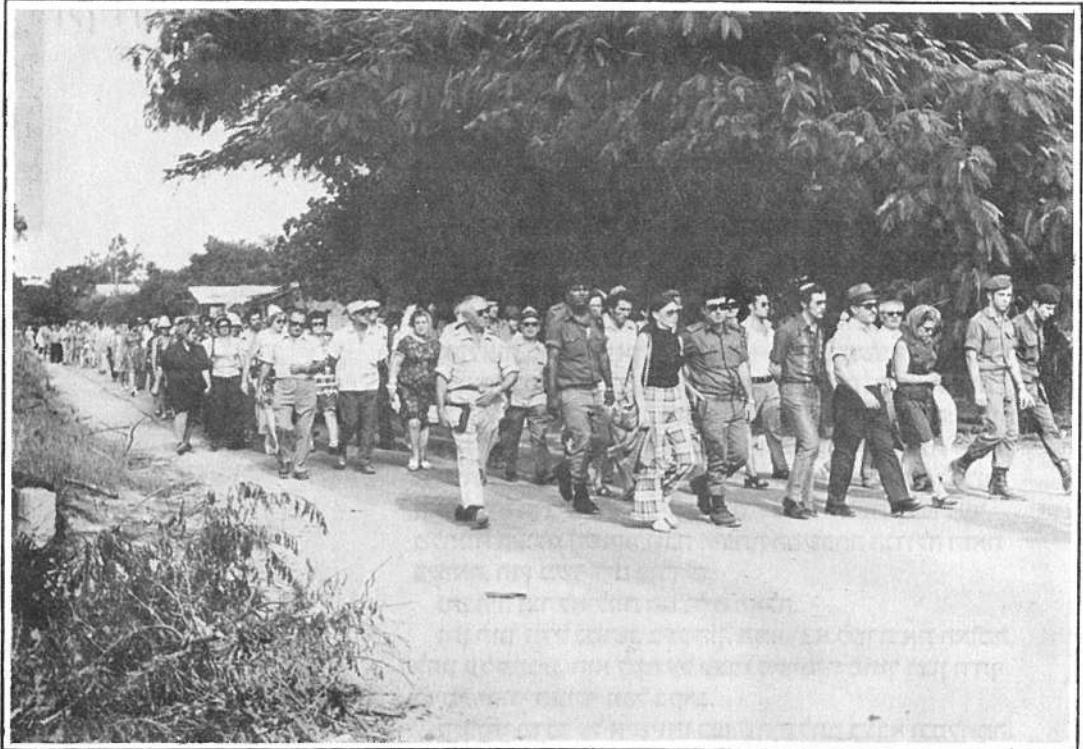
נתן היה נער לאילוות הגודלים האלה. נתן חונק וגדל במושב בית-חנן, ממנו יצא לשרת את האומה, להגן על קיומו. הוא לקח על עצמו משימות מותק רצון ודחף פנימי, היהודי ואנושי ונפל בקרב.

קטונתי מדבר על אישיותו כפי שהתגלתה בצבא ובמלחמה. אחרי הדברים ששמענו מפי מפקדי ופיקודי – אין להוסיף. יכול להיות ונעלה יותר? האם יש לעלה מזה? אשתמש בשלוש מילים מספר תהילים: "לך דומה תהילה". כשאין בכחן של המלים להביע – או התהילה מתבטאת בדמייה.

נתן הדומה תהילה.

רפאל ויישטוק

מתוך מכתב של בן-ז'דוד וידיד קרוב

יום ב' 12.11.1973

אני יושב כאן באורה"ב במרחק אלף קילומטר מכם ובוכה. בוכה ביחד אתכם. כי נתן היה ליויתר מה אהוב ואוהב. הוא היה לי חבר טוב נאמן ומסור. טוב ליבו, נאמנותו ויחסו הcn, החם והלבבי לבירותיו היו לסלול בעני. גם כשהיה תרוי ורחוק מכם, ידעתי תמיד, שיש לי חבר יקר ומסור. ידעת, שתמיד נשאר קרובים, ולא הזמן ולא המרחק יכולים לגרוע מקשרי החברות והאהבה העמוקים בייננו. והנה קרה האסון. אסון נוראי, שאיןנו ניתן להשגה.

דברה, אני יודע מה להגיד לך. אני המומ. וככל שגדל האסון חדור לתודעתי אני בוכה יותר ויותר. דברה, אני יודע באיזו מסירות ואהבה דאגת לננתן. איזה מرض וממצאים השקעת כדי להבטיח לננתן עתיד טוב. גם הורי וגם את יעקב עד פטירתו ולאחר מכן לבדק. חיותם חיים צנوعים מאוד כדי שלן, הבנים, לא יחסר דבר. גם כשהיו לך חלקיק דיעות עם נתן, חשבת תמיד על טובתו ופעלתם במשירות ובחוליות בהתאם לך. כל ממציך ומרצך היו מיועדים למטרה אחת: טובתו ועתידו של נתן. נתן העדיף להישאר בצד"ל, ובתקופת שירותו היה בקונפליקט מתמיד בין דאגתו אליו, שהייבה שרות על יד הבית ובין רצונו לשורת ביהודה קרבית, דבר הכרוך בניתוק מהבית וביציאה לתקפידיים מסוכנים.

דברה, אני יכול לנחם את עצמי ואני יכול לנחם אותך. אני בוכה ביחד אתה.

אוריה

מנהגו של עולם, שבנים אבלים על מות הוריהם.
מוותו של בן – בן יחיד – נורא.
mourau at hahorim, hamshpachah, haseviba ba'acoriot ve'ayicdak ha'gorol.
”בני אבשלום, מי יתן מוותי – אני תחתיך”, זעק המלך דוד, האב
הশכול.

(שמואל ב', יט' – א')

הנה, בשנה השמינית לפטירתו של אביו, שאר בשרון, יעקב פישמן
ז"ל, שיכלנו את בנו האהוב עליו מאד.
שוד ושבר

נתן נפל במלחמת יום הכיפורים.

נתן, קצין קשור בדרגת סרן, נפל ע"י התעללה בדיק בזמן שרץ
ללחיל פצוע שוחרק לעוזרת.
כזה המוסר של קצין. ואת התמסרו וזה רגש האחירות לפוקדיו.
כיזה האופייני לקציני צבא הגנה לישראל וככה חוברתו.
”מעשי אבות – סימן לבנים” (מסכת סוטה ל"ד).
אבא של נתן, היה חלוץ במלוא מעון המלה עוד בפולין. חניך
”השומר הצעיר” ואחרי כן ”החלוץ” שם.
אפע' פי שגמר לימודיו באוניברסיטה ורשה, בפקולטה להיסטוריה
וגם היה קצין בצבא הפולני, התמסר בהכשרה לעבודה פיזית.
בארץ חבר ”הבחורות הסוציאליסטיות” عبد כסבל ע"י הרכבת
וגם מרכז אגף הנגדים היה.
רק אחריכן עבר להוראה ועד מוותו שמש כמנהל בית-הספר
בבית-חנן.

יעקב היה חבר ”הגנה” בארץ וגם כמה שנים שרת בצה"ל
ובמלחאים.
ראינו את נתן בהתפתחותו הילד תחת השגחתם המלאה אהבה
ומסירות של אבא ואמא.
שנים עברו והנה עומד לפניו עולם, יפה-תואר, נחתירוח היה להבית
כשיחד עם חברות הקצינים צעד לפניו הרמטכ"ל במחנה בערד
לקבל סימני קצין בצה"ל.
שנים עברו. עוד מלחמה ועוד מלחמה אחדרו של בן-משפחתו נתן
עליה שוב בזיכרונו לקרבן טהור על מזבח המולדת.
יעקב אלתר

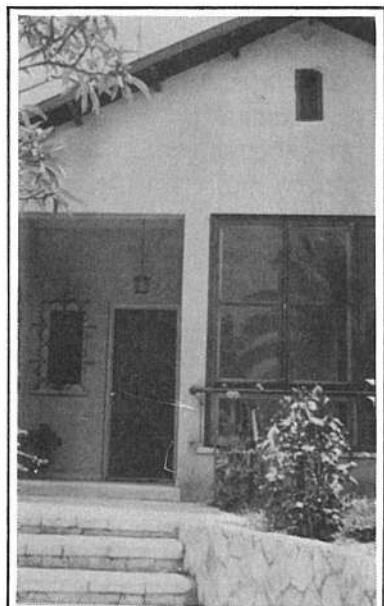
נתן ואמו ביום ה'שלושים' למות אביו

ליוארה למען אני מנסה להגדיר את החברות בגילנו.
 הגדרת החברות האמיתית
 האהבה בגיל זה ילדה
 היא עובדה מאד מושרה
 אטמול שיחקנו בצעצועים
 וכיום אנו גדים
 אנו מנסים להיות אהבים
 או יותר נכון מחקים כקופים
 את הקצת יתרו גודלים
 לנו דען לך
 תשביר לי ותשביר לך
 לגרשנו מתוכנו בר הר

נתן

נתן, חבר ילדים

חביב חייכן, עקשן, יסודי, תמיד מוכן לעזור, לחת עצה, להגיד
 מלא טובה, זהו נתן.
 תקופת ילדים נפלאה עברה עליינו בבית-חנן.
 בבית-הספר עברנו במהירות מכיתה לכיתה, נהנו בטווילים
 במחנות בתיכון, פה ושם ב"סחיבות" קטנות ונתקן תמיד אנחנו
 שותף לכל מעלינו עם אותו חיקוי חביב שכאלו אמרו: "אל
 תדאגו הכל יהיה בסדר".
 נתן היה ילד שמנמן והדבר קצת הפריע לו, אך היה לו כוחידצון
 אידר – הוא החלטיט לרזות והוא מה, וכשנתן מחליט, הוא עשו
 ועשה טוב.
 יומם עם תרמילי על הגב יצא בריצה לכיוון ראשן לציון ובחורה.
 בדקות גדולות במטרה הצליח להוריד בזמן קצר את עודף
 המישקל, בדיקת כמו שרצה וכמו שהbettich לעצמו.
 כזה היה נתן בכל, כשהחליט להשיג דבר-מהעה את הכל כדי
 להשיגנו.
 כל הזמן מלואה אותנו – ילדי 48 – תחוות סמליות גדולה על
 שוכינו להוולד בזמן כזה וכמה עצוב כשבחבר נופל למען המדינה.
 גאולה פקר (כהן)

הבית בתל-חנן

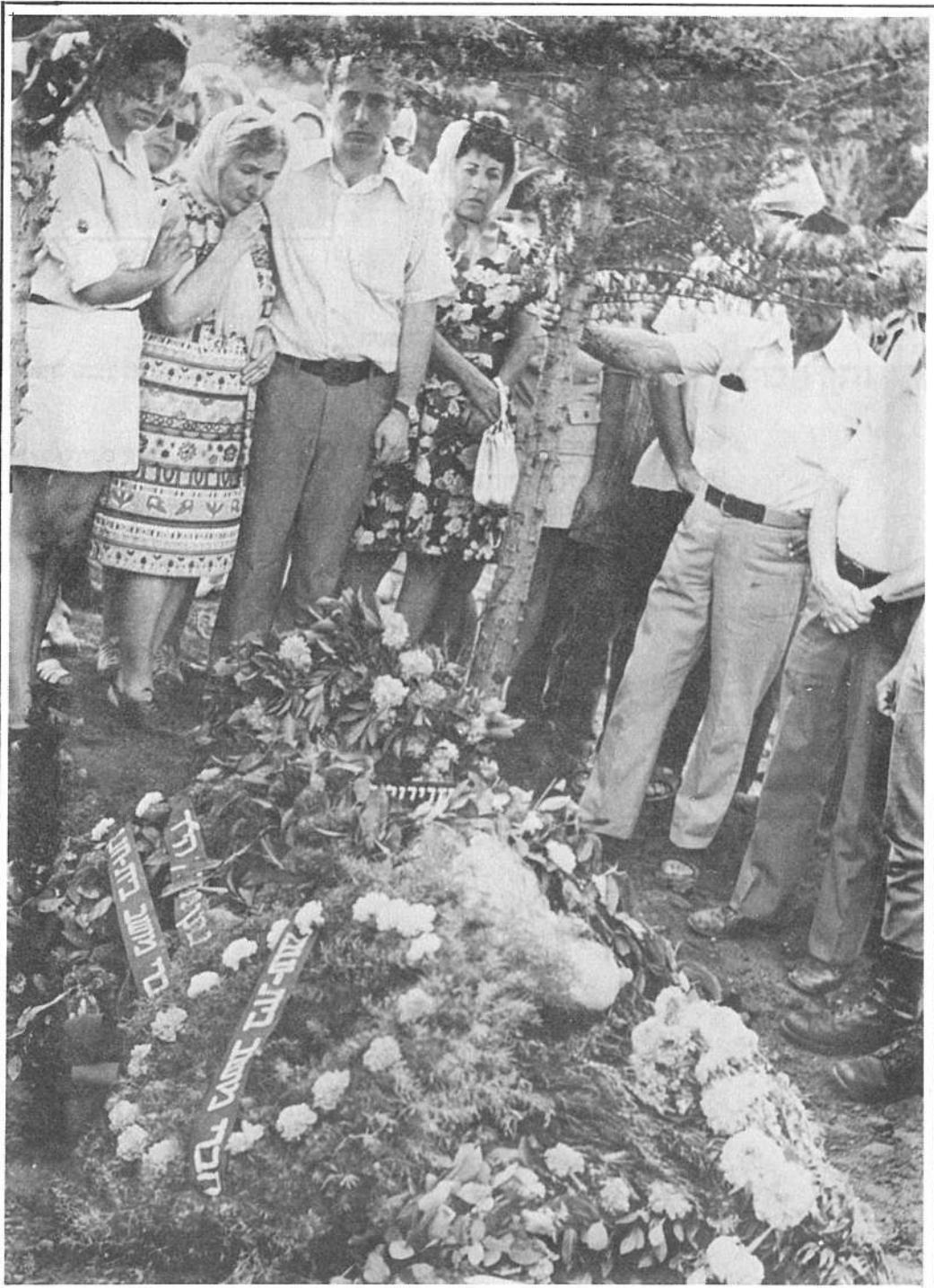
השכל מתחפף בגנו כחרב
פוקדנו השכל בית-אם ובית-אב
עם שחר יצא נערנו – עם ערב –

בא בוקר. تم יומ – הוא לא شب.
נגמר נערנו לאור ותכלת.
נולד נערנו לשבע ימים.
נערנו הגא, נערנו ברוש לצד,
איך זנק מול חרם השדים!

השכל מסתופף בעמקי אפלג.
היה בנתיבנו השכל כעמית –
נושא בכפיו אל חשת אבלינו
דר יגון, נר גאון – אש – תמיד.

משה טבנקין

הרצאת דבורה פישמן, האם מבית נובומינסקה

אחרי מותי

"ARTHUR LEVINE"

הבית בחל – חבן

חניתה בעיתון חן

וארון אורה אורגן...

ברבר-המכוונה עם יהיטה אחילין עם אורי חנן – דוד –
במצע מצא שמאלי

בתוך, אמר, אביו זיל, דוד –
למטה.

"אבא, בבי משפטני"

בעמוד עם 5 הצלמיים:

ברבר-המכוונה עם יהיטה אחילין עם אורי חנן – דוד –

פרק

שער וארון

תעל טלאון זיל

גולד 6.6.1948

טראנס

אריל להרתו

חיקוי טערלוונט

הפקה: "ספרדים" – מוניטין
עיצוב ובייצור גרפי: מינה חימוביץ'

